

การศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี
จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ลำเพย กองทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
กุมภาพันธ์ 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี
จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

บทคัดย่อ
ของ
ลำเพย กองทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

กุมภาพันธ์ 2546

ลำเพย กองทิพย์. (2546). การศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach). ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร.

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) โดยการเปรียบเทียบการรับรู้ภาษาในช่วงเวลาก่อนและหลังการฝึก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ที่มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล ที่มารับการตรวจวัดระดับการได้ยินที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 6 คน ซึ่งมีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ดำเนินการฝึกเป็นเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 36 ครั้ง ครั้งละ 30 – 45 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา และแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่ามัธยฐาน พิสัยควอไทล์ และวิธีการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองด้วยวิธีของ The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Ranks Test

ผลการศึกษาพบว่า

1. การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) อยู่ในระดับดี
2. การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY ON THE RECEPTIVE LANGUAGE OF THE HEARING IMPAIRED
CHILDREN AGE 2 – 3 YEARS OLD USING
THE AUDITORY – VERBAL APPROACH

AN ABSTRACT
BY
LAMPOEI KONGTHIP

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University

February 2003

Lampoei Kongthip. (2003). A study on the Receptive Language of the Hearing Impaired Children Age 2 – 3 Years Old Using The Auditory – Verbal Approach Master Thesis, M. Ed. (Special Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Prof. Sriya Niyomthum, Assist. Prof. Dr. Paitoom Pothisaan.

The purpose of this study was to compare the receptive language of the hearing impaired children age 2 – 3 years old before and after using The Auditory – Verbal Approach.

The sample group for this study consisted of six hearing impaired children age 2 – 3 years old whose hearing level after using hearing aid was less than 90 dB. All of them are at Chulalongkorn Hospital.

The Auditory – Verbal Approach was provided for the sample for 36 session, each session took 30 – 45 minutes, 3 time or week for 12 experimental week.

The One Group pretest-posttest design was applied in this study. The collected data were analyzed using Median, Interquartile Range and The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Ranks Test.

The result reveals that:

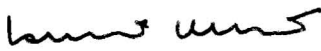
1. The receptive language of the hearing impaired children age 2 - 3 years old increased after using The Auditory - Verbal Approach.
2. The receptive language of the hearing impaired children age 2 - 3 years old increased significantly at .05 level after using The Auditory - Verbal Approach.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

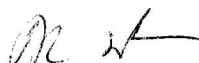
การศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 - 3 ปี
จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

ของ
นางลำเพย กองทิพย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

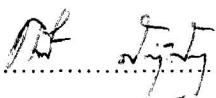
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภภรณ์ หะวานนท์)
วันที่ 20.....เดือน..... พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิสาร)

.....กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

.....กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

ปริญญาโท - เอก ได้รับทุนสนับสนุนและส่งเสริมปริญญาโท
ระดับปริญญาโท - เอก ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ของทบวงมหาวิทยาลัย

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ศรียานิยมธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดารณี ศักดิ์ศิริผล ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของท่านอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ปรีชา หล่อวัฒนาพงษา อาจารย์โสภา ถิ่นถนอม และคุณประภาศรี นันทน์ถนอม ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ดารณี ธนรัตน์สุทธิกุล ในความกรุณาคัดเลือกและพิจารณาเด็กในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้และขอขอบคุณบิดามารดา และเด็ก ๆ ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุน

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการศึกษาพิเศษทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ และขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ เอกการศึกษาพิเศษ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดาที่ให้โอกาสทางการศึกษาและพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบันจนสำเร็จได้ถึงปัจจุบันนี้

ลำเพย กองทิพย์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน.....	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาทางด้านภาษา.....	17
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach).....	37
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	42
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	43
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	45
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
5	สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	62
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	62
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	62
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	62
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	62
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5 (ต่อ)	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	63
	อภิปรายผล.....	63
	ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	64
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	65
	ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า.....	65
	บรรณานุกรม.....	66
	ภาคผนวก.....	70
	ภาคผนวก ก.....	71
	ภาคผนวก ข.....	73
	ภาคผนวก ค.....	76
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	138

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ระดับการได้ยิน(ดัดแปลงจากเดวิส 1964)	9
2 คะแนนการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ก่อนและหลังจากการฝึก โดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach).....	51
3 การเปรียบเทียบการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ก่อนและหลังจากการฝึก โดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach).....	61
4 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 คะแนนการรับรู้ทางภาษาก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach).....	52
2 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่าง รายที่ 1.....	54
3 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่าง รายที่ 2.....	55
4 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่าง รายที่ 3.....	57
5 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่าง รายที่ 4.....	58
6 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่าง รายที่ 5.....	59
7 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่าง รายที่ 6	60

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันเพื่อจะได้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตนเองและของผู้อื่น ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทัศนคติต่าง ๆ ตลอดจนยังเป็นการพัฒนาด้านอารมณ์สังคมและบุคลิกภาพอีกด้วย การพัฒนาด้านภาษาและการพูดในเด็กปกติจำเป็นต้องมีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย คือ ระบบประสาทส่วนปลาย ระบบประสาทส่วนกลาง และด้านจิตใจ ความผิดปกติของระบบประสาทสัมผัส (sensory capacities) ได้แก่ การได้ยิน การมองเห็น การดมกลิ่น การสัมผัส และการชิมรสจะขัดขวางการพัฒนาภาษาและการพูด การได้ยินเป็นระบบการรับรู้ที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการพัฒนาภาษาและการพูด เพราะการได้ยินเป็นการรับรู้แบบไม่มีทิศทาง รับรู้ได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะหลับหรือตื่น คนเรารับรู้ภาษาพูดจากการได้ยินเข้าใจแล้วเกิดเป็นภาษาขึ้นภายใน และต่อมาเมื่อมีวุฒิภาวะในการพูดพอก็สามารถพูดได้อย่างถูกต้องและตรงความหมาย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการได้ยินเป็นการรับรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาภาษาและการพูดที่ปกติ แต่ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงมีพัฒนาการด้านภาษาและการพูดล่าช้าหรือมีความล้มเหลวในการเรียนรู้ภาษาและการพูด (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 1)

ภาษาและการพูดมิใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด ภาษาและการพูดเกิดจากการเรียนรู้โดยการได้ยิน ได้ฟัง เด็กปกติเรียนรู้ภาษาและการพูดจากการใช้หูฟังและใช้อวัยวะรับความรู้สึกอื่น ๆ ร่วมรับรู้ด้วย เช่น หูได้ยินเสียง ตามองดู ลิ้นชิมรส จมูกได้กลิ่น และมือสัมผัสจับต้อง การที่เด็กได้ยินร่วมกับได้รับการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสอื่นๆ ทำให้เด็กเรียนรู้ว่าเสียงเกิดจากอะไร ต่อมาจึงรู้จักโยงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ การเรียนรู้ภาษาจึงเริ่มจากการมีความเข้าใจภาษาเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงตามมาด้วยการใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อสารความหมาย พัฒนาการทางภาษาต้องเป็นไปตามขั้นตอนโดยเริ่มจากความเข้าใจคำพูดหรือภาษาที่ผู้อื่นสื่อความหมายแก่เด็ก ซึ่งเด็กแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของเขาด้วยการตอบสนองต่อคำพูดหรือภาษาที่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เช่น หยิบส่งของให้ถูกต้องตามคำสั่ง ชี้อ้างหรือรูปภาพถูกต้อง เมื่อเด็กเกิดความเข้าใจแล้วจึงพูดเองในภายหลัง (รจนา ทรรทรานนท์ และคณะ. 2528 : 76) ดังนั้นในการสอนภาษานั้นต้องสอนให้เด็กเกิดความเข้าใจคำพูดของผู้อื่นก่อน แล้วจึงสอนให้พูดออกมาเองได้ ไม่จำเป็นต้องเคี่ยวเข็ญเด็กพูดตามทุกครั้ง สิ่งที่สำคัญคือทำให้เด็กเกิดความสนใจการพูดของคนที่อยู่รอบข้างตัวเด็กและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาเพื่อที่จะได้สิ่งที่ต้องการและพูดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจตัวเอง (รจนา ทรรทรานนท์ และคณะ. 2528 : 84)

การพัฒนาความเข้าใจภาษาและการพัฒนาด้านการแสดงออกทางภาษาของเด็ก เริ่มได้ตั้งแต่แรกเกิด เช่น แรกเกิดถึง 1 เดือน เด็กจะมีพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาโดยเริ่มตอบสนองต่อเสียง คือ เมื่อได้ยินเสียงดังเด็กจะสะดุ้ง ขยับตัว หรือร้องไห้ ด้านการแสดงออกทางภาษาโดยการร้องไห้ด้วยเสียงที่แตกต่างกันเมื่อได้รับสิ่งที่กระตุ้นที่แตกต่างกัน (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 7 – 9) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีพัฒนาการทางภาษาในระยะแรกด้วยการเล่นเสียงเช่นเดียวกับเด็กปกติแต่จะลดน้อยลงและจะหยุดเมื่ออายุประมาณ 4 – 6 เดือน ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยินและการกระตุ้นของพ่อแม่ เนื่องจากเด็กไม่ได้ยินเสียงที่ตนเองเปล่งออกมาทำให้ขาดข้อมูลย้อนกลับและไม่ได้ยินคำพูดที่เป็นแบบอย่างจากผู้ใหญ่ และอายุประมาณ 6 เดือนขึ้นไปมีการเลียนเสียงบ้างหรือแทบไม่มีการเลียนเสียงเลย เด็กจะใช้วิธีเรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่ด้วยการร้องไห้เป็นส่วนใหญ่ (ศรียา – ประภัสร์ นิยมธรรม. 2541 : 98) ความผิดปกติของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถสังเกตได้ เช่น อายุประมาณ 1 – 2 เดือน ไม่มีอาการผวา เมื่อได้ยินเสียงดัง นอนนิ่งไม่ค่อยร้อง จะร้องเวลาหิวหรือไม่ค่อยสบาย และมีกร้องเสียงดัง เมื่อโตขึ้นเล็กน้อยมักไม่ส่งเสียงอ้อแอ้โต้ตอบคนเลี้ยง และไม่กลอกตาหรือหันศีรษะตามทิศทางที่มาของเสียง ไม่ตกใจตื่นแม้มีเสียงดังใกล้ ๆ เคียง ไม่หันหาเสียงรอบข้างหรือเหลียวไปมองเมื่อเปิดโทรทัศน์เสียงดังในระยะใกล้ เรียกไม่สนใจ ไม่กระพริบตา ไม่ได้ยินเสียงเรียกดัง ๆ จากข้างหลัง ซึ่งหากเด็กมีลักษณะดังกล่าวก็ให้สงสัยว่าเด็กอาจจะมีปัญหาการได้ยิน (สุชา จันท์เอม. 2525 : 53)

การตรวจพบความบกพร่องทางการได้ยินโดยเร็วเมื่ออายุยังน้อยเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาภาษาเพราะในช่วง 3 ปีแรกของชีวิตเป็นระยะเวลาสำคัญของเด็กที่จะพัฒนาภาษา ซึ่งจะพัฒนาพร้อม ๆ ไปด้วยพัฒนาทางด้านสติปัญญาและด้านประสาทสัมผัสต่าง ๆ กิลเลย์ และ กิลเลย์ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 108 ; อ้างอิงจาก Gilley & Gilley. 1980 : 51) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกิจกรรมเริ่มต้นของกิจกรรมทางปัญญา เด็กก่อนวัยเรียนใช้การรับรู้ด้วยการสัมผัสเพื่อสร้างความเข้าใจ การเรียนรู้อย่างเข้าใจจะช่วยให้คนมีความมองงามทางปัญญา การให้เด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการทางปัญญาที่ดีจะต้องสร้างจุดสนใจให้กับเด็กสนทนอย่างต่อเนื่องทั้งปริมาณและคุณภาพเน้นความจริงที่ปรากฏ การเรียนรู้ของเด็กช่วง 2 – 5 ขวบ ต้องเกิดจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมเป็นสิ่งสำคัญ พัฒนาการทางปัญญาเริ่มต้นตั้งแต่เกิดเป็นต้นไป เด็กอายุ 18 เดือนแรก พัฒนาการทางปัญญาเกิดจากการได้สัมผัส การเคลื่อนไหว การตอบสนองสิ่งแวดล้อม เพียงแต่ว่าเด็กยังไม่สามารถสนองตอบด้วยภาษาเท่านั้นเอง แต่เด็กสามารถสร้างหน่วยความรู้ (Schemes) จากสิ่งที่เขาได้รับและจากกระบวนการปรับตัวของเด็ก (Morrison. 1998 : 110) แต่เมื่อเด็กอายุ 2 – 7 ขวบ พัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว ยกเว้นการคิดเหตุผลที่เป็นนามธรรมที่ยังทำไม่ได้ แต่มีได้หมายความว่าเด็กจะคิดไม่เป็น เด็กวัยนี้มีความคิดและการกระทำของตนเอง การคิดในทุกสิ่งทุกอย่างของเด็กเป็นการคิดด้วยเหตุผลและจุดประสงค์มีการรับรู้ที่ชัดเจน พัฒนาการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่จะต้องเข้าใจเพราะการให้ประสบการณ์แก่เด็ก และการกระทำของ

ผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เด็กรับรู้และเรียนรู้มาก เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 106)

ไมเคิลบัส (ศรียา – ประภัสสร นิยมธรรม. 2541 : 92 ; อ้างอิงจาก Myklebust : 1971) ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางภาษาเอาไว้ว่าก้าวแรกของการเรียนรู้ของคนอาศัยการฟังหรือการได้ยิน คนไม่ได้เรียนไม่ได้เข้าใจคนอื่นโดยการอ่านหรือเขียน หากเข้าใจจากการพูด จะเห็นได้ว่ามนุษย์สมัยโบราณสามารถเข้าใจกันด้วยการพูดก่อนที่จะสามารถเขียนได้ ด้วยเหตุนี้คนจึงต้องมีพัฒนาการด้านการฟังเป็นปฐม ในขั้นแรกเด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของเด็กมิได้เริ่มจากการเขียนคำความหมายของคำแล้วจึงเข้าใจภาวะการณ์ที่มีความหมายตามนั้นจนสามารถพูดได้ หากแต่เริ่มจากการมีความคิดทางภาษาอยู่ภายในแล้วจึงพัฒนาเป็นการคิดคำหลังจากที่เด็กมีภาษาอยู่ในใจแล้วก็จะเริ่มเข้าใจภาษาได้ เด็กจะเริ่มโยงความสัมพันธ์ความหมายของคำตามเชื้อชาติและวัฒนธรรมของภาษาแม่ที่ใช้กันอยู่ ครั้งแรกจะเข้าใจ ค่ายาง ๆ ในสิ่งแวดล้อมใกล้ๆ กระบวนการเหล่านี้เด็กต้องอาศัยการฟังเป็นสำคัญในวันที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจหรือการรับรู้ทางภาษา หลังจากมีการรับรู้ทางภาษาจนสามารถเข้าใจคำพูดได้แล้ว เด็กก็จะเริ่มเป็นฝ่ายแสดงออกด้วยการใช้คำพูดบ้าง

เด็กที่มีประสาทหูพิการจะมีการพัฒนาการทางภาษาและการพูดล่าช้ากว่าอายุมากผิดปกติ ซึ่งสังเกตได้จากการที่เด็กพูดไม่ได้ บางรายพูดได้แต่พูดได้น้อยไม่สมอายุมีมารายที่อายุ 2 ขวบแล้วยังพูดไม่ได้เลย การที่เด็กมีความล่าช้าในการเริ่มพูดก็เพราะเด็กมีประสาทหูพิการทำให้รับเสียงทางหูบกพร่องไปเด็กไม่สามารถรับฟังเสียงได้เหมือนเด็กคนอื่น ๆ ทำให้ไม่รู้ว่ามีเสียงเมื่อใดไม่มีเสียง ซึ่งมีผลทำให้ไม่รู้ว่ามีเสียงเกิดจากที่ไหนและไม่สามารถโยงเสียงกับวัตถุ กริยาอาการหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เด็กจึงไม่มีความหมายของเสียงไม่ว่าเสียงนั้นจะเป็นเสียงพูดหรือไม่ใช่เสียงพูด การเรียนรู้ภาษาพูดต้องใช้หูรับฟังคำพูดของผู้อื่นก่อนแล้วจึงออกเสียงเลียนแบบเสียงและคำพูดที่ได้ยินในภายหลัง การไม่ได้ยินเสียงทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ภาษาพูดได้ แม้แต่เด็กปกติก็ยังคงต้องเรียนรู้ภาษาทั้งด้านความเข้าใจและการใช้ภาษาพูดสื่อความหมาย ดังนั้นเด็กที่มีประสาทหูพิการซึ่งมีความบกพร่องของหูที่เป็นอวัยวะสำหรับรับรู้ภาษาและการพูดก็ยังไม่สามารถจะเรียนรู้ภาษาและการพูดได้เองจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (รจนา ทรรทรานนท์ และคณะ. 2528 : 88)

ดังนั้นเด็กที่หูหนวกมาแต่กำเนิดหรือในระยะเยาว์วัยก่อนจะพูดได้นั้นจะมีความล่าช้าของพัฒนาการทางภาษาในทุก ๆ ด้าน จะกล่าวได้ว่าการไม่ได้ยินเป็นอุปสรรคขวางกั้นการเรียนรู้ทางภาษา การพูดของคนจะเป็นภาษาก็ต่อเมื่อผู้พูดเข้าใจความหมายของสิ่งที่ตนพูดทั้งนี้จะพบว่าเด็กหูหนวกมักมีปัญหาในด้านความเข้าใจทางภาษาด้วย เมื่อเด็กสูญเสียการได้ยิน ไม่ว่าเด็กหูหนวกหรือเด็กปกติต่างก็ต้องพัฒนาการไปตามลำดับขั้น เด็กจะไม่สามารถพูดได้จนกว่าจะเรียนรู้คำที่จะพูดเสียก่อน นั่นก็คือเด็กต้องมีการรับรู้ทางภาษาก่อนที่จะแสดงออก (ศรียา – ประภัสสร นิยมธรรม. 2541 : 94 – 95)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีพัฒนาการทางภาษาที่ล่าช้า ดังนั้น เด็กควรได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับการฝึกตั้งแต่เริ่มพบความพิการหรือก่อนอายุ 3 ปี ซึ่งเด็กจะสามารถพัฒนาภาษาได้ดีและรวดเร็ว เพราะในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต เป็นระยะเวลาสำคัญของเด็กที่จะพัฒนาภาษา ซึ่งจะพัฒนาไปพร้อมกับการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและประสาทสัมผัสต่าง ๆ ดังนั้นการนำวิธีการฝึกฟังเสียงของภาษา (Auditory Verbal Approach) มาทดลองกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งวิธีนี้จะเน้นทักษะทางด้านการฟังและฝึกเป็นรายบุคคล โดยให้ครอบครัวมีส่วนร่วม สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง ซึ่งการเรียนรู้ภาษาจะผ่านกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ โดยการสอนจะเน้นการฝึกฟังและพูดวลีสั้น ๆ ซึ่งการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษายังไม่เคยนำมาทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำวิธีนี้มาทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในเรื่องของการรับรู้ทางภาษาของเด็กกว่าจะมีผลเป็นอย่างไร และผลของการวิจัยจะได้นำมาช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ก่อนและหลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแล และช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากการฝึกโดยวิธี ฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ที่มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล โดยการตรวจวัดด้วยระบบการได้ยินระดับก้านสมอง(Auditory brainstem response(ABR) audiometry) มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอายุ 2 – 3 ปี ในเดือนพฤษภาคม 2545 มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล ที่มารับการตรวจวัดระดับการได้ยินที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

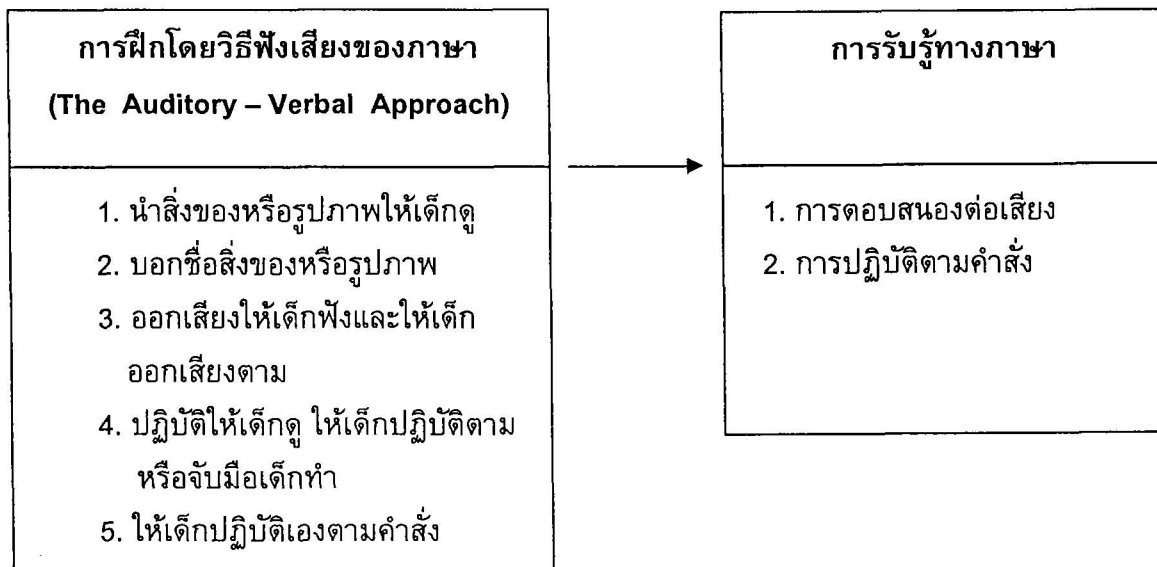
การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) หมายถึง การฝึกพูดเป็นรายบุคคลตามขั้นตอนของพัฒนาการทางภาษาของเด็กปกติ ด้วยความร่วมมือของพ่อแม่ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาการสื่อสาร ทั้งทักษะด้านการฟัง การพูด การใช้ภาษาและความเข้าใจ การสอนจะเน้นการฝึกฟังและพูดลีลัน ๆ ในกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวันและเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของเด็ก ดำเนินการสอนเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 – 45 นาที รวมทั้งสิ้น 36 ครั้ง ซึ่งการฝึกจะแบ่งกิจกรรมตามขั้นพัฒนาการด้านการรับรู้ทางภาษาของเด็กปกติ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ว่ามีเสียงหรือไม่มีเสียง วัิศทางของเสียง การจำแนกเสียง การจำเสียง และการปฏิบัติตามคำสั่ง จากการฝึกข้างต้นจะมีกิจกรรมการฝึกรวมทั้งสิ้น 36 กิจกรรม

ตัวแปรที่ศึกษา คือ การรับรู้ทางภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับรู้ทางภาษา หมายถึง การแสดงการรับรู้เกี่ยวกับเสียงและการรับรู้เกี่ยวกับคำสั่ง โดยการที่เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียง รู้ว่ามีเสียงหรือไม่มีเสียง วัิศทางของเสียง การจำแนกเสียง การจำเสียงและแสดงอาการบ่งบอกถึงความเข้าใจซึ่งจะสามารถทำตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.1 ความหมายของความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.2 ประเภทของความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.3 สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.4 ลักษณะและพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านภาษา
 - 2.1 ความหมายของภาษา
 - 2.2 พัฒนาการทางภาษาและขั้นตอนการพัฒนาความเข้าใจภาษา
 - 2.3 พัฒนาการทางภาษาของเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 2.4 หลักการสอนภาษาและการพูดเด็กหูหนวกหูตึง
 - 2.5 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกโดยวิธี ฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
 - 3.1 หลักการของการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
 - 3.2 เทคนิคการฝึกโดยวิธี ฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
 - 3.3 กลุ่มคำศัพท์พื้นฐานสำหรับการพัฒนาภาษาและการพูดระยะเริ่มต้น
 - 3.4 จุดมุ่งหมายของการฝึกโดยวิธี ฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกโดยวิธี ฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินซึ่งอาจจะเป็นเด็กหูตึง หรือเด็กหูหนวก ดังนี้

เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป วัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ ณ ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮิทซ์ ในหูข้างที่ต่ำกว่า เด็กไม่สามารถใช้การได้ยินให้เป็นประโยชน์เต็มประสิทธิภาพในการฟัง อาจเป็นผู้ที่สูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิดหรือเป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลังก็ตาม

เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ระหว่าง 26 – 89 เดซิเบล ในหูข้างที่ต่ำกว่า วัดโดยใช้เสียงบริสุทธิ์ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮิทซ์ เป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินเล็กน้อยไปจนถึงการได้ยินขั้นรุนแรง (ผดุง อารยะวิญญู. 2539 : 21)

เจียมจิต ถวิล ได้ให้ความหมายของหูตึง หูหนวก ดังนี้

หูตึง หมายถึง การได้ยินเสียงของหูที่ทำการตรวจวัดการได้ยินด้วยเสียงบริสุทธิ์ได้ค่าเฉลี่ยที่ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮิทซ์ เป็นค่าเกินกว่า 25 dB

หูหนวก หมายถึง การได้ยินเสียงของหูซึ่งมีการเสียไปอย่างรุนแรง เมื่อทำการวัดการได้ยินด้วยเสียงบริสุทธิ์ได้ค่าเฉลี่ยที่ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮิทซ์ มากกว่า 90 dB (เจียมจิต ถวิล. 2528 : 46)

จากความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่มีระดับการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป เมื่อวัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮิทซ์ในหูข้างที่ต่ำกว่า และแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับหูหนวก และระดับหูตึง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 ระดับการได้ยิน (ดัดแปลงจากเดวิส 1964)

ระดับ	การได้ยิน	ค่าเฉลี่ยระดับเริ่มได้ยินเสียง บริสุทธิ์ที่ความถี่ 500, 1000, 2000 เฮิรตซ์ (เดซิเบล) ในหูข้างที่ดีกว่า	ความสามารถในการเข้าใจ
1	ปกติ	ไม่เกิน 25 เดซิเบล	ได้ยินเสียงพูด เสียงกระซิบเบา ๆ ไม่ลำบากในการรับฟังคำพูด
2	หูตึงเล็กน้อย	26 – 40 เดซิเบล	ไม่ได้ยินเสียงพูดเบา ๆ แต่ ได้ยินเสียงพูดปกติ
3	หูตึงปานกลาง	41 – 55 เดซิเบล	ไม่ได้ยินเสียงพูดปกติต้องพูด ดังกว่าปกติจึงจะได้ยิน
4	หูตึงมาก	56 – 70 เดซิเบล	พูดเสียงดังแล้วยังไม่ได้ยิน
5	หูตึงรุนแรง	71 – 90 เดซิเบล	ต้องตะโกนหรือใช้เครื่องขยาย เสียงจึงได้ยินและได้ยินไม่ชัด
6	หูหนวก	91 เดซิเบลขึ้นไป	ตะโกนหรือขยายเสียงพูดแล้ว ยังไม่ได้ยิน และไม่เข้าใจ ความหมาย

(ศรียา นิยมธรรม. 2535 : 24)

2. ประเภทของความบกพร่องทางการได้ยิน

ศรียา นิยมธรรม ได้แบ่งประเภทของการสูญเสียการได้ยินโดยคำนึงถึงตำแหน่งที่เกิดความผิดปกติของกลไกการได้ยิน อาจจำแนกได้เป็น 5 ประเภทดังนี้ คือ

1. การนำเสียงเสีย (Conductive hearing loss)

เป็นการสูญเสียการได้ยินที่มีสาเหตุจากความผิดปกติที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของหูชั้นนอก และหูชั้นกลาง ซึ่งเป็นส่วนกลางของการนำเสียง เช่น แก้วหูทะลุ หูน้ำหนวก กระดูกหูสามชิ้น เคลื่อนไหวไม่ได้ เป็นต้น การสูญเสียการได้ยินแบบนี้พอจะรักษาได้ด้วยยาหรือการผ่าตัด และการรับฟังเสียงก็มักเสียไม่มากนัก คือไม่เกิน 60 เดซิเบล

2. ประสาทหูเสีย (Sensorineural hearing loss)

เกิดจากความผิดปกติที่หูชั้นในหรือประสาทหู เช่น ประสาทหูเสียจากการแพ้ยาหรือจากเสียงระเบิด เสียงอึกทัก เป็นต้น นอกจากนี้ที่พบบ่อย ได้แก่ กรรมพันธุ์ และมารดามี

อาการผิดปกติขณะตั้งครรภ์หรือระหว่างคลอด ทำให้ประสาทหูเสียแต่กำเนิด การถูกทำร้ายร่างกายและอุบัติเหตุ ทำให้บาดเจ็บบริเวณหู ดันคอ หรือ ศีรษะอย่างรุนแรงก็อาจทำให้ประสาทหูเสียได้เช่นกัน การมีเนื้องอกที่ประสาทหู และความเสื่อมตามสังขารก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีการสูญเสียการได้ยินประเภทนี้

3. ผสม (Mixed hearing loss)

การสูญเสียการได้ยินประเภทนี้ เกิดจากการที่หูชั้นนอกหรือชั้นหูกลางมีความผิดปกติร่วมกับหูชั้นในหรือประสาทหู เช่น การเป็นหูน้ำหนวกเรื้อรัง บางรายเกิดจากแก้วหูฉีกเพราะระเบิด กระดูกภายในหูชั้นกลางเคลื่อนที่ เป็นต้น

4. การแปลเสียงเสีย (Central hearing loss)

เกิดจากการที่สมองซึ่งทำหน้าที่รับและแปลความหมายของเสียงเสีย ซึ่งอาจเกิดจากเนื้องอกในสมองอักเสบ เส้นเลือดในสมองแตก ทำให้ศูนย์การรับฟังเสียงใช้การไม่ได้ จึงทำให้ไม่เข้าใจความหมายของเสียง ต้องรักษาด้วยการผ่าตัด แต่การสูญเสียการได้ยินประเภทนี้อาจดีขึ้นหรือไม่ดีขึ้นก็ได้

5. จิตใจผิดปกติ (Functional or Psychological hearing loss)

ความผิดปกติจากจิตใจหรืออารมณ์ ทำให้ไม่มีการตอบสนองต่อเสียงแสดงอาการเหมือนคนหูหนวก หูตึง ทั้งที่กลไกการได้ยินปกติ ต้องให้จิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาปรึกษา (ศรียา นิยมธรรม. 2538 : 22 – 23)

พวงแก้ว กิจธรรม ได้แบ่งประเภทของหูตึงไว้ 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ทางนำเสียงเสีย เกิดจากมีความผิดปกติที่หูชั้นนอก และ/หรือหูชั้นกลาง สาเหตุที่พบบ่อย ได้แก่ หูน้ำหนวก รูหูอักเสบ โรคราน้ำหู สิ่งแปลกปลอมเข้าไปในรูหู ขี้หูอุดตัน เยื่อแก้วหูทะลุ และไม่มีรูหูตั้งแต่กำเนิด เป็นต้น

2. ประสาทหูเสีย เกิดจากมีความผิดปกติที่หูชั้นใน หรือประสาทหู สาเหตุที่พบบ่อยมีดังนี้

2.1 กรรมพันธุ์ และมารดามีอาการผิดปกติขณะตั้งครรภ์หรือคลอด สาเหตุดังกล่าวมักทำให้ประสาทหูเสียแต่กำเนิด

2.2 โรคบางชนิด เช่น หวัด ซิฟิลิส หัดเยอรมัน คางทูม เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และหูน้ำหนวก เป็นต้น โรคเหล่านี้ไม่ทำให้หูตึงทุกคน แต่หลายคนหูตึงเมื่อเป็นโรคดังกล่าว

2.3 ยาที่เป็นพิษต่อหู ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ สารต่าง ๆ (คานามัยซิน, สเตรปโตมัยซิน, เจนตามัยซิน ฯลฯ) ยาแก้ปวดแอสไพริน และยาควินินแกมมาเลเรีย เป็นต้น สำหรับคนที่แพ้ยาดังกล่าวเมื่อได้รับยาจะมีอาการหูอื้อ มีเสียงวิ้ง ๆ หรือจี้ด ๆ ดังขึ้นเองในหูและอาจมีอาการเวียนศีรษะด้วย

2.4 เสียงอีกทีก็ ได้แก่ เสียงที่ดังเกินไป เช่น เสียงดนตรี เสียงยานพาหนะ เสียงเครื่องจักร เสียงปืน และเสียงประทัด เป็นต้น

2.5 การบาดเจ็บบริเวณหู ดันคอ หรือศีรษะ จากการถูกทำร้ายร่างกาย และอุบัติเหตุ เป็นต้น หูตึงน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการบาดเจ็บ

2.6 การเสื่อมของประสาทหูตามสังขาร คนส่วนมากเริ่มหูตึงเมื่ออายุมากกว่า 60 ปี อาการที่แสดงว่าประสาทเสื่อม คือ มีเสียงดังว้าง ๆ ในหู และไม่คอยได้ยินเสียงเพิ่มมากขึ้นทีละน้อย

2.7 เนื้องอก เช่น เนื้องอกของประสาทหู

3. เสียผสม เกิดจากมีความผิดปกติที่หูชั้นนอก/ชั้นกลาง ร่วมกับมีความผิดปกติที่หูชั้นใน/ประสาทหูมีสาเหตุร่วมกันระหว่างสาเหตุที่ทำให้เกิดทางนำเสียงเสีย และประสาทหูเสีย

4. สมอแสงเสียงเสีย เกิดจากมีความผิดปกติที่สมองส่วนที่ทำหน้าที่รับและแปลความหมายของเสียง สาเหตุที่พบบ่อยคือ สมอแสงและเนื้องอกในสมอง เป็นต้น

5. จิตใจเสีย เกิดจากมีความผิดปกติทางจิตใจ/อารมณ์ ทำให้ไม่ตอบสนองต่อเสียง แสดงอาการคล้ายกับคนหูตึง ทั้งที่กลไกการได้ยินปกติ (พวงแก้ว กิจธรรม. 2531 : 20 – 23)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของการสูญเสียการได้ยินโดยแบ่งตามตำแหน่งที่เกิดความผิดปกติของกลไกการได้ยินได้ 5 ประเภทดังนี้ 1.การนำเสียงเสีย 2.ประสาทหูเสีย 3.เสียผสม 4.การแปลเสียงเสีย 5.สาเหตุจากจิตใจผิดปกติ การสูญเสียในส่วนของการนำเสียงเสียนั้นจะเกิดจากหูชั้นนอกและ หูชั้นกลาง ซึ่งสามารถจะแก้ไขได้ ประสาทหูเสียจะเกิดความผิดปกติที่หูชั้นในหรือประสาทหู อาจเกิดจากกรรมพันธุ์หรือมีปัจจัยเสี่ยงขณะตั้งครรภ์หรือหลังคลอด การเสียแบบผสมอาจเกิดจากหูชั้นนอกหรือหูชั้นกลางมีความผิดปกติร่วมกับหูชั้นใน การแปลเสียงเสียเกิดจากสมองส่วนที่ทำหน้าที่รับและแปลความหมายเสีย ส่วนการสูญเสียการได้ยินที่เกิดจากจิตใจเป็นความผิดปกติทางด้านจิตใจและอารมณ์

3. สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน

ความบกพร่องทางการได้ยินอาจเนื่องมาจากเหตุที่สำคัญ ได้แก่

1. หูหนวกแต่กำเนิดและกรรมพันธุ์ เช่น ไม่มีใบหู ไม่มีรูหู ในระยะมารดาตั้งครรภ์มีโรคติดต่อบางชนิด เช่น กามโรค หัดเยอรมัน หรือฉีดยา กินยามากไป

2. หูหนวกขณะคลอด เนื่องจากถูกบีบกดที่ศีรษะเป็นเวลานานและแรงเกินไป ทำให้เกิดซ้ำบริเวณขมับซึ่งเป็นระดับศูนย์กลางการได้ยินของสมองเกิดพิการได้

3. หูหนวกจากโรค

3.1 โรคระบบประสาท เช่น เยื่อหุ้มสมองอักเสบ

3.2 โรคติดต่อ เช่น หัด คางทูม คอตีบ ไขหวัดใหญ่ ไทฟอยด์

3.3 โรคทางหู คอ จมูก เช่น มีขี้หูอุดตัน แก้วหูทะลุเนื่องจากแคะหู การอักเสบในรูหู ในจมูก ในคอ ทำให้การถ่ายเทอากาศในโพรงหูส่วนกลางไม่สะดวกหรืออุดตัน มีเนื้องอกในสมองใกล้ศูนย์การได้ยินหรือประสาทหู

4. หูหนวกร่วมกับต้อไม่มีท่อ เช่น โรคต้อมพิษต้อตารี่

5. หูหนวกจากการกระทบกระเทือนที่อวัยวะหู เช่น ถูกตีที่ศีรษะ หกล้ม รถชน ตกจากที่สูง อุบัติเหตุ เลือดคั่งอยู่ในหูส่วนกลาง เลือดออกทางหู เป็นต้น

6. หูหนวกจากเสียงดัง เช่น เสียงปืน เสียงระเบิด ประทัด ไฟผ่าระยะใกล้ เสียงจากยานพาหนะ เสียงเครื่องจักรกลในโรงงานใหญ่ ๆ เสียงเครื่องบินและเสียงดังรบกวนอยู่ตลอดเวลาเกินความต้องการ

7. หูหนวกจากพิษยา และสารเคมี เนื่องจากกินยา ฉีดยามาก หรือแพ้ยา (สุชา จันทน์เอม. 2525 : 52)

จันทน์จิตา พุทธยานานนท์ ได้กล่าวถึงในเด็กทารกบางคนจะมีปัจจัยเสี่ยงต่อความผิดปกติของการได้ยิน ดังนั้นควรทำการทดสอบเพื่อคัดแยกการได้ยินเสียง (Hearing Screening Test) ในเด็กทารกที่มีประวัติต่อไปนี้คือ

1. มีน้ำหนักแรกคลอดน้อยกว่า 1,500 กรัม
2. มีการติดเชื้อแต่กำเนิด (congenital infection – TORCHS)
3. ตัวเหลืองมากจนต้องถ่ายเลือด
4. มีเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (bacterial meningitis)
5. ขาดอ็อกซิเจนอย่างรุนแรง (severe asphyxia)
6. มีคนในครอบครัวหูหนวก หูตึง หรือเป็นใบ้
7. มีความพิการแต่กำเนิดของช่องหู ใบหน้า และลำคอ (จันทน์จิตา พุทธยานานนท์. 2542 : 3)

สรุปสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคประสาทหูพิการ หรือการสูญเสียการได้ยิน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ หูพิการแต่กำเนิดแบบกรรมพันธุ์ และประสาทหูพิการแต่กำเนิดชนิดที่ไม่เกี่ยวกับกรรมพันธุ์ แต่เกิดในระยะเริ่มตั้งครรภ์ขณะคลอด หรือหลังคลอด

4. ลักษณะและพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ข้อสังเกตเด็กหูหนวกหูตึง

สุชา จันทน์เอม ได้ให้ข้อสังเกตและลักษณะอาการของเด็กที่แสดงให้เห็นว่าหูหนวกหูตึง ไว้ดังนี้

1. อายุประมาณ 1 – 2 เดือน ไม่มีอาการผวาเมื่อได้ยินเสียงดัง ให้สงสัยว่าเป็นเด็กหูตึง
2. นอนนิ่งเงียบไม่ค่อยร้อง จะร้องเวลาหิวหรือไม่ค่อยสบาย และมักร้องเสียงดัง

ผิดปกติ

3. เมื่อโตขึ้นเล็กน้อยมักไม่ส่งเสียงดังอ้อแอ้โต้ตอบคนเลี้ยงและไม่กลอกตาหรือหันศีรษะตามทิศทางที่มาของเสียง

4. อายุประมาณ 1 – 2 ขวบ ควรพูดก็ไม่พูดถือว่าผิดปกติแล้ว
5. เรียกดัง ๆ ไม่หัน พูดด้วยข้าง ๆ ไม่ได้ยิน ไม่รู้เรื่องให้สงสัยว่าหูหนวก
6. อายุ 5 – 7 ปี แล้วยังพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด ให้คาดว่าเป็นประสาทหูเสีย

7. ลีลาการพูด น้ำเสียง การผันวรรณยุกต์ทำไม่ตี พูดเสียงคล้ายกันทุกคำ
8. บางรายมีเสียงดังในหูรบกวนตลอดเวลาแสดงถึงประสาทหูพิการ
9. มักจะตั้งใจจ้องหน้าผู้พูดด้วยทุกครั้งมองอย่างเอาจริงเอาจังและจับสีหน้าของผู้พูดด้วยจึงจะเข้าใจความหมายของคำพูด
10. นอนหลับแล้วปลุกด้วยเสียงธรรมชาติในห้องเงียบ ๆ ไม่ตื่น
11. ไม่ตอบสนองต่อเสียงดังมาก ๆ มักจะอยู่เฉย ๆ ไม่หันหน้าไปทางที่เกิดเสียงอย่างตั้งใจ แต่ตาจะไกวเป็นพิเศษ มีความรู้สึกต่อการสัมผัสการเคลื่อนไหวของวัตถุรอบตัวได้เร็ว
12. พูดเองไม่ได้ หรือพูดได้น้อย ชอบทำภาษามือติดต่อกับผู้อื่นแทนภาษาพูด คำพูดประโยคยาว ๆ ไม่เข้าใจเลย (สุชา จันทน์เอม. 2525 : 53)

ชนิดที่ 3 อาคมานนท์ ได้กล่าวถึงวิธีการสังเกตว่าเด็กมีหูพิการและควรนำเด็กมาพบแพทย์เมื่อพบว่าเด็กของท่านมีลักษณะ ดังนี้

การสังเกตเด็กอายุ 4 เดือน

1. ในขณะที่นอนหลับ เด็กไม่ลืมตาตื่นหรือขยับตัว เมื่อมีเสียงดังหรือเสียงพูดคุยค่อนข้างดังใกล้ตัว
2. ไม่สะดุ้งตกใจต่อเสียงที่ดังมาก เช่น เสียงปิดประตูแรง ๆ เสียงแตรรถ หรือเสียงของตกกระทบพื้น
3. ในขณะที่ตื่นเมื่อได้ยินเสียงดังพอประมาณ เช่น เสียงพูดคุยใกล้ ๆ เสียงสนกระดังที่ข้างหูเด็กไม่ขยับศีรษะเล็กน้อยหันไปทางทิศที่มาของเสียง หรือไม่แสดงอาการนิ่งฟัง

การสังเกตเด็กอายุ 7 เดือน

1. ในขณะที่เด็กตื่น เด็กไม่แสดงอาการนิ่งฟัง หรือเด็กไม่หันศีรษะเพื่อหาที่มาของเสียงที่เกิดขึ้นนอกขอบเขตสายตาของเด็ก เช่น เสียงเรียกชื่อจากข้างหลัง เสียงกระดัง เสียงเขย่าของเล่น
2. ในขณะที่นอนหลับ เด็กไม่ลืมตาตื่น หรือขยับตัว เมื่อมีเสียงดัง หรือเสียงพูดคุยค่อนข้างดังใกล้ ๆ ตัว
3. ไม่สะดุ้งตกใจต่อเสียงที่ดังมาก เช่น เสียงปิดประตูแรง ๆ เสียงแตรรถ หรือเสียงของตกกระทบพื้น
4. ในระยะ 6 เดือนแรก เด็กประสาทหูพิการจะเล่นเสียงได้คล้ายคลึงกับเด็กปกติ หลังจาก 6 เดือนไปแล้วอาจพบว่า เด็กประสาทหูพิการจะเล่นเสียงน้อยกว่าปกติ และไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงลักษณะของเสียงที่เล่น จำนวนเสียงพยัญชนะและเสียงสระไม่ค่อยเพิ่มจำนวนบางทีจะพบว่าเด็กจะทำเสียงสระเพียงอย่างเดียว ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยินและการกระตุ้นของพ่อแม่

การสังเกตเด็กอายุ 9 เดือน

1. ไม่หันศีรษะหาเสียงเรียกชื่อจากข้างหลัง
2. ในขณะที่เด็กนั่งเล่นอยู่ เมื่อมีเสียงเกิดขึ้นที่ข้างตัว เช่น เสียงสั่นกระดิ่ง เสียงเขย่าของเล่น หรือเสียงขยี้กระดาษแก้ว เด็กไม่ก้มมองไปยังของที่ทำให้เกิดเสียง
3. ในขณะนอนหลับ เด็กไม่ลืมตาตื่นหรือขยับตัว เมื่อมีเสียงดังหรือเสียงพูดคุยก่อนข้างดังใกล้ ๆ ตัว
4. ไม่สะดุ้งตกใจต่อเสียงที่ดังมาก เช่น เสียงปิดประตูแรง ๆ เสียงแตรรถ หรือเสียงของตกกระทบพื้น
5. มีการเล่นเสียงน้อยกว่าปกติหรือแทบจะไม่เล่นเสียงเลย

การสังเกตเด็กอายุ 1 ปี

1. ไม่หันศีรษะหาเสียงเรียกชื่อจากข้างหลัง
 2. ไม่หันไปมองที่มาของเสียงต่าง ๆ ที่เกิดอยู่รอบ ๆ ห้อง
 3. ในขณะนอนหลับ เด็กไม่ลืมตาตื่นหรือขยับตัวเมื่อมีเสียงดังหรือเสียงพูดคุยก่อนข้างดังใกล้ ๆ ตัว
 4. มีการเล่นเสียงน้อยกว่าปกติ หรือแทบจะไม่เล่นเสียงเลย
 5. ไม่เลียนเสียงจากสิ่งแวดล้อม หรือเลียนเสียงโต้ตอบคนที่มาเล่นเสียงกับเขา
 6. ไม่สามารถทำตามคำสั่งง่าย ๆ ที่ได้พยายามสอนมาเป็นเวลานาน เช่น บ้าย บาย
- ทุ เป็นต้น

การสังเกตเด็กอายุ 2 ปี

1. ไม่หันศีรษะหาเสียงเรียกชื่อจากข้างหลัง
2. ไม่หันไปมองที่มาของเสียงต่าง ๆ ที่เกิดอยู่รอบ ๆ ห้อง
3. ในขณะนอนหลับ เด็กไม่ลืมตาตื่นหรือขยับตัว เมื่อมีเสียงดัง หรือเสียงพูดคุยก่อนข้างใกล้ ๆ ตัว
4. ไม่เข้าใจคำสั่งง่าย ๆ โดยไม่ดูปากผู้พูด เช่น บ้าย บาย ทุ หอมแก้ม ส่งจูบ เป็นต้น
5. ไม่สามารถชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างน้อยหนึ่งอย่าง เมื่อบอกให้ทำโดยไม่ให้ดูปากผู้พูด
6. ไม่สามารถชี้ไปยังสิ่งของที่เด็กคุ้นเคยเมื่อบอกให้ทำโดยไม่ให้ดูปากผู้พูด
7. ไม่พูดเป็นคำที่มีความหมาย
8. ไม่พูดเลียนแบบ หรือพยายามพูดเลียนแบบแต่พูดไม่ชัดมาก
9. ไม่เข้าใจเมื่อถามว่า “แม่อยู่ไหน” “พ่ออยู่ไหน” หรือเมื่อบอกให้เด็ก “ไปหยิบตุ๊กตามาให้แม่”
10. ใช้ท่าทางแสดงความต้องการของตนแทนการพูด

การสังเกตเด็กอายุ 3 – 5 ปี

สำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยิน ตั้งแต่อายุก่อน 2 ขวบ จะมีปัญหาเรื่องฟังและพัฒนาการทางภาษา เด็กบางคนมีพัฒนาการทางภาษาช้ากว่าวัย เด็กบางคนไม่เข้าใจคำพูดและพูดไม่ได้เลย ถ้าไม่ได้รับการฝึกสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยิน และความหมั่นเพียรในการฝึกสอนของพ่อแม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก

สำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินเมื่ออายุเกิน 2 ขวบไปแล้ว ถึงแม้ว่าเด็กจะพูดได้ตามความสามารถเดิมที่มีอยู่ก่อนการสูญเสียการได้ยิน แต่ถ้าไม่ได้รับการฝึกสอน และกระตุ้นให้พูด เด็กอาจจะพูดได้น้อยลง พูดไม่ชัด เสียงพูดผิดเพี้ยนไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยิน ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการฟังและเข้าใจคำพูด รวมทั้งปัญหาในพัฒนาการทางภาษาในขั้นต่อไป พัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีประสาหูพิการมีขอบเขตจำกัด ได้แก่ การรู้และใช้คำศัพท์ได้น้อย ส่วนใหญ่มักเป็นคำนามง่าย ๆ โดยจะรู้เฉพาะในสถานการณ์ที่ได้รับการสอนเมื่อพูดเป็นประโยคก็มักจะไม่สามารถใช้รูปประโยคง่าย ๆ เป็นต้น (ชนัดดี อาคมนนท. 2528 : 14 – 17)

ชนัดดี อาคมนนท. ได้กล่าวถึง พฤติกรรมโดยทั่วไปของเด็กที่มีประสาหูพิการ ไว้ดังนี้

1. ไม่ใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อความหมาย หรือถ้าใช้ก็ค่อนข้างน้อยหรือใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ มีความจำกัดในการใช้คำศัพท์
2. ชอบจ้องหน้าผู้พูด
3. ตาไวต่อการเคลื่อนไหวของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มักหันไปมองบ่อย ๆ
4. มีความรู้สึกไวต่อการสัมผัสและจะหันไปดูที่มาของการสัมผัสเช่นนั้น ๆ
5. ไม่ค่อยหัวเราะหรือถ้าหัวเราะก็จะมีเสียงค่อนข้างแปลก
6. พูดไม่ชัด เสียงพูดผิดปกติ
7. ไม่พูด หรือทำเสียงเล่นกับตัวเองขณะเล่น
8. ไม่ชอบร้องเพลง หรือไม่แสดงอาการเพลิดเพลินกับเสียงดนตรี เสียงเพลงบทเห่กล่อม บทกลอน ไม่ชอบฟังนิทาน
9. อาจพบการใช้เสียง เอ้อ อ้า เรียกความสนใจจากผู้อื่น
10. ชอบใช้ท่าใบ้
11. แสดงอาการตอบสนองอย่างสม่ำเสมอต่อเสียงที่ตั้งในระดับที่เราพอได้ยิน บางทีแสดงอาการหวาดกลัวต่อเสียง
12. ชอบให้ผู้ใหญ่แสดงความรักโดยการกอด อุ้ม ลูบศีรษะ เป็นต้น
13. ค่อนข้างขง ชอบหยิบจับของมาพิจารณา
14. ชอบเล่นกับของเล่นต่าง ๆ มากกว่าเล่นกับเพื่อน ๆ ที่หูได้ยินดี

15. ชอบเล่นกับเพื่อนโดยมีการถูกเนื้อต้องตัวกันบ่อยครั้ง เช่น ดีหลัง ตบศีรษะ ดึงแขน เป็นต้น

16. อาจพบว่ามีปัญหาในพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสังคม (ชนัดธ์ อาคมานนท์. 2528 : 17 – 18)

ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงการสังเกตพฤติกรรม อุปนิสัย และกิริยาของเด็กที่มีปัญหาการได้ยิน ในลักษณะของเด็กประสาทหูพิการ ดังนี้

1. พูดซ้ำอาจพูดได้บ้างแต่พูดไม่ชัด และพูดไม่สมอายุ ถ้าหูตึงปานกลาง
 2. พูดซ้ำ หรือพูดไม่ชัดเจนเป็นคำพูดไม่มีความหมาย ถ้าเด็กหูตึงอย่างรุนแรงหรือ หูหนวก
 3. เด็กจะออกเสียงเพื่อการติดต่อกับผู้อื่น แต่จะไม่เล่นเสียงเพื่อความเพลิดเพลิน เพราะไม่ได้ยินเสียงของตัวเอง ทำให้ขาดความพอใจที่จะเล่นเสียง
 4. ลักษณะเสียงแหลมสูง และเป็นเสียงระดับเดียวกันตลอด ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แตกต่างจากเด็กประเภทอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด
 5. ชอบทำท่าไป และเข้าใจท่าไปของคนอื่น
 6. ใช้ประสาทรับรู้อื่นมาทดแทนการได้ยิน เช่น การใช้สายตาตามองปากและหน้าของผู้พูด สายตาและประสาทสัมผัสไว
 7. ตอบสนองต่อเสียงที่ตั้งถึงระดับการได้ยินของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
 8. อาจมีการทรงตัวไม่ดี เนื่องจากการทำงานของอวัยวะการทรงตัวผิดปกติด้วย
 9. พัฒนาการทางภาษาช้ามาก
 10. พัฒนาการทางด้านสังคมดี แต่มีข้อจำกัดเท่าที่สายตาจะมองเห็น เล่นของเล่นเหมือนเด็กปกติได้ แต่ออกเสียงประกอบการเล่นไม่ได้ แสดงท่าเสียใจได้แต่พูดขอโทษไม่ได้
- (ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา. 2535 : 128)

จากข้อสังเกตลักษณะและพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต่าง ๆ ที่ได้อ้างไว้สรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสามารถสังเกตได้ ตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองควรจะต้องสังเกตและจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการโดยทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับเด็กพอสมควร หรือหากสงสัยว่าลูกมีลักษณะไม่สะดุ้ง ผวา ไม่หันหาเสียง เรียกชื่อไม่หัน ไม่พูด ก็ควรจะรีบปรึกษาแพทย์เพื่อจะได้ไม่เสียโอกาสในการช่วยเหลือต่อไป และเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกาย พฤติกรรมที่แสดงออกทางการพูด พฤติกรรมที่แสดงออกทางการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่แสดงออกทางอารมณ์และสังคม แต่ปัญหาที่เด่นชัดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ มีพัฒนาการทางภาษา ซึ่งจะสามารถสังเกตได้ชัดเจน และพ่อแม่ส่วนใหญ่จะพาเด็กมาตรวจด้วยสาเหตุที่เด็กไม่พูด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านภาษา

1. ความหมายของภาษา

ในด้านจิตวิทยา ภาษา หมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ดังนั้น ภาษาจึงรวมเอาวิธีการทุก ๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อสื่อความหมาย หรือเพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นทั้งมวล ภาษาจึงหมายรวมทั้งการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การใช้ภาษาไป การแสดงสีหน้า การแสดงออกทางศิลปะ และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ต่างไปจากสัตว์ เพราะภาษาเป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกัน (ศรียา นิยมธรรม และประภัสร นิยมธรรม. 2541 : 1)

ในด้านการศึกษ หมายความว่า เครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การที่เด็กคิดแล้วไม่พูดจึงดูเหมือนว่าเด็กคนนั้นไม่รู้ภาษา ซึ่งแท้จริงแล้วเด็กคนนั้นเพียงแต่ไม่อาจแสดงความสามารถทางภาษาพูดได้เท่านั้น ฉะนั้นภาษาในประเด็นนี้จึงประกอบด้วยการติดต่อ ระเบียบของการติดต่อสัญลักษณ์ที่ใช้แสดงแทนความคิดและความเข้าใจในลักษณะของการติดต่อกัน (ศรียา นิยมธรรม และประภัสร นิยมธรรม. 2541 : 1)

ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อรับรู้หรือแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และติดต่อกันซึ่งกันและกัน (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 6)

จากความหมายของภาษาสรุปได้ดังนี้ ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดและประสบการณ์ โดยใช้สัญลักษณ์ เช่น การพูด การอ่าน การเขียน และการแสดงออกท่าทาง เพื่อติดต่อกันซึ่งกันและกันทำให้เกิดความเข้าใจ

2. พัฒนาการทางภาษา

การพัฒนาภาษาแบ่งออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. การพัฒนาด้านความเข้าใจภาษา (receptive language) หมายถึง ความก้าวหน้าในการรับรู้และเข้าใจภาษา ได้แก่ การฟัง การอ่าน การอ่านสีหน้าท่าทาง และการอ่านภาษามือ การพัฒนาความเข้าใจภาษาเกิดจากที่เด็กรู้จักเชื่อมโยงเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยินกับสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมองเห็น และสัมผัสได้ในขณะนั้นเกิดเป็นความคิดรวบยอดขึ้นและเมื่อได้ยินเสียงซ้ำอีก เด็กก็จะระลึกได้ว่าเป็นเสียงของอะไร เช่น เด็กได้ยินคำว่า “แม่” ซ้ำ ๆ ขณะที่มองเห็นแม่และได้รับการโอบอุ้มอย่างอบอุ่นเด็กจะเชื่อมโยงคำว่า “แม่” กับคนที่เด็กเห็นขณะที่ได้ยินเสียงนั้น ต่อมาเมื่อเด็กได้ยินคำว่า “แม่” เด็กจะระลึกได้ว่า “แม่” หมายถึงใคร เป็นต้น ซึ่งเด็กอาจจะเรียนรู้จากการเคยได้ยินคำพูดนั้นมาก่อน แล้วมาอยู่ในสถานการณ์ที่มีการใช้คำพูดนั้นและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคำคำนั้นขึ้น ต่อมาได้ยินคำพูดนั้นซ้ำอีกเด็กจึงเชื่อมโยงคำที่ได้ยินกับความคิดรวบยอดที่มีอยู่ ทำให้เด็กเข้าใจคำศัพท์ได้ หรืออีกกรณีหนึ่งเด็กเกิดมีความคิดรวบยอดจากการที่เด็กได้ยินคำพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อเด็กได้ยินคำพูดนั้นซ้ำอีกจึงเข้าใจคำศัพท์คำนั้น โดยทั่วไปแล้วเด็กจะมีจำนวนคำศัพท์ที่เข้าใจมากกว่าจำนวนคำศัพท์ที่พูดได้

2. การพัฒนาด้านการแสดงออกทางภาษา (expressive language) หมายถึง ความก้าวหน้าในการแสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ได้แก่ การพูด การเขียน การแสดงสีหน้า ท่าทางและการใช้ภาษามือ การพัฒนาการพูดเกิดจากการที่เข้าใจคำศัพท์นั้นแล้วต่อมาเด็กมีความพร้อมที่ออกเสียงพูดตาม เช่น มีความสามารถในการเลียนแบบการเคลื่อนไหวว๊วะที่ใช้ในการพูดมีแบบอย่างการพูดที่ดีประกอบกับมีสภาพการณ์ที่เด็กต้องใช้คำศัพท์ เด็กจะพูดคำศัพท์คำนั้นได้อย่างถูกต้องในระยะแรก ๆ เด็กจะพูดคำศัพท์คำนั้นได้หลังจากที่เข้าใจคำนั้นมาแล้ว (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 6)

3. ขั้นตอนการพัฒนาความเข้าใจภาษา

1. การตอบสนองต่อเสียง (respond to sound) อายุ 1 เดือน เป็นขั้นแรกของการพัฒนาภาษา ซึ่งมีตั้งแต่อายุประมาณ 1 เดือน โดยเด็กจะตอบสนองต่อเสียงดังด้วยปฏิกิริยาต่าง ๆ เช่น สะดุ้ง ขยับตัว หรือร้องไห้

2. การสนใจต่อเสียง (aware to sounds) อายุ 2 เดือน เป็นระยะที่เด็กเริ่มสนใจต่อเสียงต่าง ๆ รวมทั้งเสียงพูดของคนและเสียงของตัวเอง เด็กแสดงความพอใจ ยิ้มเมื่อได้ยินเสียง เพราะเด็กจะได้รับการตอบสนองที่ดี เช่น ได้รับการโอบอุ้ม พุดคุย และเอาใจใส่ ฯลฯ เมื่อเด็กได้ยินเสียงพูดของแม่

3. การรู้ทิศทางของเสียง (localize to sounds) อายุ 4 เดือน เด็กสามารถรู้ที่มาของเสียงโดยพยายามหันหน้าหรือกอลอกตามทิศทางของเสียง

4. การตอบสนองต่อคนรอบข้างและเข้าใจคำพูดบางคำ (respond to specific persons, names and commands) อายุ 8 เดือน เด็กจำหน้าคนในครอบครัวได้ รู้จักชื่อตัวเอง แสดงท่าทางอยากให้แม่อุ้ม ไม่ให้คนแปลกหน้าอุ้ม เป็นต้น

5. ทำตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ (follow commands) อายุ 9 เดือน เด็กเริ่มทำตามคำสั่งง่าย ๆ ที่คุ้นเคยได้ เช่น สวัสดี บ้ายบาย เป็นต้น

6. การเข้าใจชื่อบุคคลในครอบครัว สิ่งของ สัตว์เลี้ยงที่คุ้นเคย อายุ 1 – 2 ปี เด็กรู้จักชื่อบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัว รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถชี้อวัยวะร่างกายได้ถูกต้อง 1 – 3 อย่าง และเข้าใจคำพูดที่ได้ยินบ่อย ๆ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่น เอานมไหม เอา ไม่เอา เป็นต้น

7. การเข้าใจคำพูดทั่วไปในชีวิตประจำวัน อายุ 2 ปีขึ้นไป ความสามารถด้านการเข้าใจคำพูดขยายมากขึ้นจนสามารถเข้าใจประโยคที่ได้ยินทั้งหมด ฟังเรื่องง่าย ๆ ได้ ทำตามคำสั่ง 2 – 3 ขั้นตอนได้ ชี้อวัยวะร่างกายได้ 7 อย่างขึ้นไป รู้จักหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน คำกริยา วิเศษณ์ คุณศัพท์ และบุพบท ซึ่งการพัฒนาความเข้าใจภาษาจะมีมากขึ้นตามลำดับจนเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่เมื่อเด็กอายุประมาณ 7 – 8 ปี (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 7)

4. พัฒนาการทางภาษาของเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ศรียา นิยมธรรม และประภัสร์ นิยมธรรม (2541 : 98 – 100) ได้สรุปผล พัฒนาการทางภาษาของเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

2 ปีแรก

เด็กปกติ	เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
1. มีการเล่นเสียงในช่วงปีแรก และการเล่นเสียงนี้จะดำเนินเรื่อย ๆ ถ้าพ่อแม่ช่วยกระตุ้นและให้รางวัลก็ยิ่งมีการเล่นเสียงมาก	1. เริ่มมีการเล่นเสียงระยะเดียวกับเด็กปกติ แต่จะลดน้อยลงและจะหยุดเมื่ออายุประมาณ 4-6 เดือน ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยิน และการกระตุ้นของพ่อแม่ ถ้าหากได้รับรางวัลการเล่นเสียงก็อาจยังดำเนินต่อไปได้โดยเฉพาะพวกที่สูญเสียการได้ยิน เนื่องจากการนำเสียงผ่านทางกระดูก (Bone Conduction loss) จะมีการเล่นเสียงมากขึ้นเพราะได้ยินเสียงตนเอง
2. ประมาณ 6 เดือนขึ้นไป จะมีการเลียนเสียงและสามารถทำเสียงต่าง ๆ ได้เกือบหมด เสียงใดที่ไม่มีใช้ในภาษาพูดของตนก็จะค่อย ๆ หายไปเนื่องจากการได้รางวัลเฉพาะเสียงที่มีความหมาย	2. มีการเล่นเสียงบ้าง หรือแทบไม่มีการเลียนเสียงเลย การเลียนเสียงยังเป็นเรื่องยาก เด็กใช้วิธีเรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่ โดยการร้องไห้เป็นส่วนใหญ่
3. สามารถพูดคำแรกได้เมื่ออายุประมาณ 1 ขวบ โดยมีพัฒนาการจากการเล่นเสียงและการให้รางวัล	3. ยังไม่สามารถพูดคำที่มีความหมายได้ ในกรณีที่หูหนวกมาแต่กำเนิด ถ้าเป็นพวกหูตึงก็จะมีพัฒนาการที่ล่าช้าไป
4. การแสดงออกทางภาษา เด็กจะสามารถรู้จำคำต่าง ๆ ประมาณ 50 – 250 คำ ในระยะ 2 ขวบ การใช้ไวยากรณ์ยังคงผิด ๆ ถูก ๆ และยังใช้ภาษาพูดย่อ ๆ สั้น ๆ (telegraphic speech) ซึ่งจำเป็นที่พ่อแม่จะต้องคอยแก้ไข และเป็นแบบอย่างการพูดที่ถูกต้องให้ได้เรียนรู้ การใช้ท่าทางประกอบคำพูดยังคงมีอยู่บ้างเช่นกัน	4. การติดต่อกับผู้อื่น มักใช้ท่าทางเป็นส่วนใหญ่ในด้านการหัดพูด เด็กพอจะทำรูปปากของคำที่ต้องการพูดแต่อาจไม่มีเสียงออกมาก แต่ยังรู้จักคำนั้นน้อยมาก หรือแทบ ไม่มีเลย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องของการได้ยินและการรับรู้ภาษาของเด็ก

2 ปีแรก

เด็กปกติ	เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
5. มีการรับรู้ทางภาษามากกว่าการแสดงออกทางภาษา ฉะนั้นจึงสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นและมากกว่าจะพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ จนกระทั่งอายุประมาณ 12 ขวบ การรับรู้ทางภาษา และการแสดงออกทางภาษาจึงจะมีปริมาณ ใกล้เคียงกัน แต่ถึงอย่างไรการรับรู้ทางภาษาก็จะมีมากกว่าการแสดงออกทางภาษาอยู่อย่างชนิดที่ไม่มีวันเท่ากัน การวัดความสามารถการรับรู้ทางภาษาก็โดยให้เด็กทำตามคำสั่ง ซึ่งโดยปกติเด็กอายุประมาณ 2 ขวบ จะสามารถทำตามคำสั่งได้ ครั้งละ 4 คำสั่ง เช่น หยิบขวดมาวางบนโต๊ะ หยิบตุ๊กตาบนโต๊ะ เดินมาที่นี่ ถ้ามากกว่านี้จะจำไม่ได้	5. ยังรู้จักคำน้อยมาก ทั้งในด้านการรับรู้และการแสดงออกถ้าเป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก ๆ ก็แทบจะไม่มีการแสดงออกทางภาษาเลย และแม้การรับรู้ก็น้อยมากจนเหมือนไม่มีเลย
6. การเล่นเสียงแบบการเล่นเสียงผู้ใหญ่หายไปเกือบหมด เมื่ออายุประมาณ 2 ขวบ	6. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ปรากฏชัด
7. เริ่มใช้คำสรรพนามต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	7. เด็กหูหนวกจะเรียนรู้เรื่องนี้ เมื่ออายุ 7 – 8 ขวบ หรือมากกว่านั้น
8. รู้จักชื่อตนเองอย่างช้าเมื่ออายุประมาณ 2 ขวบ	8. พยายามเรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ และการอ่านริมฝีปากตลอดจนการใช้ท่าทาง

อายุ 2 – 4 ปี

เด็กปกติ	เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
1. สามารถใช้ประโยคบอกเล่า และประโยคคำถามได้อย่างถูกต้อง	1. เด็กหูหนวกเริ่มเข้าใจภาษาโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากและสีหน้าท่าทางแต่แทบจะไม่มี การแสดงออกทางภาษาพูดเลย หรือหากมี เพราะได้รับการฝึกฝนก็น้อยมาก ส่วนเด็กหูตึง อาจพูดได้บ้างเล็กน้อย ถ้ามีเครื่องช่วยการได้ยินและได้รับการฝึกหัด
2. ในการติดต่อกับผู้อื่นมักใช้ภาษาพูดเป็นส่วนใหญ่	2. เด็กจะใช้ภาษาพูดในการติดต่อกับผู้อื่น หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับวิธีการฝึกฝนที่เคยได้รับ
3. คำศัพท์ของด้านการแสดงออกทางภาษามีประมาณ 2000 คำ เมื่ออายุราว ๆ 4 ขวบ จะเรียนรู้หน้าที่ของคำ การจัดหมวดหมู่ของคำ รู้จักใช้คำในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น นาม คุณศัพท์ ฯลฯ ทั้งในประโยคบอกเล่าและประโยคคำถาม สามารถเอาคำที่รู้จักใหม่มาผูกประโยคได้เอง โดยทันที	3. พวกที่หูหนวกก่อนถึงวัยนี้ จะมีคำศัพท์ด้านการแสดงออกทางภาษาประมาณ 5 – 25 คำ ส่วนพวกหูตึงจะมีคำศัพท์ด้านนี้ประมาณ 100 – 500 คำ เด็กหูหนวกยังไม่สามารถใช้คำที่รู้จักได้อย่างถูกต้องหลักไวยากรณ์ คำที่รู้จักส่วนใหญ่มักเป็นคำนามง่าย ๆ และจะรู้จักคำนั้นในสถานการณ์ที่ถูกสอน ไม่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ แม้เมื่อโตจนอายุถึง 8 ขวบ
4. มักจะชอบและเพลิดเพลินสนุกสนานไปกับคำพ้องบทกลอน จังหวะของคำในบทกลอน บทดอกสร้อย ชอบฟังนิทาน ชอบเรื่องเพ้อฝัน และเรื่องมหัศจรรย์ ชอบจังหวะสูงต่ำของเสียง หรือท่วงทำนองแม้จะไม่เข้าใจเนื้อความ สามารถจดจำบทโคลงกลอน หรือบทดอกสร้อย ที่ว่านี้ได้และสามารถพูดซ้ำบทกลอนหรือ ถ้อยคำดังกล่าวได้ การเรียนรู้เหล่านี้เป็นไปอย่างไม่รู้สีกตัว ได้รู้จักคำต่าง ๆ จากที่พบในบทกลอนและสามารถเข้าใจไปด้วย	4. ไม่มีโอกาสเช่นนี้ ในกรณีของเด็กหูหนวก หรือหูตึง นอกจากพวกหูตึงเล็กน้อย และได้ใส่เครื่องช่วยฟังและรับการฝึกฝนแล้ว แต่ก็มิได้เพลิดเพลินกับถ้อยคำเท่าเด็กปกติอาจสนใจลีลา จังหวะของทำนองการพูด การอ่านมากกว่า

อายุ 4 – 6 ปี

เด็กปกติ	เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
1. อายุประมาณ 5 ขวบ เด็กมักมีพัฒนาการทางภาษาได้เกือบสมบูรณ์ ยกเว้นการใช้ประโยคซับซ้อนโดยมีปัญหาทางไวยากรณ์บ้างเกี่ยวกับข้อยกเว้นต่างๆ ในหลักการใช้ไวยากรณ์	1. ยังไม่สามารถพูดเป็นประโยคที่ถูกต้องได้เอง
2. ด้านการเปล่งเสียง เด็กปกติสามารถออกเสียงได้ชัดเจนหมดทุกเสียง	2. พวกหูหนวกมาแต่กำเนิด หรือก่อนวัยนี้จะมีการเปล่งเสียงเพี้ยนไป ถ้าหากได้รับการฝึกหัดให้พูด แต่ถ้าไม่ได้ฝึกก็จะพูดไม่เป็นคำเลย
3. รู้จักคำราว 3,000 – 6,000 คำ และสามารถนำคำมาใช้ในประโยคแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และจะมีคำศัพท์ในแง่ของการรับรู้ทางภาษาประมาณ 15,000 คำ	3. อายุราว 6 ปี จะรู้จักคำศัพท์ด้านการแสดงออกทางภาษาราว 2,000 คำ เป็นอย่างมาก และรู้คำศัพท์ด้านการรับรู้ทางภาษาราว ๆ 6,000 คำ เป็นอย่างสูง สำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินหลัง 3 ขวบ ไปแล้ว จะมีคำศัพท์ด้านการรับรู้ทางภาษาราว ๆ 10,000 คำ ฉะนั้นเด็กพวกนี้สามารถสอนให้พูดได้ง่ายกว่าพวกหูหนวกมาแต่กำเนิด

อายุ 6 – 8 ปี

เด็กปกติ	เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
1. ประมาณ 7 ขวบ จะสามารถเข้าใจและมีความคิดในสิ่งที่ป็นนามธรรม รู้จักสนุกกับการเล่นคำ และมีการเล่นตลกกับคำพูด	1. เรื่องที่เกี่ยวกับที่เป็นนามธรรมเป็นเรื่องยากมาก แทบจะยังไม่เข้าใจเลย ส่วนการสนุกกับมุขตลกทางคำพูดนั้นไม่มีเลย จะรู้จักความหมายของคำก็เพียงที่ได้รับการบอกการสอน
2. เปอร์เซ็นต์ของการใช้คำ เมื่ออายุประมาณ 8 ขวบ ปรากฏดังนี้ 28% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนาม 23% ของคำที่ใช้มักเป็น คำกริยา 14% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนำหน้านาม	2. เปอร์เซ็นต์ของการใช้คำ ของเด็กในวัยนี้ ปรากฏ ดังนี้ 28% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนาม 12% ของคำที่ใช้มักเป็น คำกริยา 2% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนำหน้านาม

คุณศัพท์	1% ของคำที่ใช้มักเป็น คำสรรพนาม
อายุ 6 – 8 ปี	
เด็กปกติ	เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
11% ของคำที่ใช้มักเป็น คำสรรพนาม 7% ของคำที่ใช้มักเป็น คำบุพบท 4% ของคำที่ใช้มักเป็น คำคุณศัพท์ 1% ของคำที่ใช้มักเป็น คำวิเศษณ์และคำเชื่อมประโยค	0% สำหรับกรณีอื่น ๆ ที่เด็กพวกนี้ใช้แสดงว่ายังไม่ค่อยรู้จักรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ และคำเชื่อมมักใช้ประโยคที่ไม่สมบูรณ์

พัฒนาการทางภาษา (Language development)

ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา (2525 : 124 – 126) ได้สรุปพัฒนาการทางภาษาในเด็กปกติ ไว้ดังนี้

อายุ	ความเข้าใจ	การแสดงอาการทางภาษาพูด	การแสดงออกด้านอื่น
แรกเกิด - 3 เดือน	สะดุ้ง ผวา หยุดเคลื่อนไหว เมื่อได้ยินเสียง จ้องหน้าเมื่อพูดด้วย	ร้องไห้ หัวเราะเมื่อเล่นด้วย ส่งเสียงแสดงความสุข สบาย	สบตา (เริ่ม 2-3 สัปดาห์) ยิ้มและทำหน้าตาตาม มารดา
3 – 6 เดือน	หยุดเล่นเสียงเมื่อได้ยิน เสียงอื่นหันมองผู้ที่พูดด้วย ฟังเสียงที่คุ้นเคยและ แยกแยะเสียงที่ แตกต่าง ได้	เริ่มเล่นเสียงหนึ่ง-สอง พยางค์ ส่งเสียงแสดง ความโกรธหรือไม่พอใจ หัวเราะเอิ๊กอ๊าก เล่นน้ำลาย เล่นวา ๆ	ชอบเล่นเสียงเวลาอยู่คนเดียว
6 – 9 เดือน	เข้าใจคำว่าอย่า บ้ายบาย รู้จักชื่อตนเองและคนใน บ้านเลียนเสียงผู้ใหญ่	ส่งเสียงดังเรียกร้องความ สนใจ เล่นเสียงต่อเนื่อง และมี intonation	เริ่มเป็นฝ่ายแสดงความ ต้องการติดต่อกับผู้อื่น แทนการเป็นฝ่าย สนองตอบอย่างเดียว
9 – 12 เดือน	ตั้งใจฟังเวลาพูดด้วยโดย ไม่หันเหความสนใจต่อ เสียงอื่น	ส่งเสียงซึ่งพอเข้าใจว่า แทนคำเรียก พ่อ-แม่ เช่น ดา-ดา มา-มา	

		เลียนเสียงที่ผู้ใหญ่ทำ	
อายุ	ความเข้าใจ	การแสดงอาการทาง ภาษาพูด	การแสดงออกด้านอื่น
12 – 15 เดือน	เรียนรู้คำใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ทุก ๆ สัปดาห์ รู้จักชื่อวัตถุและบุคคลที่ คุ้นเคย ทำตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ เช่น ปิดประตู หยิบขวด นม	หัดพูดคำที่มีความหมาย ส่งเสียงหรือแสดงท่าทาง บอกความต้องการ เช่น จะ ขอของเล่น	พยายามสื่อสารกับบุคคล อื่น สนใจมองหรือฟังเรื่อง เกี่ยวกับรูปภาพได้ ชั่วขณะเล่น
15 – 18 เดือน	มีปฏิริยาสนองตอบต่อ ท่าทาง หรือคำง่าย ๆ เช่น อยู่ไหน ? ทำตามคำสั่ง 2 อย่างที่ เกี่ยวข้องกันได้ เช่น วาง ขวดนมลงบนโต๊ะ หยิบ ขวด 2 ขนิตจากกองรวม ของ ๆ 4 ขนิตได้ รู้จัก ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และเครื่องแต่งตัวของ ตุ๊กตา	พูดบอกความต้องการแทน การใช้ท่าทาง พูดตามคำพูดของคนอื่น พูดได้มากคำขึ้น อาจถึง 2 คำ	เล่นใกล้ ๆ กับเด็กอื่น เริ่มเล่นสมมุติ เช่น ป้อน นมน้องหมี
18 – 21 เดือน	ชี้วัตถุและรูปภาพที่คุ้นเคย ถูก เริ่มเข้าใจของเล่นที่ เลียนแบบของใช้ในชีวิตร จริง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ จาน ช้อน	ใช้คำพูดคำเดียว ๆ ใน ความหมายทั่วไป เช่น หมา แทนสัตว์ทุกชนิด เริ่มผสมคำเข้าด้วยกัน เช่น ปาปิ๊ะ – ไป พูดแทน ชื่อตนเอง	เลียนแบบทำงานบ้าน พูดเสียงดังขณะเล่นกับ คนอื่น อายุคนแปลกหน้า
21 – 24 เดือน	เข้าใจการสนทนาถึง เหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึง เช่น ยายจะมาหา ชี้บอก ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และเครื่องแต่งกายในภาพ ได้	พูดเป็นวลี 2 คำ ได้บ่อย ขึ้น เริ่มรู้จักใช้คำแทนตัวเอง เช่น นู รู้จักคำเดียว ๆ มากมาย ชอบให้สอนชื่อวัตถุต่าง ๆ	ยังมีการใช้ท่าทางและ การชี้แทนคำพูดอยู่บ้าง

อายุ	ความเข้าใจ	การแสดงอาการทางภาษาพูด	การแสดงออกด้านอื่น
	รู้จักความหมาย บน ล่าง ขึ้น ลง เข้าใจคำสั่ง 2 อย่างที่ ต่อเนื่องกันได้ เช่น เอานม ไปให้น้อง		
2 – 2½ ปี	รู้จักคำกริยาโดยชี้ที่ รูปภาพถูก เช่น ไหว้ ชี้ อวัยวะร่างกายที่ไม่ค่อย คุ้นเคย เช่น คาง ข้อศอก ข้อเท้าได้ถูก เข้าใจความหมายของคำ เช่น ใหญ่ เล็ก อย่า	ชอบตั้งคำถามอะไร ที่ไหน เริ่มใช้คำพูดในแง่ปฏิเสธ เช่น พ่อไม่ไปทำงาน ร้อง เพลงเด็ก ๆ ได้ พูดให้มารดาเข้าใจได้	ชอบฟังนิทานง่าย ๆ เล่นและพูดกับของเล่น เลียนแบบชีวิตประจำวัน เช่น กวาดบ้าน รีดผ้า ดู คนอื่นเล่น และอาจร่วม วงด้วย หรือเลียนแบบมา เล่นบ้าง
3 – 4 ปี	รู้จักนับและสีต่าง ๆ เข้าใจประโยคซับซ้อนขึ้น เช่น วางลูกบอลสีเขียวไว้ บนเก้าอี้ตัวใหญ่ ใครไม่ สวมรองเท้า รู้จักเวลา อดีตอนาคต เช่น ไปเที่ยว กันบ่อยนี้ สนองตอบต่อคำพูดได้ รวดเร็วถ้าต้องการ	ใช้คำพูดที่เข้าใจได้มากคำ พูดประโยคยาว ๆ ที่ต้อง ใช้สำนัฐานได้ เล่าเหตุการณ์ที่ผ่านไป ใหม่ ๆ ได้ ชอบตั้งคำถาม “ทำไม” “เมื่อไร” ยังพูด ติดขัดเมื่อตื่นเต้น	ต้องการคุยกับทุกคน เล่นสมมุติกับเพื่อน เช่น ครู นักเรียน
4 – 5 ปี	เข้าใจเกือบทุกอย่างที่ ได้ยิน ชอบฟังเรื่องตลก	พูดได้คล่อง ออกเสียงผิด เพียงเล็กน้อย พูด ประโยคซับซ้อนได้นับได้ เกิน 5	ชอบคุยและฟังการเล่า เรื่อง เล่นกับเพื่อนหรือของเล่น เป็นเรื่องราว ชอบเล่าเรื่องตลก

ความสามารถทางภาษาของเด็ก 2 ขวบ

รู้จักใช้ภาษามากขึ้นและมักใช้คำสองคำแทนคำ ๆ เดียว ทำให้ภาษาดูมีความหมายและน่าฟังขึ้น นอกจากนั้นลูกยังชอบฟังเสียงที่ตัวเองเปล่งออกมา ชอบเลียนเสียงสูงต่ำของผู้ใหญ่ ชอบพูดคุยกับตัวเอง พูดคำซ้ำ ๆ กัน อยากรู้ชื่อของสิ่งของทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาในสายตา พยายามจะพูดให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตัวเองทำ เข้าใจความหมายของคำว่าอันเดียวและหลาย ๆ อัน ซึ่งได้อย่างถูกต้องแม่นยำว่า ตา ผม มือ เท้า จมูก ปากนั้นอยู่ตรงไหน และยังบอกได้ด้วยว่า หมา แมว วัว นก นั้นมันร้องอย่างไร รวมทั้งบอกได้ถูกว่า รูปนี้คือ รูปนก หมา แมว การสอนให้ลูกหัดฟัง การฟังที่ชัดเจนนั้นมีผลมากต่อการเรียนรู้ทางภาษาของเด็ก ๆ คุณพ่อคุณแม่จึงไม่ควรมองข้ามจุดนี้และหากิจกรรมที่ลูกจะได้ฝึกหัดฟังเสมอ ๆ สำหรับเกมที่จะช่วยพัฒนาการฟังของลูก เช่น เอน้ำแข็งใส่แก้วแล้วเขย่าให้ลูกฟังเสียง หรือตีระฆัง แล้วให้ลูกปิดตา หันหลังให้คุณแม่ คุณแม่ลองทำเสียงนั้นใหม่แล้วให้ลูกทายว่าเสียงไหนเป็นเสียงของอะไร ถ้าลูกยังทายไม่ถูกก็ทำเสียงให้แก่อีกที นอกจากนั้นก็ยังมีการ์ดอื่นที่จะช่วยฝึกการฟัง เช่น ให้ลูกฟังเสียงลูกบอลกระทบพื้น เสียงช้อนกระทบพื้นหรือเสียงเข็มนาฬิกาตกล ของสารพัดสารพันในบ้าน คุณแม่จะสามารถนำมาใช้สอนลูกเรื่องการฟังได้ทั้งนั้น เทปบันทึกเสียงก็เป็นสิ่งที่ฝึกทักษะการฟังของลูกได้มาก เช่น หาเทปเพลงประเภทมีเนื้อร้องที่ให้ลูกทำตามทำตามทางตาม เปิดแล้วลองดูซิว่าลูกจะทำตามเนื้อร้องได้แค่ไหน ตอบสนองได้มากเพียงไร ถ้าทำยังไม่ดีนักก็เปิดให้ลูกฟังบ่อย ๆ

พัฒนาการทางภาษาของเด็กในเดือนที่ 24

- สามารถเรียกชื่อสิ่งของที่เห็น ใช้ รู้จักในบ้านหรือรอบตัวได้ทุกอย่าง
- พูดและชี้บอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ถูกต้อง
- พูดเลียนแบบคำพูดที่ผู้ใหญ่พูด
- พูดคำศัพท์ต่าง ๆ ได้ประมาณ 5 คำ หรือมากกว่านั้น
- ชอบฟังนิทานเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ
- บอกชื่อรูปภาพในหนังสือภาพได้ 3 ชื่อ หรือมากกว่านั้น
- เริ่มพบว่าทุกอย่างในโลกนี้ต้องมีชื่อเรียก
- บางคนอาจจะบอกทั้งชื่อเล่นหรือชื่อจริงของตัวเองได้ (กองบรรณาธิการ นิตยสารรักลูก).

2532 : 226 – 233)

การพัฒนาทางภาษา 2 – 3 ปี

ถึงวัยนี้นับได้ว่าเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทักษะทางภาษาอย่างมหาศาล บางคนจะพูดคล่องจนน้ำลายแตกฟองทั้งวันทั้งคืน ถ้อยคำต่าง ๆ จะพรูพรูออกมาราวสายน้ำหลาก ว่ากันว่าสำหรับเด็กสองขวบชาวอเมริกันนั้น เฉลี่ยแล้วจะพูดได้ประมาณ 300 คำ (นี้รวมถึงคำบางคำที่ชาวบ้านปกติไม่ได้ใช้กันด้วยนะ) แต่สำหรับเด็กไทยไม่ทราบว่ามีใครทำสถิติไว้บ้างหรือยัง นอกจากความสามารถในการใช้คำได้มากขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์ใจแล้ว ลูกของเราบางคนวัยนี้ยังรู้จัก

วิธีทำเสียงแปลก ๆ ประกอบในการพูดของแกด้วย บางคนเริ่มพูดประโยคสั้น ๆ ที่ประกอบด้วยคำ 2 – 3 คำ เช่น ไปเที่ยว แต่งตัวสวย ฯลฯ คำศัพท์ที่ลูกมักจะจำและพูดบ่อย ๆ ก็คือชื่อที่เรียกสิ่งของต่าง ๆ สัตว์ และชื่อคน รวมทั้งศัพท์ที่แสดงการกระทำต่าง ๆ เช่น วิ่ง กิน นอน ส่วนคำขยายต่าง ๆ จะพูดน้อยกว่า คำอีกประเภทหนึ่งที่ลูกวัยนี้ชอบพูดก็คือคำที่แสดงความเป็นตัวของแกเอง เช่น ชื่อตัว.....ของอาร์ต ของกุกกู่ ของต้อม ฯลฯ และแกก็ยังไม่ค่อยใช้สรรพนามแทนชื่อคน แต่จะใช้ชื่อคนลงไปแล้ว เช่น อาร์ตไปเที่ยว แทนที่จะพูดว่า หนูไปเที่ยว

สิ่งสำคัญที่คุณพ่อคุณแม่ไม่ควรลืมก็คือ ในช่วงที่ภาษาพัฒนาไปอย่างรวดเร็วนี้ คำศัพท์แต่ละคำที่ลูกเรียนรู้จะได้รับการตีพิมพ์อย่างฝังแน่นในสมองของแก เพราะมันเป็นคำที่แกใช้อยู่เป็นประจำ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่คุณจะต้องช่วยกันบันทึกถ้อยคำให้มากที่สุดลงในสมองของลูกด้วยการแนะนำคำใหม่ ๆ ให้ลูกรู้จักอยู่เรื่อย ๆ ภายในช่วงระยะเวลา 1 ปี เต็ม ๆ ที่ลูกได้รับการฝึกฝนทางภาษาตั้งแต่ขวบเศษ ๆ เด็กส่วนใหญ่จะจับสำเนียงและความละเอียดลออของภาษาได้ เด็กบางคนสามารถที่จะเรียนรู้สองภาษาได้ในเวลาเดียวกันเสียด้วยซ้ำ (ถ้าพ่อแม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขบางอย่างอย่างเคร่งครัด นั่นคือ ต้องมีคน ๆ หนึ่งพูดภาษาหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่อีกคนหนึ่งที่อยู่ด้วยกันในบ้านพูดอีกภาษาหนึ่งตลอดเวลาเช่นกัน)

นักภาษาศาสตร์บางคนบอกเราว่า ไม่จำเป็นต้องสอนให้เด็กพูด เพราะหากเด็กไม่มีความผิดปกติทางสรีระที่เกี่ยวกับการพูดด้วย การพูดจะเป็นไปตามธรรมชาติโดยเฉพาะ หลุยส์ ฟินเนีย วู้ดค็อก ผู้เขียนหนังสือชื่อ “วิถีและชีวิตของเด็กวัย 2 ขวบ” เขียนไว้ว่า “หลังจากที่สะสมการเรียนรู้และการฝึกฝนต่าง ๆ ภายในมาเป็นเวลานานแสนานเด็กวัย 2 ขวบ ก็จะระเบิดการพูดออกมาเองอย่างกลั่นไม่ยั้งมุ่นดูเหมือน ๆ กับว่า เด็ก ๆ เรียนการพูดทั้งวันทั้งคืนอยู่แล้ว มีบางช่วงที่บางคนถึงกับสะท้อนกลับต่อเสียงทุกเสียงที่แกได้ยินเสียด้วยซ้ำไป” และในช่วงวัย 2 ขวบกว่านี้แหละที่คำถาม 2 – 3 คำถาม จะผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ดในฤดูฝน คำถามที่ท้อปฮิตที่สุดก็คืออะไร...ไหน...ทำไม... คำพวกนี้จะมาเร็วกว่าอื่น ๆ ด้วย ส่วนคำที่มาหลังเพื่อน และพูดได้ซ้ำที่สุดคำหนึ่ง ก็คือการรับคำ...”จะ” หรือ “ครับ” หรือ “ค่ะ” (คงเป็นเพราะอยู่ในวัยปฏิเสธ ไม่พร้อมที่จะรับปากรับคำกับอะไรด้วย) และอาจจะมีเด็กบางคนที่ใช้คำว่า “ไม่” เป็นการรับคำแทนที่จะใช้ปฏิเสธในช่วงแรก ๆ ก็เป็นไปได้ ซึ่งความผิดปกติเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่เราควรจะต้องให้ความสนใจค้นหาดูว่า ไอ้ที่เด็กเขาพูดผิดนั้นแท้ที่จริงเขามีความหมายอะไรซ่อนอยู่เบื้องหลังความไม่รู้ภาษาที่ดีพอของแกบ้าง (กองบรรณาธิการ นิตยสารรักลูก. 2532 : 81 – 82)

พัฒนาการทางภาษาของเด็กอายุ 25 – 30 เดือน

- พูดคำศัพท์ต่าง ๆ ได้มากกว่า 30 คำ แต่น้อยกว่า 50 คำ แต่เด็กบางคนอาจจะรู้มากถึง 200 – 300 คำ
- ผสมคำ 2 คำ เข้าด้วยกัน
- สนใจฟังเวลาคนเขาคุยกัน
- เข้าใจประโยคยาว ๆ

- เวลาจะสื่อสารอะไรออกมา ยังคงชอบใช้สีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกายมากกว่าคำพูด
- ใช้สรรพนามแทนตัวเป็นชื่อเล่น
- ชอบดูหนังสือภาพและชี้บอกชื่อภาพ
- ร้องเพลงบางตอนได้
- เลียนแบบสำเนียงเสียงพูดของพ่อแม่ (กองบรรณาธิการ นิยาสารรักลูก. 2532 :125)

พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัย 31 – 36 เดือน

- พูดและรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รู้คำใหม่ ๆ ประมาณ 50 คำต่อเดือน
- บอกชื่อจริง นามสกุลได้
- ใช้ประโยคที่มีคำ 4 คำได้
- เริ่มประโยคคำถามคำว่า “อะไร” “ทำไม” ฯลฯ
- คับข้องใจเวลาผู้ใหญ่ฟังไม่เข้าใจ
- ชอบดูหนังสือภาพ
- ชอบฟังบทกลอน (กองบรรณาธิการ นิตยสารรักลูก. 2532. 164)

ภาษากับการพัฒนาสติปัญญา

กล่าวได้ว่า การพัฒนาทางสติปัญญานั้นขึ้นต่อการพัฒนาทางด้านภาษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อเด็ก ๆ สามารถก้าวขึ้นสู่ขั้นที่แสดงปฏิกิริยาท่าทางและออกมาทางคำพูดนั้น ความจำและการระลึกได้ในใจของเขาก็จะพัฒนาแล้วพร้อม ๆ กัน ถึงแก่จะสามารถใช้ภาษาได้แม้เพียงเล็กน้อยแต่ก็สามารถเข้าใจความหมายของมันมากพอสมควร เช่น ไม่พูด แต่ฟังแม่พูดอะไรเข้าใจหมด...ก็เท่ากับว่าแก่พัฒนาการควบคุมโลกของแกได้ดีขึ้นแล้ว เด็ก ๆ ที่พ่อแม่ให้ความสนใจช่วยให้แกจำคำต่าง ๆ และการแสดงท่าทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของแกอยู่เรื่อย ๆ ตั้งแต่เมื่อแกอายุ 2 – 3 ขวบ จะช่วยให้ลูกจำ เปรียบเทียบ และใช้เหตุใช้ผลกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ภาษากับการพัฒนาทางสังคม

ข้อดีอย่างสำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียนอนุบาลก็คือ ได้ช่วยให้เด็ก ๆ มีประสบการณ์ต่าง ๆ กว้างขวางขึ้นและช่วยกระตุ้นให้แกเอ่ยชื่อเรียกการกระทำของตัวเองออกมาเป็นคำ ๆ ได้เร็วขึ้น เมื่อเข้าโรงเรียนจะเห็นได้ชัดว่าเด็ก ๆ จะไม่ใช่เป็นแต่เพียงสัตว์โลกที่มีชีวิต หากแต่จะเป็นมนุษย์ที่รู้จักการสัมพันธ์สื่อสารโดยผ่านภาษาและความต้องการที่จะเข้าสังคมร่วมกับผู้อื่นของเด็ก ๆ จะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดที่จะให้เด็ก ๆ พัฒนาการพูดและการสื่อสารภาษาของตนเองกับคนอื่นด้วย

ทฤษฎีบางบทเกี่ยวกับภาษา ความคิด และการสื่อสาร

ทฤษฎีส่วนใหญ่ยืนยันในเรื่องที่ว่า เด็ก ๆ นั้นฟังเสียงพูดของพ่อแม่ ของพี่ ๆ น้อง ๆ ของเพื่อนบ้านแล้วก็เลียนแบบในการพูดจากคนเหล่านี้ ดังนั้นถ้าจะให้เด็กพูดได้เร็วก็ควรที่จะสอนเด็กพูด แล้วถ้าแก่สามารถที่จะพูดเลียนแบบได้ก็ให้รางวัล (อาจจะด้วยการยิ้ม การกอดรัด การกล่าวชมเชย ฯลฯ)

นอกจากนี้นักทฤษฎีบางท่านยังชี้อีกว่า เด็ก ๆ ทุกคนเรียนรู้ที่จะพูดภาษาที่แก่ได้ยินอยู่รอบตัวนั่นเอง ถ้าแก่ได้ยินได้ฟังเสียงต่าง ๆ น้อย หรือไม่ได้รับรางวัลจากการเอ่ยปากพูดของแก่อย่างเหมาะสม แก่ก็จะเรียนรู้ภาษาได้น้อยมาก

ในช่วงชีวิตของวัย 2 ขวบ ความจำในสิ่งของ ผู้คน สถานที่ และความคิดต่าง ๆ ในตัวเด็กจะเกิดขึ้นไม่เพียงแต่จำสิ่งที่คล้ายคลึงกันได้เท่านั้น แต่เด็กเริ่มจะแสดงความสามารถในการระลึกถึงและทบทวนความจำเกี่ยวกับคำต่าง ๆ การกระทำต่าง ๆ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตได้ด้วย แต่เพียเจท์ นักทฤษฎีคนสำคัญทางจิตวิทยาเด็ก ให้ความเห็นว่ารากฐานของการคิดมาจากการกระทำไม่ใช่มาจากการพูด เขาพบว่าเด็กทารกนั้นเริ่มเคลื่อนไหวตั้งแต่แรกคลอดและคิดด้วยการกระทำของเขา ซึ่งไม่ช้าไม่นานนักแก่ก็จะรู้ว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่แก่หยิบฉวยได้ แต่บางอย่างไม่ได้ บางอย่างนั้นจะเคลื่อนที่ได้ถ้ามีการผลักแต่บางอย่างถึงผลักแล้วก็เคลื่อนไม่ได้ ซึ่งความคิดความเข้าใจที่ปรากฏขึ้นกับเด็กทารกเช่นนี้เกิดขึ้นโดยไม่ผ่านคำพูดเลย เพียเจท์มีความเชื่อว่าการคิดมาก่อนภาษา ความคิดเกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ที่เด็กมีต่อสิ่งแวดล้อม แม้จะไม่มีคำพูดเกิดขึ้นเลยก็ตาม เด็กก็จะสามารถพัฒนาระบบการคิดขึ้น โดยการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อม เช่น รวบรวมสิ่งต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ฯลฯ ในช่วงการพัฒนาแต่เยาว์วัยเหล่านี้ทารกก็สามารถที่จะมีกิจกรรมของตน คิดและสร้างโดยไม่ต้องใช้ภาษาเลยก็ได้ ดังนั้นเพียงแต่ภาษาอย่างเดียวที่จะเป็นตัวบ่งชี้ระดับความเฉลียวฉลาดหรือความรู้ความเข้าใจของเด็กไม่ได้ถูกต้อง

ดังนั้น ในทัศนะของเพียเจท์แล้ว ในช่วงวัย 3 – 5 ปี จะเป็นช่วงที่การพูดของเด็กเป็นไปเพื่อหน้าที่สนองตัวเองเป็นหลัก เด็ก ๆ แก่จะพูดโดยไม่สนใจว่าแก่กำลังพูดกับใคร หรือมีใครฟัง แก่พูดหรือไม่ ซึ่งเราจะสังเกตได้จากการแอบฟังเด็ก ๆ พูดคนเดียวในเวลาที่ไม่สนใจใคร ๆ หรือเวลาที่แก่กล่อมตัวเองในห้องที่ปิดไฟเมื่อถึงเวลานอน อย่างไรก็ตามในแง่ของการสื่อสารแล้ว คำพูดก็มีไว้เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงความรู้สึกต่าง ๆ ของคนเรา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะคิดได้ก็ต่อเมื่อใช้ภาษาเข้ามาช่วยเท่านั้น เพราะจากการศึกษาหลายต่อหลายอย่างพบว่า เด็ก ๆ สามารถที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากมายก่อนที่จะแก่จะรู้และใช้ภาษาเสียอีก ความคิดนอกจากนี้หลาย ๆ อย่างของเราก็เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องเช่น การจินตนาการการคิด สร้างสรรค์ ศิลป ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้นจากทฤษฎีนี้สิ่งที่เราควรเรียนรู้ก็คือเราจะต้องกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก ๆ เสมอ ให้แก่ได้มีโอกาสมีประสบการณ์กับสิ่งของวัตถุและสถานการณ์ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เป็นต้นว่า ถ้าจะสอนให้แก่รู้จักคำว่า “สุนัข” อย่างแท้จริง คุณพ่อคุณแม่ก็ควรที่จะให้แก่มีโอกาสได้พบกับสุนัขหลาย ๆ ชนิด ได้เข้าไปสัมผัส

สุนัข ได้ยินมันเห่า ได้เห็นมันกินอะไรเป็นอาหาร และได้รู้ว่ากลิ่นของมันเป็นอย่างไรร ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับสุนัขจึงจะค่อย ๆ เกิดขึ้นเช่นเดียวกับการได้สัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ (กองบรรณาธิการ นิตยสาร รักลูก. 2532 : 82 – 85)

5. หลักการสอนภาษาและการพูดเด็กหูหนวก หูตึง

เบญจมาศ พระธานี ได้ให้หลักการทั่วไปในการสอนพูดเด็กหูหนวกหูตึง ดังนี้

1. ต้องใส่เครื่องช่วยฟังตลอดเวลาที่ตื่น เพราะเสียงเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา
2. ไม่พูดดังเกินไป
3. พูดและสอนกิจกรรมนั้น ๆ ซ้ำ ๆ หลายครั้ง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นด้วยตัวเอง โดยเน้นการพูดอธิบายขณะเด็กพูดตาม และพูดอธิบายการกระทำของตัวเองเราเองตลอดเวลา
4. เน้นการใช้การฝึกฟังตั้งแต่การฟังขั้นพื้นฐานในระยะแรกของการเรียนรู้ภาษาและตลอดเวลาที่มีการส่งเสริมการพัฒนาภาษาและการพูดเพราะเด็กต้องเรียนรู้ทางการได้ยิน เช่นเดียวกันกับเด็กปกติ
5. ฝึกให้เด็กใช้เสียงพูดเพื่อควบคุมสถานการณ์ในแวดล้อม ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาเป็นอาทิตย์เป็นเดือนในการเรียนรู้คำคำนั้นจนสามารถพูดได้อย่างถูกต้อง
6. ฝึกให้เด็กเรียนรู้ภาษาและการพูดด้วยวิธีธรรมชาติ
7. การฝึกในระยะแรก ควรตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างเดียว อย่าสอนหลายอย่างในเวลาเดียวกันเนื่องจากเด็กยังมีความจำกัดในเรื่องการเรียนรู้ภาษา จะทำให้เด็กสับสนและอย่าตั้งความหวังไว้มากเกินไป ถ้าเด็กทำไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ควรสอนเสริมในคราวต่อไป
8. การฝึกฟังและการพูดต้องพัฒนาควบคู่กันไปเสมอ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะการเรียนรู้ภาษาเริ่มจากการได้ยิน เข้าใจ พูดตามและพูดได้ตามลำดับ
9. ควรใช้ภาษาเดียวในการฝึกพูดตลอด
10. ใช้ภาษาพูดกับเด็กตลอดเวลา
11. ในระยะแรกต้องเน้นให้เด็กดูปากและใช้ท่าธรรมชาติประกอบคำพูด เพื่อให้ฝึกการสังเกตสีหน้า ท่าทางของผู้พูด และควรย่อตัวลงให้เด็กเห็นหน้าผู้พูด ถ้าเด็กมีความสามารถมากพอจึงค่อยลดการรับรู้เหล่านี้ลงเหลือเพียงการได้ยินอย่างเดียว แต่ในเด็กบางคนยังจำเป็นต้องอ่านปากร่วมด้วยเสมอ จึงจะพัฒนาการรับรู้ภาษาพูดได้ดีทั้งนี้ผู้สอนต้องพิจารณาตามความสามารถของเด็ก
12. ในระยะแรกของการพัฒนาการสอนภาษาพูด ควรพูดบอกเด็กมากกว่าการถามคำถาม ใช้คำพูดเดี่ยว ๆ วลีและประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ พูดกับเด็กตามความสามารถทางภาษาของเด็ก

13. การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาพูดในเด็กหูหนวกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต้องเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและเน้นการใช้ประสาทสัมผัสทุกด้านในการเรียนรู้
14. การใช้รูปภาพคำ ส่งเสริมการเรียนรู้การพูด เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ในเด็ก หูหนวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กจะเรียนรู้ทั้งการพูดและการอ่านจากรูปภาพ สิ่งของจริงและรูปภาพคำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น
15. ภาษาที่ใช้ต้องเหมาะสมกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก
16. ควรเว้นช่องให้เด็กมีโอกาสพูดโต้ตอบบ้าง
17. ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับผู้สอนรวมทั้งต้องใช้ทุกวิถีทางที่จะทำให้เด็กมีการเรียนรู้ภาษาและควรใช้เวลามากกว่าปกติ (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 26 – 27)

6. เทคนิคการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและการพูด

การสอนพูดในเด็กหูหนวกโดยทั่วไปจะสอนโดยอิงเกณฑ์การพัฒนาของเด็กปกติ โดยนำเอาเกณฑ์ของการพัฒนาภาษาและการพูดของเด็กปกติมาแบ่งเป็นขั้นตอนที่ละเอียดมากขึ้น แล้วประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาของเด็กดังต่อไปนี้

ระยะแรกเกิด – 6 เดือน

ในขณะนี้เด็กจะมีความสุขในการเล่นเสียงกับตัวเอง สื่อความหมายด้วยการร้องไห้ แสดงท่าทางว่าได้ยินเสียง เช่น หยุดร้องไห้ สะดุ้ง เป็นต้น ต่อมาเด็กเริ่มสื่อความหมายด้วยการส่งเสียงโต้ตอบบุคคลรอบข้าง ใช้เสียงเรียกความสนใจจากผู้อื่น และพยายามเลียนแบบการทำเสียงของผู้อื่น รวมทั้งเข้าใจน้ำเสียงที่แสดงถึงความโกรธหรือเป็นมิตร กิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและการพูดได้แก่

1. การส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และความเชื่อมั่นในตัวเอง (self – confidence) โดยการแสดงความรัก ความต้องการ การให้ความอบอุ่นขณะที่สัมผัสหรือโอบอุ้ม และพูดคุยด้วยน้ำเสียงที่บ่งบอกถึงความนุ่มนวล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในโลกด้วยความรัก และไว้วางใจบุคคลรอบข้างซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองต่อไป
2. การส่งเสริมให้เด็กเลียนแบบเสียงต่าง ๆ (imitation of sounds) โดยการเลียนแบบการเล่นเสียงของเด็กเพื่อให้เด็กสนใจและเลียนแบบเสียงของผู้อื่นบ้าง
3. การส่งเสริมการเรียนรู้การฟัง (learning to listen) โดยการเปิดเพลงให้เด็กฟัง หรือให้เด็กเล่นของเล่นที่มีเสียงต่าง ๆ ซึ่งอาจจะใช้รูปภาพที่น่าสนใจ หรือไอซ์ของเล่นที่มีเสียงและเคลื่อนไหวได้ (rib mobiles) เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมองและฟังเสียงให้มากขึ้น
4. การส่งเสริมให้เด็กมองการเคลื่อนไหวของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด เพื่อให้เด็กสามารถเลียนแบบการออกเสียงตามได้ ต้องจัดระดับหน้าของเด็กอยู่ในระดับเดียวกับหน้าของผู้กระตุ้นให้ออกเสียง ซึ่งอาจจะทำได้ โดยให้เด็กนั่งเก้าอี้ล้อเด็ก (rocking chair) ในขณะที่ผู้สอนนั่งเก้าอี้เล็กที่ต่ำกว่า จะทำให้ระดับหน้าของเด็กและผู้สอนอยู่ในระดับที่ตรงกันพอดี

5. การส่งเสริมการเรียนรู้การสัมผัสของเล่นต่าง ๆ ซึ่งทำให้เด็กสามารถรับรู้ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการสัมผัสในการนำไปใช้ผสมผสานกับการเรียนรู้ภาษาพูดได้

ระยะ 6 เดือน – 1 ปี

ระยะนี้เด็กเริ่มทำตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ เข้าใจคำพูดง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันที่มีการใช้ท่าทางร่วมด้วย เข้าใจเสียงที่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ออกเสียงเป็นพยางค์ซ้ำ ๆ เข้าใจคำห้าม และรู้จักชื่อตัวเอง ต่อมาเด็กเริ่มเลียนแบบการใช้ท่าทาง การแสดงออกทางใบหน้า พูดคำศัพท์คำแรกที่มีความหมาย เริ่มใช้เสียงเรียกบุคคลรอบข้างได้ กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาการทางภาษาและการพูดได้แก่

1. การส่งเสริมให้เด็กพูดคำแรกที่มีความหมาย (first meaningful word) โดยการพูดคำพูดง่าย ๆ และคุ้นเคยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น แล้วให้โอกาสเด็กพูดเลียนแบบ ถ้าเด็กพูดไม่ชัดไม่ควรไปแก้ไขการพูดไม่ชัด เพียงแต่พูดเป็นตัวอย่างให้ชัดเจน และไม่สนับสนุนให้เด็กทำซ้ำไปเพื่อบอกความต้องการของตัวเองเพราะอาจทำให้เด็กไม่เห็นความสำคัญของการพูด

2. การส่งเสริมให้เด็กฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น การฟังเพลง เสียงกริ่งโทรศัพท์ เสียงประตู เสียงน้ำไหล เป็นต้น เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเชื่อมโยงเสียงต่าง ๆ กับวัตถุ เลียนแบบเสียงต่าง ๆ รวมทั้งฝึกให้รู้ว่าสิ่งต่าง ๆ มีเสียงเฉพาะตัว

3. การส่งเสริมการพูดของเด็กโดยพูดกับเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยคำพูดที่ต้องการให้เด็กเข้าใจและพูดได้ เช่น ชื่อสิ่งของต่าง ๆ กริยาอาการต่าง ๆ เป็นต้น พูดซ้ำ 2 – 3 ครั้ง แล้วเว้นช่วงเวลาเพื่อรอให้เด็กพูดตาม สัก 2 – 3 วินาที แต่ไม่ควรคาดหวังหรือบังคับให้เด็กพูดตามทุกคำ เพราะจะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้

4. การส่งเสริมให้เด็กพูดกับตัวเอง เป็นการให้เวลาเด็กเล่นคนเดียว และหัดพูดกับของเล่นหรือพูดกับตัวเอง โดยอาจใช้ของเล่นที่ส่งเสริมการพูด เช่น ตุ๊กตา รถ เป็นต้น

5. การส่งเสริมการพูดด้วยการเล่นเกมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีวุฒิภาวะที่พร้อมในการที่จะพูดและพัฒนาคำศัพท์ต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมที่ไม่มีจุดหมายต่าง ๆ การเล่นเกมการเคลื่อนไหว อวัยวะในปาก การเล่นเกมสัตว์ การเล่นเกมเล่นใส่หลัก การร้อยลูกปัด เป็นต้น นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมการใช้อวัยวะต่าง ๆ ประสานกับสายตาอีกด้วย

6. การส่งเสริมให้เด็กรู้จักและบอกชื่อเล่นของตัวเอง รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการเรียกชื่อเด็กและบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวบ่อย ๆ และให้โอกาสเด็กบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

ระยะ 12 – 18 เดือน

ในวัยนี้เด็กจะสามารถพูดคำเดียว ๆ ที่มีความหมายได้หลายคำ และเด็กมักใช้ท่าทางร่วมกับการพูด เช่น ทำท่าทางโบกมือพร้อมกับพูดว่า “บายบาย” อีกทั้งยังรู้จักและสามารถใช้คำวลี หรือประโยคที่คุ้นเคย ในชีวิตประจำวันง่าย ๆ ได้ โดยอาจจะพูดคำสำคัญหรือคำท้ายของ

ประโยคแทนคำหลายพยางค์หรือประโยคทั้งหมดก่อน “กา” แทน “ปากกา” ไม่แทน “ไม่เอา หรือไม่ไป” เป็นต้น ชื่อวัยจะร่างกายบางอย่างได้ ชอบพูดตามแบบไม่รู้ความหมาย (echolalia) กิจกรรมที่เหมาะสมในวัยนี้มีดังนี้

1. การส่งเสริมการพัฒนาภาษาและการพูดตามประสบการณ์ เด็กวัยนี้เริ่มเดินได้และชอบสำรวจ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว ในระยะนี้เราควรส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ภาษาตามประสบการณ์ ด้วยการพูดบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ กริยาท่าทาง ความรู้สึก รูปร่าง และคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้น ๆ ทุกครั้งที่เด็กพบกับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้โอกาสเด็กเลียนแบบการพูด รวมทั้งการใช้คำพูดเพื่อสอนให้เด็กเรียนรู้ว่าพฤติกรรมอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ เช่น เด็กเอื้อมมือไปจับปลั๊กไฟ จะต้องทำการห้ามและแสดงท่าทางให้เด็กทราบว่าอันตรายทุกครั้ง ฯลฯ

2. การเป็นครูที่ดี โดยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.1 พูดคำศัพท์ง่าย ๆ ช้า ๆ และชัดเจน

2.2 ถ้าเป็นคำศัพท์ใหม่ ๆ ควรพูดอธิบายก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำพร้อมทั้งให้เด็กได้มองเห็นวิธีการพูดของครู

2.3 สอนคำศัพท์ที่มีประโยชน์และเกี่ยวข้องกับตัวเด็กก่อน

2.4 ตั้งใจฟังคำพูดของเด็กแม้ว่าไม่เข้าใจก็ตาม

2.5 ไม่ควรคาดหวังเกี่ยวกับเรื่องการพูดของเด็กไว้สูงเกินไป เด็กอาจจะยังไม่พร้อมในการพูดขณะนั้น ควรให้เวลาเด็กอีกสักระยะหนึ่ง

3. การส่งเสริมการพูดกับตัวเอง (self – talk) และพูดอธิบายกิจกรรมต่าง ๆ เด็กทำอยู่ (parallel talk) โดยต้องพูดอธิบายการกระทำของผู้ใหญ่ขณะทำกิจกรรมใด ๆ อยู่และพูดอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กทำเพื่อเป็นการให้เด็กเชื่อมโยงคำพูดกับสถานการณ์จริง

4. การส่งเสริมการฟัง การสัมผัส การอ่านรูปภาพ โดยให้โอกาสเด็กได้ฟังเสียงต่าง ๆ และสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่พูดอธิบายให้เด็กฟัง นอกจากนั้นการอ่านหนังสือให้เด็กฟังพร้อมทั้งอธิบายรูปภาพไปด้วยจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้มากขึ้น

5. การส่งเสริมการเรียนรู้คำใหม่ (new words) ด้วยการใช้คำศัพท์เก่าที่เด็กรู้จักมาอธิบายใหม่ เช่น รัง คือ บ้านของนก รถบัส คือรถคันใหญ่ เป็นต้น

6. การส่งเสริมการเล่น โดยอาจจะให้เด็กเล่นเองคนเดียวหรือเล่นกับเด็กได้ เพราะการที่เด็กเล่นหรือทำอะไรกับของเล่นด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง (self – confidence) ความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตัวเอง อารมณ์ และการทำงานของกล้ามเนื้อและตา

ระยะ 18 – 24 เดือน

เด็กวัยนี้จะเข้าใจคำศัพท์ที่คุ้นเคย และคำง่าย ๆ 1 – 2 ขั้นตอนได้ เริ่มรู้จักใช้คำสรรพนามและชอบใช้การพูดเพื่อสื่อความหมายมากกว่าการใช้ท่าทาง คำศัพท์จะพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 300 คำ ความยาวเฉลี่ยของประโยคที่พูดได้ประมาณ 2 คำ แต่อาจจะมีการใช้ไวยากรณ์ที่ไม่ถูกต้องหรือพูดไม่ชัด เช่น “อ้อมาไหน” แทน “พ่อไปไหน” เป็นต้น เนื่องจากเด็กมีประสบการณ์

ต่าง ๆ มากขึ้น แต่มีคำศัพท์จำกัด บางครั้งเด็กจึงใช้ภาษาตัวเองในการพูด (jargon) หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้

กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาภาษาและการพูด มีดังนี้

1. การเป็นครูที่ดีตั้งได้กล่าวรายละเอียดไว้แล้วข้างต้น
 2. การฝึกให้เด็กทำตามคำสั่ง 1 – 2 ขั้นตอน ฝึกให้เด็กฟังเทปเพลง ดนตรี และนิทาน เป็นต้น
 3. การอ่านนิทาน อ่านหนังสือที่มีรูปภาพ
 4. การพูดกับตัวเอง (self – talk) และการพูดอธิบายสิ่งที่เด็กทำ (parallel talk)
- การส่งเสริมภาษาด้วยการพาเด็กไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ และทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดโอกาสในการเรียนรู้ภาษาและการพูด โดยใช้เทคนิคการพูดกับตัวเองและการพูดอธิบายสิ่งที่เด็กทำ
5. การบอกชื่อรูปภาพ ควรสอนให้เด็กหัดบอกชื่อรูปภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
 6. การส่งเสริมการฟัง
 7. การส่งเสริมทักษะทางภาษาด้วยการใช้ของเล่นที่มีการพูดสนทนาโต้ตอบกัน เช่น การเล่นเกมโทรศัพท์ วิทยุสมัครง่าย การเล่นเกมต่อภาพ การเล่นเกมซ่อนหา เป็นต้น

ระยะ 2 – 3 ปี

เด็กวัยนี้จะเริ่มฟังเข้าใจคำพูดในชีวิตประจำวัน เรื่องเล่ายาว ๆ เข้าใจจำนวนและช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น วันนี้พรุ่งนี้ ความจำดีขึ้น ทำตามคำสั่งได้ 3 ขั้นตอน ช่วงความสนใจยาวขึ้นเป็นประมาณ 20 นาที พูดคำศัพท์ได้เพิ่มขึ้นเป็น 900 คำ ความยาวเฉลี่ยของประโยคที่ใช้ประมาณ 3 คำ เล่าและอธิบายความคิด ความรู้สึกของตัวเองได้ บอกชื่อ นามสกุล อายุของตัวเองได้ พูดตัวเลขตามได้ 2 หลัก และพูดคุยกับคนแปลกหน้าได้ กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทางภาษาและการพูดที่เหมาะสมกับวัยนี้ ได้แก่

1. การแก้ไขการพูดด้วยตัวเอง (self – correction) ฝึกให้เด็กแก้ไขการพูดด้วยตัวเองโดยการทำเป็นตัวอย่าง เช่น พูดว่า “นั่นดู” โอ้ไม่ใช่ “นั่นประตู” เป็นต้น
2. การส่งเสริมการฟังและปฏิบัติตามเกี่ยวกับทิศทางที่ได้ยิน เช่น ฝึกเล่นเกมซ่อนหาขณะที่กำลังซ่อนอยู่ บอกเด็กให้มองสูงขึ้น แม่อยู่ข้างบน
3. การฝึกการสนทนา เด็กควรมีโอกาสพูดคุยโต้ตอบกับผู้อื่นขณะที่สนทนาเรื่องต่าง ๆ โดยไม่ควรปล่อยให้เด็กเป็นผู้ฟังแต่อย่างเดียว
4. การฝึกการให้คำขยายคำศัพท์ (extending conversation) และพูดเป็นแบบอย่างในกรณีที่เด็กพูดผิด เช่น เด็กพูด “ม้าวิ่ง” ควรพูดเป็นตัวอย่างว่า “ม้าวิ่งเร็ว” หรือเด็กพูดว่า “หนูทำแตกแก้ว” ควรพูดเป็นตัวอย่างว่า “หนูทำแก้วแตก” เป็นต้น
5. การผสมคำพูดเข้าด้วยกัน (put words together) โดยมีหลักการผสมคำดังนี้

5.1 กรณีที่เด็กเรียงคำผิด ควรพูดให้เด็กฟังเป็นตัวอย่าง และให้โอกาสเด็กพูดตาม เช่น เด็กพูด “อีกนม” ควรพูดเป็นตัวอย่างว่า “หนูจะเอานมอีก” “นี่นมที่หนูจะเอา” เป็นต้น

5.2 ส่งเสริมให้เด็กใช้คำศัพท์ให้มากขึ้น เช่น เด็กพูดว่า “ดื่ม” ควรถามเด็กว่า “หนูจะดื่มนม น้ำ หรือน้ำส้ม” เป็นต้น

6. กิจกรรมที่ช่วยฝึกช่วงความสนใจให้ยาวขึ้น (เด็กวัยนี้มีช่วงความสนใจยาวประมาณ 20 นาที) รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาภาษาและการพูดอื่น ๆ เช่น

6.1 การเล่นสำรวจ (looking) สิ่งต่าง ๆ ในบ้าน สวน และสถานที่ต่าง ๆ

6.2 การฝึกฟัง (listening) ชวนเด็กฟังเสียงต่าง ๆ ในสภาวะแวดล้อม และบอกชื่อของเสียงนั้น ๆ

6.3 การฝึกฟังดนตรี แล้วชวนเด็กเคาะจังหวะหรือเต้นรำไปด้วย

6.4 การอ่าน การอ่านหนังสือที่มีรูปภาพประกอบให้เด็กฟัง หรือการอ่านหนังสือที่ไม่มีรูปภาพประกอบก็ได้

6.5 การจัดสมุดภาพถ่ายของเด็ก (scrap books) แล้วฝึกให้เด็กอธิบายภาพว่าเด็กกำลังทำอะไร

6.6 การปั้นดินเหนียว ฝึกให้เด็กปั้นสิ่งต่าง ๆ ควรพูดอธิบายขณะที่ทำไปด้วย เช่น ปั้นกลม ๆ แแหลม ๆ ยาว ๆ ปั้นให้เหมือนกัน เป็นต้น

6.7 การเล่นส่งจดหมาย การเล่นส่งจดหมายให้บุคคลในครอบครัวเพื่อฝึกให้เด็กใช้ประโยคที่ยาวขึ้น รวมทั้งการฝึกใช้คำบุพบท เช่น ใน นอก ใต้ กล้องจดหมาย เป็นต้น

6.8 การสอนคำศัพท์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การผูกเชือกรองเท้า การติดกระดุม การแต่งตัว เป็นต้น

6.9 การฝึกฟังนิทาน (เบญจมาศ พระธานี. 2540 : 17 – 22)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา

งานวิจัยในประเทศ

วิไล ทรงกิจเจริญผล (2538 : 58 – 59) ได้ทำการทดลองใช้ชุดการสอนฝึกฟังสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 10 คน ที่สูญเสียการได้ยินระดับ 50 – 90 เดซิเบล ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับปฐมวัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการฟังหลังเรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุธินี จิตราพิทักษ์กุล (2540 : 56 – 57) ได้ศึกษาความสามารถในการพูดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับขั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ฝึกทักษะการพูดโดยวิธีสอนพูดแบบสนทนาร่วมกับเกม จำนวน 8 คน ที่มีระดับการได้ยินโดยเฉลี่ยระหว่าง 26 ถึง 90 เดซิเบล ซึ่งเป็นค่าที่วัดได้หลังใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ

30 นาที รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการพูดสนทนาร่วมกับเกม จากการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดของนักเรียนก่อนและหลังการฝึกทักษะการพูดโดยวิธีสอนพูดแบบสนทนาร่วมกับเกมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วันทนี ผลสมบุรณ์ (2541 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมความเข้าใจภาษาและความคงทนในการจำของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยก่อนเรียนอายุ 3 – 6 ปี ระหว่างการฝึกความพร้อมเป็นรายกลุ่มกับการฝึกความพร้อมเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่าความพร้อมความเข้าใจภาษาและความคงทนในการจำเนื้อหาความเข้าใจภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการฝึกความพร้อมเป็นรายกลุ่มกับการฝึกความพร้อมเป็นรายบุคคลไม่แตกต่างกัน

วิจิตรา อุดมมุขลินท์ (2543 : 56) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่นทานที่มีต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ ระดับก่อนประถมศึกษา อายุ 4 – 7 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35 – 68 และไม่มีคามพิการซ้ำซ้อน ที่มารับบริการส่งเสริมพัฒนาการปี พ.ศ. 2541 ที่ โรงพยาบาลราชานุกุล กรุงเทพมหานคร จำนวน 16 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพและสื่อประสมใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 30 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ระดับก่อนประถมศึกษาหลังการใช้กิจกรรมการเล่นทานมีความแตกต่างกันก่อนการใช้กิจกรรมเล่นทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ต่าง ๆ เช่น การเล่นทาน การฝึกฟัง หรือจากการเรียนรู้จากชุดการสอนที่มีความเหมาะสมและใช้เทคนิคการสอนนำมาประกอบในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมด้านภาษาของเด็กก็จะสามารถทำให้เด็กมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจภาษาเพิ่มขึ้น

การวิจัยต่างประเทศ

มารีออน ดาวน์ และคริสติน โยชินากา อิทาโน (Mariop P. Downs and Christine Yoshinaga – Itano. 1999 : 82) ได้ศึกษาผลของการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 150 คน ที่มีการสูญเสียการได้ยินและอายุที่แตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง และอายุที่ 6 เดือนเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่ม เด็กจะถูกทดสอบช่วงของอายุจาก 12 – 36 เดือน ด้วยแบบสำรวจของเด็กมินนิโซต้า (Minnesota Child Development Inventory) ซึ่งประกอบด้วยการรับรู้ทางภาษาและการแสดงออกทางภาษา ซึ่งผลชี้ให้เห็นว่าเด็กซึ่งสูญเสียการได้ยินที่ได้รับการกระตุ้น อายุก่อน 6 เดือน มีการรับรู้ทางภาษาและการแสดงออกทางภาษาที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเปรียบเทียบกับกลุ่มหลังจากอายุ 6 เดือน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

1. หลักการของวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) มีอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ

1.1 การฝึกพูดแบบตัวต่อตัว ด้วยความร่วมมือของพ่อแม่ (Individualized Diagnostic Therapy with Parent Participation) Auditory – Verbal Therapy เป็นวิธีการฝึกพูดรายบุคคลที่พ่อแม่ต้องมีส่วนร่วมในการฝึก การฝึกแบบรายบุคคลนี้ผู้ฝึกสามารถจัดโปรแกรมการฝึกให้เหมาะสมกับเด็กและพ่อแม่ซึ่งมีบุคลิกภาพ รูปแบบการเรียนรู้ ระดับความพิการและระดับความสามารถที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม ในการฝึกแต่ละครั้ง ผู้ฝึกจะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้การฟังเสียงที่ดี มีสิ่งรบกวนจากภายนอกน้อย และเป็นตัวอย่างการฝึกที่ดี (positive role models)

การทำงานเป็นทีมระหว่างพ่อแม่และผู้ฝึก การประเมินและการฝึกพูดดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอตามศักยภาพและความจำเป็นของเด็กแต่ละคน จนกระทั่งพ่อแม่สามารถนำเอาเทคนิคการสอนและเป้าหมายของการฝึกไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และพัฒนาต่อไปจนเป็นนิสัยภายใต้การให้คำปรึกษา คำแนะนำ และการให้ความรู้จากผู้ฝึก โดยมุ่งหวังให้เด็กสามารถสื่อความหมายด้วยการพูดได้ตามวัยและตามพัฒนาการ

1.2 การฝึกพัฒนาการ (Natural Sequential Development) การฝึกพูดด้วยวิธีฟังเสียงของภาษาเป็นขั้นตอนตามธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะ การฟัง การพูด ภาษา ความรู้ และการสื่อความหมายตามขั้นตอนพัฒนาการของเด็กปกติ ในระยะเริ่มแรก การฝึกพูดบนพื้นฐานการได้ยินตามขั้นตอนของเด็กปกติจะถูกนำมาใช้ การฝึกฟังเสียงสระที่มีความแตกต่างกันมาก ๆ หรือการเล่นเสียงที่ไม่มีความหมาย (babble speech) จะช่วยในการเรียนรู้การรับรู้เสียงพูด (speech perception) เมื่อการรับรู้เสียงพูดดีขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกพูดต่อไป ในการเรียนรู้คำหรือภาษาใหม่ ๆ นั้น การเน้นการออกเสียงพยางค์ต่าง ๆ ซ้ำ ๆ จะช่วยให้เด็กมีการรับรู้การรับฟังและการพูดเสียงต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การสอนจึงเน้นการออกเสียงพยางค์ต่าง ๆ ซ้ำ ๆ จะช่วยให้เด็กมีการรับรู้การรับฟังและการพูดเสียงต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การสอนจึงเน้นให้ฝึกสอนตามขั้นตอนการพัฒนาการพูดของเด็กปกติ โดยเน้นการฝึกฟังเป็นหลัก

1.3 การเรียนรู้ภาษาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติและมีความหมาย การสอนเน้นการฝึกฟังและพูดวลีสั้น ๆ ในกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวันและเกี่ยวกับประสบการณ์ของเด็ก โดยเน้นการฝึกฟังเป็นหลักจะช่วยพัฒนาภาษาและการพูดได้เป็นอย่างดี การเริ่มพัฒนาการฝึกฟัง และภาษาในระยะ เริ่มต้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่ใช้เครื่องช่วยฟังหรือการใส่หูชั้นในเทียม (cochlear implant)

2. เทคนิคการฝึกการฟังเสียงของภาษา (Auditory – Verbal Techniques)

2.1 เน้นการใช้มือเพื่อบอกสัญลักษณ์ของการเน้นการฟัง (use of a hand cue)

การใช้มือแสดงท่าทางปิดปาก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเริ่มฝึกฟังในเด็กที่ใช้หูชั้นในเทียม หรือ เครื่องช่วยฟังเพื่อเน้นให้เด็กฟังมากกว่าที่จะอ่านริมฝีปาก โดยผู้ฝึกต้องใช้มือปิดปากตัวเอง เพื่อกระตุ้นให้เด็กหันมาใช้การฟังเป็นหลัก และใช้มือปิดปากเด็กเพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้เด็กพูดตามสิ่งที่เขาได้ยิน การพูดตามเป็นการช่วยฝึกให้เด็กเริ่มออกเสียงพูดอย่างมีความหมายให้ได้ด้วยตัวเอง โดยสามารถให้พ่อแม่เป็นรูปแบบในการฝึกไปด้วย เมื่อเด็กเรียนรู้ว่าต้องใช้การฟังเป็นหลักในการฝึกฟังและฝึกพูดแล้ว การใช้มือเพื่อบอกสัญลักษณ์ของการฟังก็จะเป็นความจำเป็นลดลงเรื่อย ๆ

2.2 เน้นการใช้กลไกการย้อนกลับของการได้ยิน เมื่อใช้มือปิดปากเด็กเป็นสัญลักษณ์ของการให้เด็กพูดตามแล้ว มักจะทำให้เด็กมีการใช้กลไกการย้อนกลับของการได้ยินเป็นหลัก เด็กจะสามารถออกเสียงให้เหมือนกับคนอื่น และควบคุมการพูดของตัวเองได้ โดยเด็กจะได้รับปฏิกิริยาโต้ตอบทางอ้อมต่อการออกเสียงหรือการพูด จากปฏิกิริยาของ ผู้ฟัง ซึ่งจะเป็นแรงเสริมให้เขาพัฒนาการพูดต่อไป และยังช่วยไม่ให้เกิดสิ่งที่ได้ยิน โดยเด็กจะต้องพยายามที่จะฟังให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องจริง ๆ

2.3 การใช้ขั้นตอนการฟัง การพูด ภาษาและความรู้ตามขั้นตอนของเด็กปกติ การพัฒนาการฟังต้องมี เป้าหมายให้มีการฝึกฟัง พูด ภาษา การสื่อความหมายและความรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของเด็กและเหตุการณ์สำคัญในช่วงนั้น ๆ ผู้ฝึก พ่อแม่ หรือผู้ดูแลเด็กและครูจะทำงานร่วมกัน และช่วยกันสร้างพื้นฐานของการฝึกฟัง การพัฒนาทักษะการฟังจะแบ่งออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ การฝึกฟังแยกเสียงพยางค์ในวลี การฝึกฟังแยกเสียงคำพูดในวลี และทักษะความจำจากการฟัง ซึ่งจะต้องถูกฝึกไปพร้อม ๆ กัน

ในการฝึกการฟังเสียงของภาษาในห้องฝึกพูดผู้ฝึกจะเป็นแบบอย่างการฝึกให้กับพ่อแม่ และเด็ก เพื่อให้พ่อแม่นำกิจกรรมการฝึกฟัง พูด ไปฝึกต่อที่บ้าน การพัฒนาภาษาจะฝึกโดยใช้การฟัง การได้ยินเสียงที่มีความแตกต่างกันมาก ๆ ช้า ๆ จะพัฒนามากขึ้นจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ และสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อเด็กโดยใช้การเน้นระดับภาษาที่สูงขึ้น เป้าหมายของการพูดจะได้จากการรับรู้การพูด และการฝึกพูด ผ่านการออกเสียงที่ไม่มีความหมาย ตามขั้นตอนธรรมชาติของเด็ก และระบบพัฒนาการพูดของ ลิง (Ling) ภาษาและความรู้จะถูกพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อความหมายในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้มีทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้นเป็นอย่งดี โดยในขณะที่เด็กเรียนรู้การฟังเพื่อสื่อความหมายตามขั้นตอนของเด็กปกติได้ก้าวหน้ามากขึ้น การเน้นการฟังจะลดลงเรื่อย ๆ ตามลำดับ

เริ่มฝึกการฟังเป็นหลัก (more audible for a beginning child)	พัฒนาสูงขึ้นเป็น (progressing to) ⇒	ลดการเน้นการฟังลง (เมื่อเด็ก เรียนรู้การฟังได้เป็นอย่างดีแล้ว) (less highlighting for a child who is listening well)
ไม่มีเสียงรบกวน (no background noise)		ค่อย ๆ เพิ่มเสียงรบกวนเพิ่มขึ้น (increased background noise)
พูดระยะห่าง 6 ฟุต จากผู้พูดถึง เครื่องช่วยฟังหรือประสาทหูเทียม		ค่อย ๆ เพิ่มระยะห่างจากผู้พูดถึง เครื่องช่วยฟังหรือประสาทหูเทียม
พูดช้า ๆ		พูดอัตราเร็วปกติ
เสียงพูดควรมีความแตกต่างเรื่องของ ระดับเสียงและจังหวะมาก ๆ		เสียงพูดควรมีระดับและจังหวะที่ปกติ
เสียงพูดจะต้องชัดเจน เน้นเสียง (clear speech)		เสียงพูดมีความชัดเจนลดลง และ ไม่คุ้นเคยมากขึ้น (less clear and unfamiliar voice)
พูดช้า ๆ		ไม่พูดช้า
เสียงพูดต้องมีความแตกต่างมาก ๆ ด้านสระ จังหวะ และจำนวนพยางค์ ที่พูด (vowel variation rhythm, contrast number of syllables)		เสียงพูดมีความแตกต่างกันน้อย ๆ มี จังหวะคล้ายกันและมีจำนวนพยางค์ เท่ากัน (minimal pairs, similar rhythm)

3. กลุ่มคำศัพท์พื้นฐานสำหรับการพัฒนาภาษาและการพูดระยะเริ่มต้น

ยานพาหนะ

เรือ = พับ พับ พับ(อะโหมะ) /p-p-p/ รถ = บรือ รร.../br-r-r-/ เครื่องบิน = อ่า.../a-a-a/

รถไฟ = ปูน ปูน ปูน รถบัส = บู บู บู /bu-bu-bu/

เสียงสัตว์

วัว = มอมมอ หมา = โฮ้ง โฮ้ง ม้า = ฮี้ ฮี้ แมว = เหมียว เหมียว หมู = อู๊ด อู๊ด

แพะ = แบ แบ ไก่ = เอ็กอีเอ็กเอ็ก กบ = อบ อบ ลิง = เจียก เจียก นก = จีบ จีบ

เปิด = ก้าบ ก้าบ

คำกริยาต่างๆ

นั่งลง ล้างมือ ตีมน้ำ แปร่งฟัน หวีผม ยกมือขึ้น ตบมือ เดิน กอดดอก

ยืนขึ้น กินข้าว

4. จุดมุ่งหมายของการสอน โดยวิธีฟังเสียงของภาษา

จุดมุ่งหมายของการสอน โดยวิธีฟังเสียงของภาษา

1. ใช้การฟังในการฝึกพูดจนสามารถพูดได้
2. สามารถติดต่อกับคนอื่นได้โดยการใช้การพูด
3. เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต้องอาศัยพึ่งพาใครและเป็นคนที่มีความสามารถในสังคม

4. ใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกโดยวิธี ฟังเสียงของภาษา

งานวิจัยต่างประเทศ

เดนิส เวย์ คาโรล ฟรีเซอร์ และ เวเนสสา แวกคาโร (Denise Wray, Carol Flexer, and Vanessa Vaccaro. 1997 : 107 – 119) ได้ทำการศึกษาความสามารถทางภาษาในห้องเรียนของเด็กซึ่งหุนหวนหุดึง ซึ่งเรียนการพูดสื่อสารผ่านวิธีฟังเสียงของภาษาจากการศึกษาเด็ก 19 คน อายุระหว่าง 5 – 15 ปี ซึ่ง 14 คนมีการสูญเสียการได้ยินในระดับหูตึงรุนแรงถึงหุนหวนซึ่งเข้าโปรแกรมการช่วยเหลือฝึกฟังฝึกพูด โดยวิธีฟังเสียงของภาษา เป้าหมายขั้นต้นของโปรแกรมคือการเตรียมเด็กเพื่อการเรียนร่วม สรุปผลจากการสำรวจของครูและจาก Screening Instrument for Targeting Education Risk (SIFTER) ปรากฏว่า เด็ก 16 คน จาก 19 คน มีความพร้อมและมีความเหมาะสมทุกอย่างและสามารถเข้าเรียนร่วมเต็มเวลาในโรงเรียนท้องถิ่น ซึ่งความเห็นของครูเห็นพ้องว่าเด็กทั้ง 16 คน มีระดับการอ่านเหนือระดับชั้นที่เรียน เฉพาะฉะนั้น

จากการติดตามข้อมูลที่ปรากฏสามารถยืนยันและสนับสนุนประโยชน์ของโปรแกรมการช่วยเหลือของวิธีฟังเสียงของภาษา

ริชาร์ด ไทเลอร์ (Richard S. Tyler. 1990 : 99) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจคำพูดในเด็กที่ใส่ประสาทหูเทียมประเภทนิวเคลียส 22 อีเลคโทรด และได้รับการฝึกโดยวิธี The Auditory – Verbal Approach หลังจากการผ่าตัดใส่ประสาทหูเทียม ซึ่งผลจากการทดสอบด้วย Matrix Test เกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งสามารถทำได้ถูกต้องในช่วง 81 – 97 เปอร์เซนต์ ช่วง 24 – 80 เปอร์เซนต์ใน WIPI Test, 33 – 73 เปอร์เซนต์ ในแบบทดสอบการจำเสียงสระ (vowel recognition test) 19 – 50 เปอร์เซนต์ ในแบบทดสอบการจำเสียงพยัญชนะ (consonant recognition test) 2 – 46 เปอร์เซนต์ ใน PB-K word list, 4 – 71 เปอร์เซนต์ ในแบบทดสอบประโยค BKB sentence test และ 8 – 71 เปอร์เซนต์ ในแบบทดสอบการพูดประโยค (live – voice BKB sentence test) เด็ก 4 ใน 5 คน มีความสามารถด้านการอ่านริมฝีปากดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไลน์ โรเบิร์ตสัน และคาร์อล ฟลีเซอร์ (Lyn Robertson and Carol Flexer. 1993 : Abstracts) ได้ศึกษาพัฒนาการอ่านโดยการสำรวจจากครอบครัวของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งพัฒนาการพูดและภาษาผ่านวิธีฟังเสียงของภาษา ปัจจุบันทฤษฎีของการพัฒนาภาษา และการอ่านสามารถนำมาใช้พยากรณ์เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน น่าจะสามารถมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านดีเท่ากับเด็กที่มีการได้ยินปกติ ถ้าเขาทั้งหลายเรียนรู้คำพูดและภาษาผ่านการใช้เครื่องขยายในส่วนการได้ยินที่เหลืออยู่ ในการเรียนรู้นี้ บิดามารดาของเด็กจะต้องสอนผ่านวิธีฟังเสียงของภาษา และจะต้องสำรวจและเอาใจใส่ในการพัฒนาการอ่านของเด็ก จากครอบครัวของเด็ก 37 คน อายุที่อยู่ในวัยเรียน ที่มีการสูญเสียการได้ยินก่อนมีภาษา 30 คน มีการสูญเสียการได้ยินขั้นรุนแรงถึงหูหนวก หลังจากที่ได้รับการฝึกแล้วได้นำเด็กไปทดสอบแบบทดสอบมาตรฐาน เด็ก 30 คน มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 หรือสูงเท่ากับแบบทดสอบการอ่านในเด็กที่มีการได้ยินปกติ

จากการศึกษาการวิจัยข้างต้น สรุปว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินถ้าได้รับการช่วยเหลือหรือส่งเสริมด้านภาษา โดยวิธีฟังเสียงของภาษา เด็กก็จะสามารถพัฒนาด้านภาษาได้อย่างเหมาะสมและความพร้อมที่จะไปใช้ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และสิ่งที่สำคัญจะต้องได้รับความร่วมมือจากครอบครัวควบคู่กับการฝึกอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ที่มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล โดยการตรวจด้วยระบบการได้ยินระดับก้านสมอง(Auditory brainstem response(ABR) audiometry) มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ในเดือนพฤษภาคม 2545 มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล ที่มารับการตรวจวัดระดับการได้ยินที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ซึ่งมีรายละเอียดระดับการได้ยินดังนี้

คนที่	อายุ		ระดับการได้ยิน (เดซิเบล)	
	ปี	เดือน	หูขวา	หูซ้าย
1	2	11	100	90
2	2	10	80	-
3	2	9	85	100
4	2	7	85	80
5	3	-	65	55
6	2	6	-	75

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

1. แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา โดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
2. แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา โดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)
 - 1.1 ศึกษาลำดับขั้นของพัฒนาการด้านการรับรู้ทางภาษาของเด็กปกติอายุ 0 – 3 ปี
 - 1.2 ศึกษาชุดส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด – 5 ปี (คณะกรรมการโครงการส่งเสริมพัฒนาการโรงพยาบาลราชานุกูล สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2537)
 - 1.3 ศึกษาแบบทดสอบพัฒนาการทางภาษาของเด็กไทย (Language Milestone Scale for Thai Children) ซึ่งได้ดัดแปลงและเรียบเรียงเนื้อหาให้เข้ากับเด็กไทยของเด็กแรกเกิดถึง 3 ปี โดย ปรียา หล่อวัฒนพงษ์ และคณะ : (2532) โดยวัดพฤติกรรมทางภาษา 3 ด้าน คือ การรับรู้ทางภาษา (Auditory Receptive) การแสดงออกทางภาษา (Auditory Expressive) และการใช้สายตา (Visual Receptive and Expressive)
 - 1.4 ศึกษาหลักการ เทคนิค และกลุ่มคำศัพท์พื้นฐานสำหรับการพัฒนาภาษา และการพูดระยะเริ่มต้นของการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา
 - 1.5 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาจัดทำแผนการฝึกด้านการรับรู้ทางภาษา โดยวิธีฟังเสียงของภาษา จำนวน 36 แผน
 - 1.6 นำแผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา จำนวน 36 แผน เขียนแผนการฝึก โดยมีโครงสร้าง ดังนี้คือ
 - 1.6.1 ชื่อเรื่อง
 - 1.6.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 - 1.6.3 เนื้อหา
 - 1.6.4 อุปกรณ์
 - 1.6.5 การประเมินผล
 - 1.7 นำแผนการฝึก โดยวิธีฟังเสียงของภาษา จำนวน 36 แผน ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการสื่อความหมาย ด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และด้านกระตุ้นพัฒนาการและปรับพฤติกรรม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ผลการพิจารณา มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงในเรื่องของการจัดลำดับของเนื้อหาแผนการฝึก และเพิ่มเติมในเรื่องของการจำแนกความแตกต่างของเสียง และอวัยวะ

1.8 นำแผนการฝึกการรับรู้ทางภาษาที่ตรวจพิจารณาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษา ตำรา เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวกับแบบทดสอบความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา

2.2 ศึกษาการประเมินพัฒนาการของชุดส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด – 5 ปี (คณะกรรมการโครงการส่งเสริมพัฒนาการโรงพยาบาลราชานุกุล สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2537)

2.3 ศึกษาแบบทดสอบพัฒนาการทางภาษาของเด็กไทย (Language Milestone Scale for Thai Children) ซึ่งได้ดัดแปลงและเรียบเรียงเนื้อหาให้เข้ากับเด็กไทยของเด็กแรกเกิดถึง 3 ปี โดยปรียา หล่อวัฒนพงษ์ และคณะ : (2532) โดยวัดพฤติกรรมทางภาษา 3 ด้าน คือ การรับรู้ทางภาษา (Auditory Receptive) การแสดงออกทางภาษา (Auditory Expressive) และ การใช้สายตา (Visual Receptive and Expressive)

2.4 สร้างแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา 36 ข้อ

2.5 ศึกษาคุณภาพของแบบประเมินความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา ดังนี้

นำแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา จำนวน 36 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการสื่อความหมาย ด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และด้านกระตุ้นพัฒนาการและปรับพฤติกรรม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เกิดโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาถึงความเห็น ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้น
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้นหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น

ผลการพิจารณามีข้อเสนอแนะการใช้คำสั่งให้ชัดเจนและเหมาะสม และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด เพื่อเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2.6 นำแบบประเมินการรับรู้ทางภาษาที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแล้วนำไปแก้ไขและปรับปรุง แล้วคัดเลือกข้อทดสอบ จำนวน 20 ข้อ

2.7 สร้างคู่มือการใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

2.8 นำคู่มือการใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจแก้ไขพิจารณาความเหมาะสม

2.9 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษาตามข้อเสนอแนะ

2.10 การให้คะแนน ถ้าเด็กสามารถแสดงการตอบสนองหรือปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง ให้ 1 คะแนน ถ้าเด็กไม่ตอบสนองและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือปฏิบัติตามคำสั่งผิด ให้ 0 คะแนน เกณฑ์การประเมินการรับรู้ทางภาษา มีดังนี้

14 – 20 คะแนน	หมายถึง	มีการรับรู้ทางภาษาอยู่ในระดับดี
7 – 13 คะแนน	หมายถึง	มีการรับรู้ทางภาษาอยู่ในระดับปานกลาง
0 – 6 คะแนน	หมายถึง	มีการรับรู้ทางภาษาอยู่ในระดับควรปรับปรุง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 249) ดังนี้

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

E แทน เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เป็นกลุ่มทดลอง (Experiment Group)

T₁ แทน การประเมินการรับรู้ทางภาษาก่อนการทดลอง

X แทน การฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

T₂ แทน การประเมินการรับรู้ทางภาษาหลังการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง ตามขั้นตอน ดังนี้

1. เสนอบัณฑิตวิทยาลัย ให้ออกหนังสือเพื่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการสื่อความหมาย ด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และด้านกระตุ้นพัฒนาการ และปรับพฤติกรรม จำนวน 3 คน ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้บริหารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อดำเนินการทดลอง

2. ทำการประเมินการรับรู้ทางภาษาของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบประเมินการรับรู้ทางภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ

3. ดำเนินการฝึกเป็นรายบุคคลโดยมีระยะเวลาในการทดลองเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 – 45 นาที รวมทั้งสิ้น 36 วัน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 โดยดำเนินการฝึกด้วยตนเอง ตามกำหนดการฝึกดังนี้

สัปดาห์	ครั้งที่	วัน	กิจกรรมที่สอน
1	1	วันจันทร์	ฝึกการปฏิบัติตามคำสั่ง "สวัสดี"
	2	วันพุธ	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงพูด (การเรียกชื่อ)
	3	วันศุกร์	ฝึกการรู้ทิศทางของเสียงโดยการเรียกชื่อ
2	4	วันจันทร์	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ (รถไฟ = ปู๊น – ปู๊น)
	5	วันพุธ	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ (รถยนต์ = บรีน – บรีน)
	6	วันศุกร์	ฝึกการจำแนกเสียงยานพาหนะ (รถไฟ = ปู๊น – ปู๊น) (รถยนต์ = บรีน – บรีน)
3	7	วันจันทร์	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (หมา = โฮ้ง – โฮ้ง)
	8	วันพุธ	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (เป็ด = ก้าบ – ก้าบ)
	9	วันศุกร์	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (แมว = เหมียว – เหมียว)
4	10	วันจันทร์	ฝึกจำเสียงสัตว์ หมา = โฮ้ง – โฮ้ง เป็ด = ก้าบ – ก้าบ
	11	วันพุธ	ฝึกชื่อวัยวะ (ปาก)
	12	วันศุกร์	ฝึกชื่อวัยวะ (หู)
5	13	วันจันทร์	ฝึกชื่อวัยวะ (ตา)
	14	วันพุธ	ฝึกชื่อวัยวะ (จมูก)
	15	วันศุกร์	ฝึกชื่อวัยวะ (ผม)

สัปดาห์	ครั้งที่	วัน	กิจกรรมที่สอน
6	16	วันจันทร์	ฝึกจำแนกความแตกต่างอวัยวะ (ปาก – หู)
	17	วันพุธ	ฝึกการรู้จักชื่อตัวเอง
	18	วันศุกร์	ฝึกความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขอ”
7	19	วันจันทร์	ฝึกรู้จักชื่อสิ่งของ (ลูกบอล, รถยนต์)
	20	วันพุธ	ฝึกชี้สิ่งของตามคำสั่ง (ลูกบอล, รถยนต์)
	21	วันศุกร์	ฝึกส่งสิ่งของให้ตามคำสั่ง (ลูกบอล, รถยนต์)
8	22	วันจันทร์	ฝึกเลือกสิ่งของจากจำนวน 2 สิ่ง (ลูกบอล – รถยนต์)
	23	วันพุธ	ฝึกเลือกรูปภาพเด็กผู้หญิง – เด็กผู้ชาย
	24	วันศุกร์	ฝึกรู้จักชื่อสัตว์ (เปิด)
9	25	วันจันทร์	ฝึกรู้จักชื่อสัตว์ (หมา)
	26	วันพุธ	ฝึกรู้จักของใช้ใกล้ตัว (เสื้อ, กางเกง)
	27	วันศุกร์	ฝึกการปฏิบัติตามคำสั่ง “หยิบ”
10	28	วันจันทร์	ฝึกรู้จักคำกริยา (นั่ง)
	29	วันพุธ	ฝึกรู้จักคำกริยา (เปิด, ปิด)
	30	วันศุกร์	ฝึกรู้จักคำกริยา (แปรงฟัน)
11	31	วันจันทร์	ฝึกเข้าใจคำว่า “เหมือน”
	32	วันพุธ	ฝึกรู้จักประโยชน์ของสิ่งของ (ลูกบอล, ช้อน)
	33	วันศุกร์	ฝึกรู้จักคำบุพบท “ใน”
12	34	วันจันทร์	ฝึกรู้จักคำบุพบท (บน, ใต้)
	35	วันพุธ	ฝึกรู้จักสีจำนวน 2 สี (สีแดง, สีเขียว)
	36	วันศุกร์	ฝึกรู้จักขนาด (ใหญ่, เล็ก)

4. หลังจากการทดลองเสร็จสิ้นครบ 12 สัปดาห์ ทำการประเมินการรับรู้ทางภาษาหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบประเมินการรับรู้ทางภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการประเมินเป็นรายบุคคลเช่นเดียวกับการประเมินครั้งแรกก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ และการประเมินระดับความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา
2. เปรียบเทียบการรับรู้ทางภาษาก่อนและหลังการทดลองจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีของ The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหาหรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 89)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (นิภา ศรีไพโรจน์. 2524 : 61)

$$Mdn = \frac{\frac{X}{N} + \frac{X}{N}}{2} + 1$$

เมื่อ	Mdn	เป็นค่ามัธยฐาน
	$\frac{N+1}{2}$	เป็นจำนวนคะแนนหรือข้อมูลที่เป็นเลขคู่
	$\frac{N}{2}$	เป็นคะแนนตัวที่ $\frac{N}{2}$
	$\frac{N}{2} + 1$	เป็นคะแนนตัวที่ $\frac{N}{2} + 1$

2.2 ค่าพิสัยควอไทล์ (IQR) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2543.

152)

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ	IQR	เป็นค่าพิสัยควอไทล์
	Q_1	คือ ค่าที่ตำแหน่ง $\frac{1}{4}$ หรือ 25%
	Q_3	คือ ค่าที่ตำแหน่ง $\frac{3}{4}$ หรือ 75%

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Ranks Test (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 91)

$$D = Y - X$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่ก่อนและหลังการทดลอง
	X	แทน	คะแนนความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษาก่อนการทดลอง
	Y	แทน	คะแนนความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษาหลังการทดลอง

จัดอันดับค่าความแตกต่างจากค่าน้อยไปหาค่ามาก

กำกับอันดับที่ด้วยเครื่องหมายบวกหรือเครื่องหมายลบที่มีอยู่เดิม

หาผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายบวกและมีเครื่องหมายลบตามลำดับ

ค่าของผลรวมที่น้อยกว่า (โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย) เราเรียกค่านี้ว่า ค่า T

(ค่าของผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับที่น้อยกว่า)

สูตร
$$Z = \frac{T - E(T)}{S_T}$$

เมื่อ $E(T)$ = ค่าเฉลี่ยของผลรวมอันดับที่น้อยกว่า
 N = จำนวนนักเรียน
 S_T = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 Z = คะแนนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

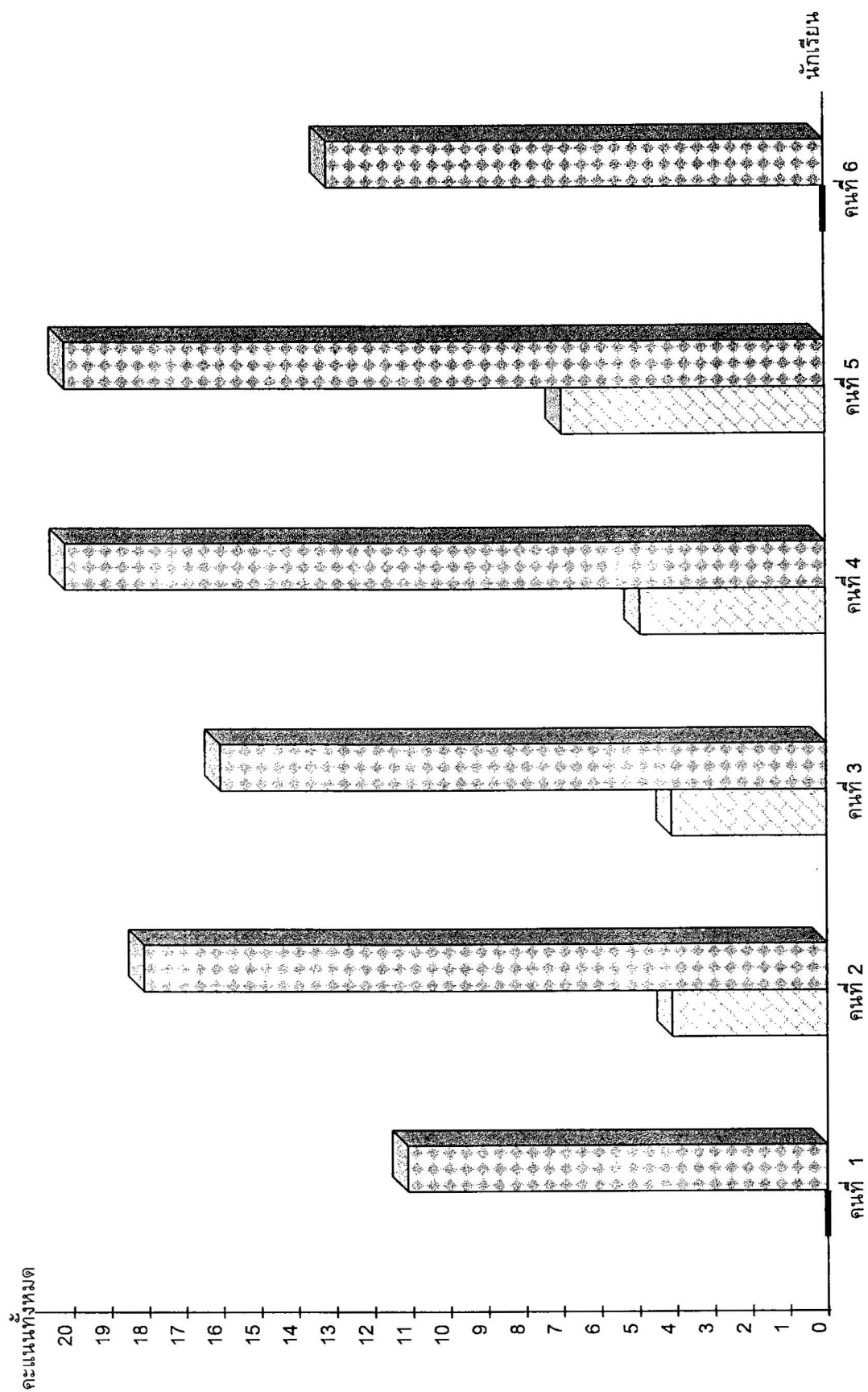
1) การศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา รายละเอียดข้อมูลดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 คะแนนการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ก่อนและหลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

คนที่	คะแนนการรับรู้ทางภาษา ก่อนการฝึก (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	คะแนนการรับรู้ทางภาษา หลังการฝึก (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	คะแนนที่เพิ่มขึ้น (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)
1	0	11	11
2	4	18	14
3	4	16	12
4	5	20	15
5	7	20	13
6	0	13	13
Mdn	4	17	
IQR	5	7	
ระดับ	ควรปรับปรุง	ดี	

จากตาราง 2 แสดงว่าคะแนนการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ทุกคน หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา โดยก่อนการฝึกเด็กมีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 0 – 7 คะแนน ค่ามัธยฐานของกลุ่มเท่ากับ 4 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 5 ซึ่งจัดอยู่ในระดับควรปรับปรุง และหลังจากการฝึกเด็กมีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 11 – 20 คะแนน ค่ามัธยฐานของกลุ่มเท่ากับ 17 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 7 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับดี และได้นำเสนอเส้นทางภาพ(Profile) แสดงคะแนนการรับรู้ทางภาษาก่อนและหลังการฝึกรายบุคคลเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 1

- คะแนนก่อนการฝึกฟัง
- คะแนนหลังการฝึกฟัง

ภาพประกอบ 1 คะแนนการรับรู้ทางภาษาก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

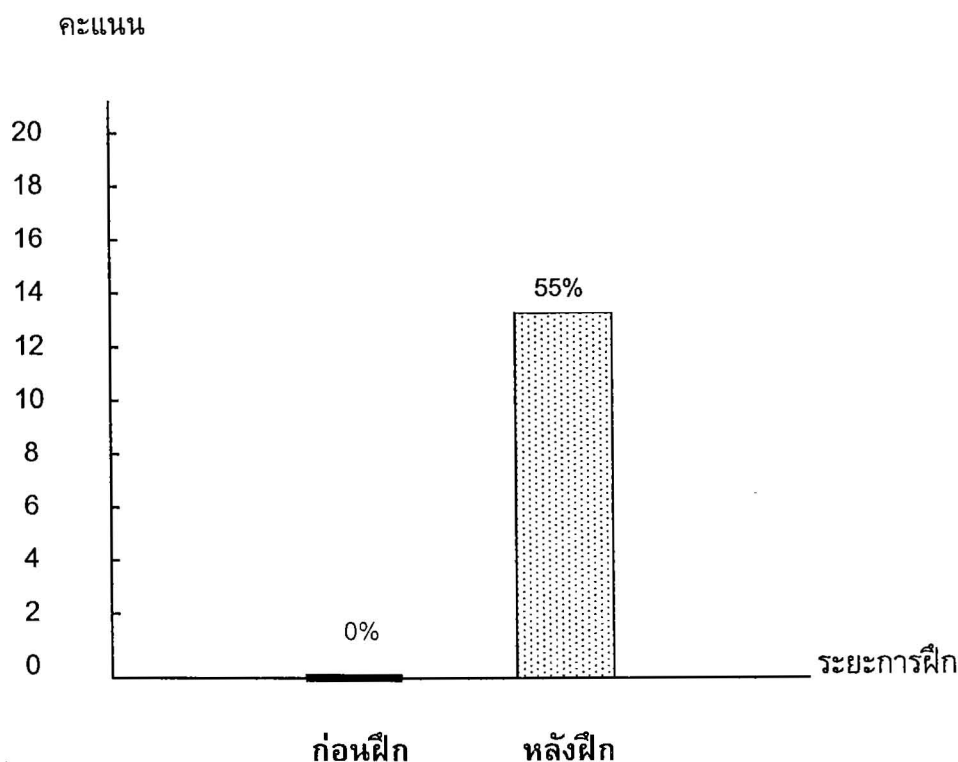
วิเคราะห์พฤติกรรมรายบุคคล

วิเคราะห์พฤติกรรม รายที่ 1

เด็กผู้หญิง อายุ 2 ปี 11 เดือน มีระดับการได้ยินหูขวา 100 เดซิเบล หูซ้าย 90 เดซิเบล สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ฝึกได้ดี ใช้ท่าทางในการสื่อสารพร้อมออกเสียง เรียกชื่อไม่หัน และไม่ตอบสนองต่อเสียง สวัสดิ์ได้ตามคำสั่งโดยใช้ท่าทางประกอบและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์นั้น สนใจสิ่งแวดล้อมดี ออกเสียงที่มีความหมายไม่ได้

ขณะฝึกเด็กมีพฤติกรรมเอาแต่ใจตัวเองเมื่อมีผู้ปกครองอยู่ในห้อง เมื่ออยากได้ของเล่นถ้าผู้ฝึกมีเงื่อนไขก่อนให้ของเล่นเด็กจะร้องไห้ บัสสาวะรด เมื่อผู้ฝึกส่งของให้เด็กหยุดร้องไห้ และหลังจากนั้นฝึกไปสักระยะเด็กค่อยๆ ปรับตัวและเข้าใจในเงื่อนไขและยอมปฏิบัติตามได้ เด็กมีความสนใจในกิจกรรมได้เป็นช่วงสั้น ๆ แต่เมื่อใช้ของเล่นเป็นตัวกระตุ้นหรือเปลี่ยนกิจกรรมให้เด็กได้ระบายสี เด็กก็สามารถทำกิจกรรมได้ต่อเนื่อง เมื่อเด็กมีความคุ้นเคยเด็กก็จะใช้ท่าทางในการที่จะสื่อสารหรือออกเสียงพูดกับผู้ฝึกขณะทำกิจกรรม เช่น เมื่อเห็นภาพอวัยวะเด็กจะชี้อวัยวะของตัวเองตามได้ถูกต้อง เด็กมีความเข้าใจและสามารถเลียนแบบในการทำกิจกรรมได้ตามเป้าหมายสามารถนั่งทำกิจกรรมได้นานขึ้น เมื่อได้รับการชมโดยการตบมือเด็กจะตบมือตามและยิ้ม

หลังฝึก เด็กมีพฤติกรรมและอารมณ์ที่เหมาะสมมากขึ้น ตั้งใจฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้มีการตอบสนองต่อเสียงได้ดีขึ้น มีทักษะด้านการรับรู้สูงขึ้น ซึ่งก่อนฝึกเด็กมีคะแนนการรับรู้ทางภาษาคิดเป็นร้อยละ 0 หลังฝึกเด็กมีคะแนนการรับรู้ทางภาษาเท่ากับ 11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 55 ของคะแนนหลังฝึก

ภาพประกอบ 2 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลัง
การฝึกโดยวิธีฟังเสียงภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่างรายที่ 1

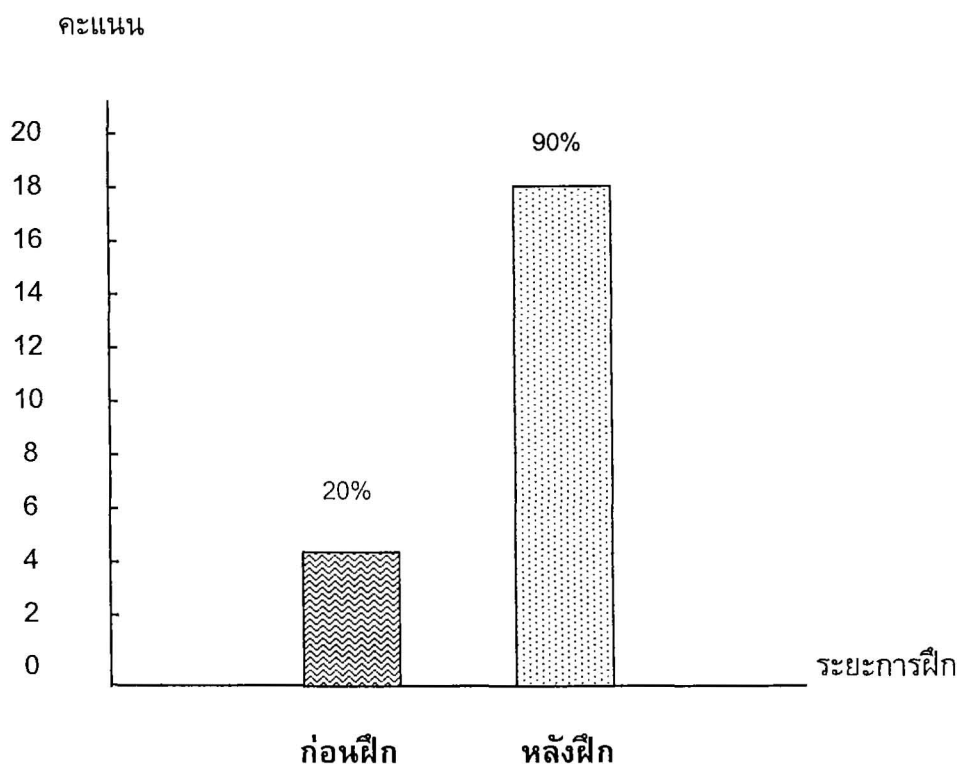
วิเคราะห์พฤติกรรม รายที่ 2

เด็กผู้หญิง อายุ 2 ปี 10 เดือน มีระดับการได้ยินหูขวา 80 เดซิเบล หูซ้าย - เป็นเด็ก
อารมณ์ดี ยิ้มร่าเริง สนใจสิ่งแวดล้อมดี เรียกชื่อไม่หัน ออกเสียงพร้อมแสดงท่าทางในการสื่อสาร
เป็นส่วนใหญ่ พูดตามคำเดี่ยว ๆ ได้ มีความเข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่งโดยใช้ท่าทางประกอบได้
เช่น สวัสดี โดยแม่พูดว่าสวัสดีพร้อมกับชี้มาที่ผู้ฝึกเมื่อเข้ามาในห้อง จะเล่นตามใจตัวเอง โดยไม่
ฟังคำสั่ง รู้จักปฏิเสธ มีการตอบสนองต่อเสียงโดยมีเงื่อนไขได้ดี เช่น ฝึกฟังเสียงสัตว์และ
ยานพาหนะ

ขณะฝึก ในช่วงแรกเด็กไม่สามารถแยกจากผู้ปกครองได้จะร้องไห้และลงป็นกับพื้น ไม่
ยอมทำกิจกรรม แต่เมื่อผู้ฝึกนำของเล่นขึ้นมาและเรียกชื่อเด็กให้มานั่งที่เก้าอี้เด็กสามารถมานั่งเล่น
ของเล่นได้ เด็กมีความสนใจกิจกรรมเป็นช่วง ๆ และจะลุกออกจากเก้าอี้ไปหยิบของเล่นเองและไป
ยืนเล่นหน้ากระจก ผู้ฝึกต้องใช้ของเล่นในการดึงความสนใจให้เด็กมานั่งทำกิจกรรมและเปลี่ยน
กิจกรรมให้เด็กได้ระบายสี เด็กก็จะสามารถทำได้จนสำเร็จ เด็กสามารถพูดตามได้ขณะฝึก เช่น

ขอ, เอา เด็กมีการสังเกตและการเลียนแบบในการทำกิจกรรมบางครั้งเด็กจะไม่ค่อยฟังคำสั่งแต่จะทำเลียนแบบเป็นส่วนใหญ่และจะสังเกตการตอบสนองของผู้ฝึก เช่น การในจำแนกความแตกต่าง เด็กจะหยิบส่งให้โดยไม่ฟังแต่จะดูจากผู้ฝึกจะรับสิ่งของนั้นหรือไม่ ถ้าไม่รับโดยการพูดว่าไม่ใช่พร้อมส่ายหน้า เด็กจะหยิบส่งของอีกชิ้นขึ้นมา เมื่อฝึกไปสักระยะหนึ่ง เด็กสามารถทำกิจกรรมได้นานขึ้น ฟังคำสั่งและอยู่ในเงื่อนไขมากขึ้น เช่น ไม่ให้ลุกจากเก้าอี้โดยผู้ฝึกให้เด็กนั่งคอยโดยใช้สัญญาณลักษณะการกอดคอหรือให้เด็กนั่งเก้าอี้และจะได้เล่นหรือทำกิจกรรมต่อ เด็กสามารถปฏิบัติตามได้ดี ซึ่งขณะฝึกเด็กพยายามออกเสียงเพื่อสื่อสารกับผู้ฝึก และเลียนแบบโดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติตาม ซึ่งเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฝึกมากขึ้น มีช่วงความสนใจที่ยาวขึ้นและมีทักษะการรับรู้ทางภาษาได้ดีมากขึ้นตามเป้าหมาย

หลังฝึกเด็กมีการรับรู้ทางภาษาสูงขึ้น จากก่อนฝึกเด็กมีคะแนนการรับรู้ทางภาษาเท่ากับ 4 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 20 หลังฝึกเด็กได้ 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90 ของคะแนนหลังฝึก

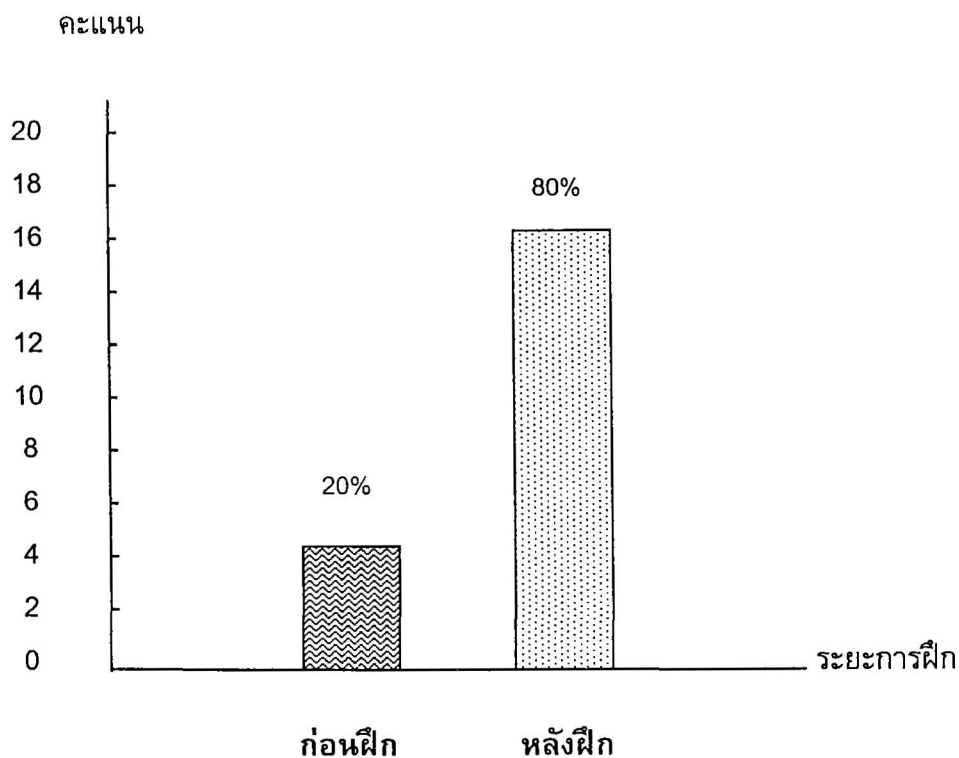
ภาพประกอบ 3 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่างรายที่ 2

วิเคราะห์พฤติกรรม รายที่ 3

เด็กผู้หญิง อายุ 2 ปี 9 เดือน มีระดับการได้ยินหูขวา 85 เดซิเบล หูซ้าย 100 เดซิเบล ร่าเริง อารมณ์ดี ไม่กลัวคนแปลกหน้า ปรับตัวเข้ากับ ผู้ฝึกได้ดี ออกเสียงและใช้ท่าทางในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ เรียกชื่อหันเป็นบางครั้ง สวัสดิ์ได้โดยการเลียนแบบโต้ตอบ สนใจสิ่งแวดล้อมดี ตอบสนองต่อเสียงโดยปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขและตามเกณฑ์ เข้าใจคำสั่งที่ใช้ท่าทางประกอบได้ดี เอาแต่ใจตัวเองเมื่ออยู่กับพ่อแม่ เช่นไม่ได้ของจะตี ร้องไห้

ขณะฝึก เด็กมีความสนใจกิจกรรมเป็นช่วง ๆ ถ้าไม่ยากจะทำจะเดินหนี ผู้ฝึกนำของเล่นขึ้นมา เด็กสามารถมานั่งทำกิจกรรมได้ เด็กพยายามจะออกเสียงโดยไม่ฟังคำสั่งเพื่อที่จะได้ของเล่น แต่เมื่อผู้ฝึกมีเงื่อนไขในการทำกิจกรรมเด็กก็สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไข มีความเข้าใจคำสั่งโดยใช้ท่าทางประกอบการกระทำ เด็กสามารถเลียนแบบและปฏิบัติได้ดี แต่ในช่วงแรกเด็กจะพยายามเลียนแบบท่าทางผู้ฝึกตลอดโดยไม่ฟังคำสั่ง ขณะทำกิจกรรมในเรื่องของการปฏิบัติตามคำสั่งเด็ก จะเรียนรู้จากการเลียนแบบและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ซึ่งสามารถทำให้เด็กมีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ในเรื่องการจำแนกเด็กจะไม่ค่อยสังเกตเท่าที่ควร เด็กจะดูจากการกระทำของผู้ฝึกกว่ามีการตอบรับหรือปฏิเสธและจะหยิบของที่ใกล้มือ ซึ่งจะต้องทำซ้ำ ๆ และเปลี่ยนวิธีการเพื่อไม่ให้เด็กทำจากการเลียนแบบ เมื่อฝึกไปสักระยะเด็กสามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ดีตามเป้าหมาย มีสมาธิและช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมดีขึ้น มีพฤติกรรมเหมาะสม

หลังฝึกเด็กมีทักษะการรับรู้ทางภาษาสูงขึ้น ซึ่งก่อนฝึกเด็กมีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 20 และหลังฝึกเด็กมีคะแนนเท่ากับ 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนหลังฝึก

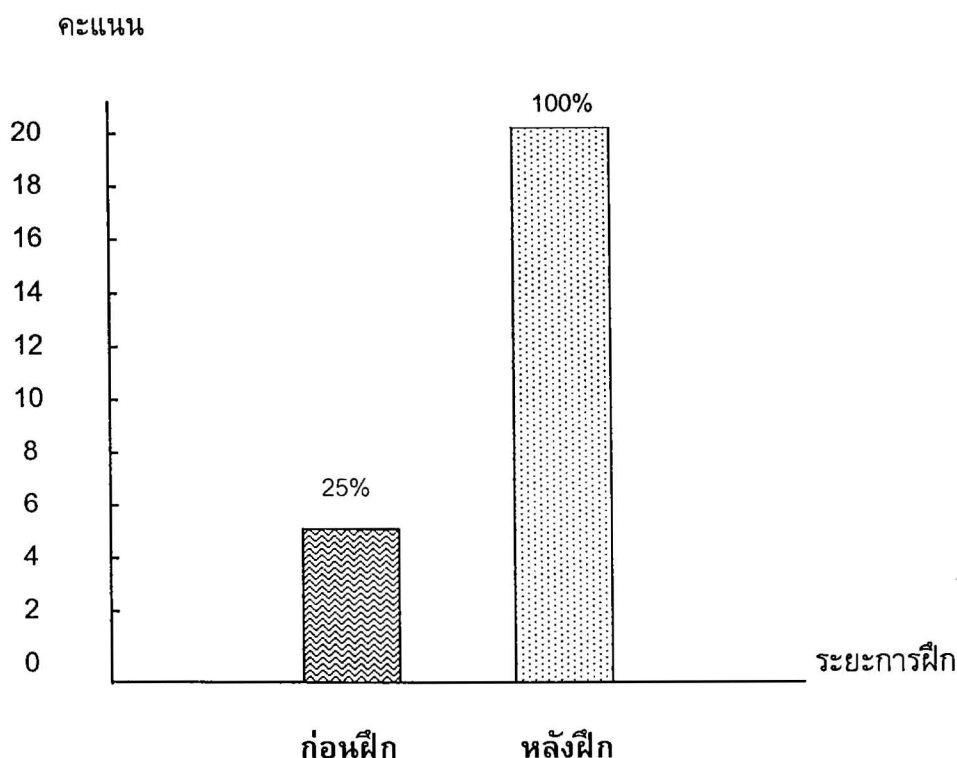
ภาพประกอบ 4 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่างรายที่ 3

วิเคราะห์พฤติกรรม รายที่ 4

เด็กผู้ชาย อายุ 2 ปี 7 เดือน มีระดับการได้ยินหูขวา 85 เดซิเบล หูซ้าย 80 เดซิเบล ชน อยู่ไม่นิ่ง ไม่นั่งอยู่กับที่ ไม่ฟังคำสั่ง เรียกชื่อหัน สนใจสิ่งแวดล้อมดี พูดและใช้ท่าทางประกอบเป็นส่วนใหญ่ เอาแต่ใจตัวเองไม่ให้ความร่วมมือในการประเมิณ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ เช่น สวัสดี ช้อว้วยวะ ซึ่งแม่จะใช้วิธีการขู่ เด็กก็จะปฏิบัติได้แต่ใช้ท่าทางตอรองหรือปฏิเสธ

ขณะฝึก เมื่อเด็กเข้าห้องมาเด็กไม่ยอมนั่งไม่ฟังคำสั่ง จะจูงมือแม่ออกนอกห้องและจะไปเปิดประตูเอง ผู้ฝึกไปจูงมือมานั่งเล่น เด็กจะร้องไห้แต่ยอมทำกิจกรรมแล้วก็จะออกจากห้อง โดยการแสดงท่าสวัสดี เด็กสามารถนั่งทำกิจกรรมได้เป็นช่วงสั้น ๆ มีความเข้าใจคำสั่งโดยใช้ท่าทางประกอบคำพูดและเล่นเลียนแบบได้ดีแต่มีความสนใจสั้น ไม่ยอมระบายสี เด็กจะขยี้ทั้ง เด็กสามารถออกเสียงที่มีความหมายได้เช่น ไม่เอา พูดตามได้ดี สนใจมองหน้าผู้ฝึกขณะทำกิจกรรมได้ดี พยายาม สื่อสารด้วยท่าทาง หลังฝึกไปสักระยะ เด็กสามารถนั่งทำกิจกรรมได้นานขึ้นช่วงความสนใจยาวขึ้น ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี มีพฤติกรรมเหมาะสม

หลังฝึก เด็กมีทักษะการรับรู้ทางภาษาสูงขึ้น จากก่อนฝึกมีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25 หลังฝึกเด็กมีคะแนนเท่ากับ 20 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 100 ของคะแนนหลังฝึก

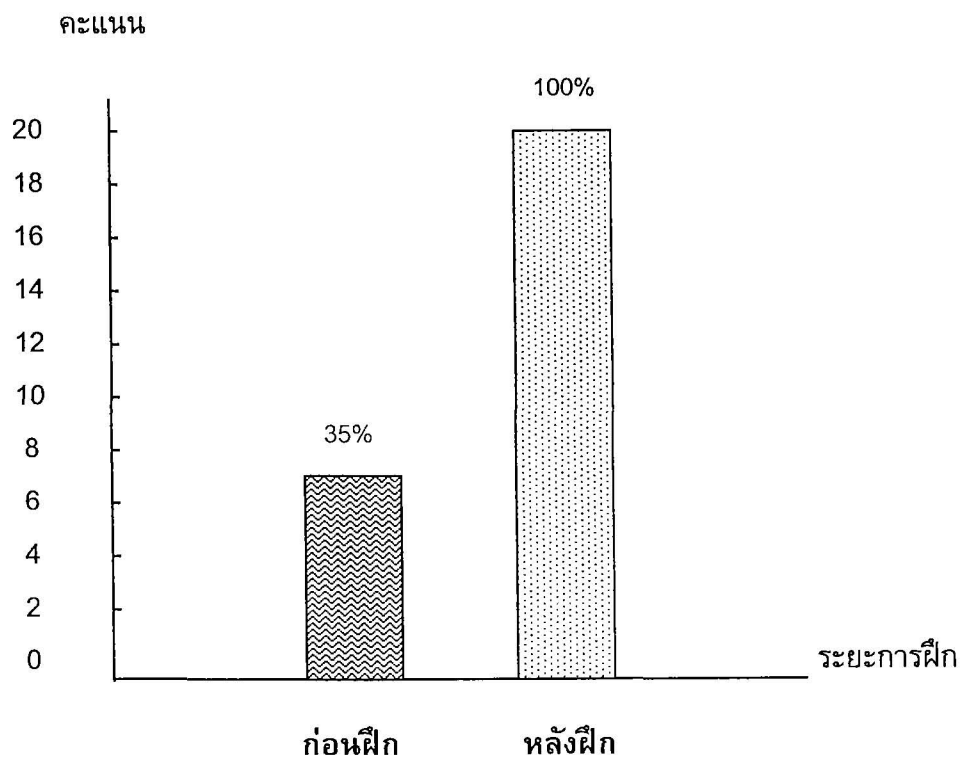
ภาพประกอบ 5 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่างรายที่ 4

วิเคราะห์พฤติกรรม รายที่ 5

เด็กผู้หญิง อายุ 3 ปี มีระดับการได้ยินหูขวา 65 เดซิเบล หูซ้าย 55 เดซิเบล สามารถปรับตัวกับคนแปลกหน้าได้ดี ให้ความร่วมมือในการประเมิน มีการตอบสนองต่อเสียงและปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ เช่น เรียกชื่อहन สวัสดิ์ได้ตามคำสั่ง พูดตามได้

ขณะฝึก เด็กมีความสนใจและสมาธิในการทำกิจกรรมได้ดี มีความเข้าใจคำสั่งโดยใช้ท่าทางประกอบกับการกระทำได้ดี เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ มีการสังเกตและเลียนแบบในการทำกิจกรรมได้ดี สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข พูดตามได้ แต่ไม่พูดบอกความต้องการหรือสื่อสารกับผู้ฝึก และไม่ใช้ท่าทางในการสื่อสารขณะฝึก เด็กมีช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมได้ยาวนาน ต่อเนื่อง และสามารถทำกิจกรรมได้ตามเป้าหมายได้เร็ว

หลังฝึกเด็กมีทักษะการรับรู้ทางภาษาสูงขึ้น จากก่อนฝึกเด็กมีการรับรู้ทางภาษาเท่ากับ 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 35 หลังฝึกเด็กมีคะแนน 20 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 100 ของคะแนนหลังฝึก

ภาพประกอบ 6 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่างรายที่ 5

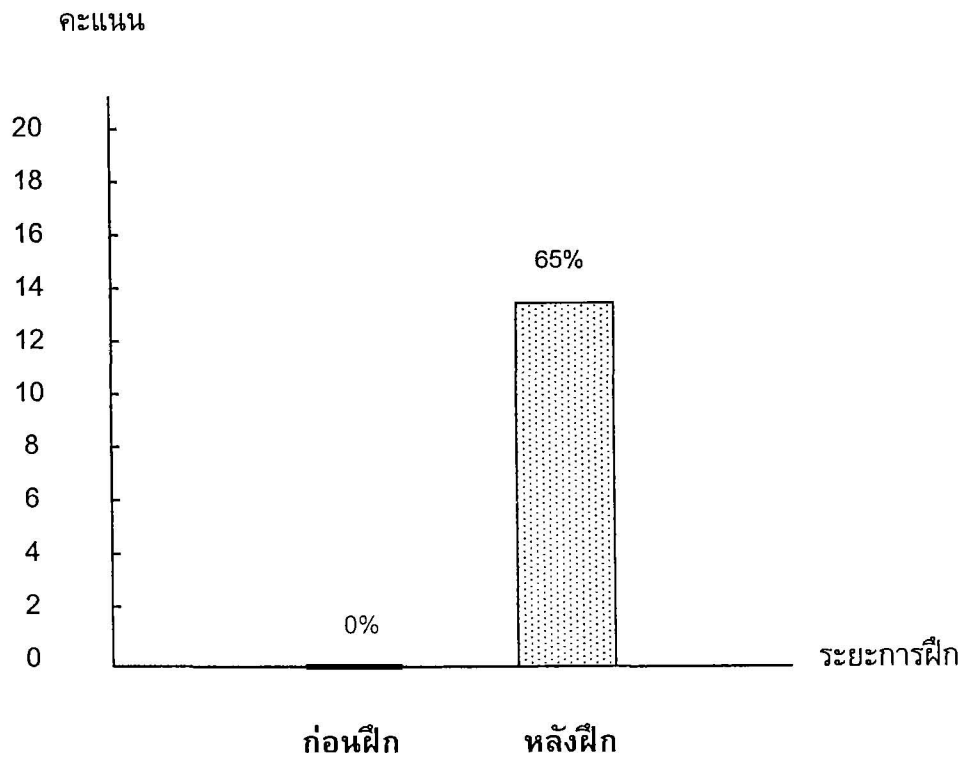
วิเคราะห์พฤติกรรม รายที่ 6

เด็กผู้ชายอายุ 2 ปี 6 เดือน มีระดับการได้ยินหูขวา - หูซ้าย 75 เดซิเบล เป็นเด็กที่ปรับตัวยาก แยกจากผู้ปกครองไม่ได้ อารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มและใช้ท่าทางในการสื่อสาร มีความเข้าใจคำสั่ง โดยการใช้ท่าทางประกอบคำพูดและการเลียนแบบได้ดี ตอบสนองต่อเสียงโดยมีเงื่อนไขได้แต่ยังไม่ชัดเจน เรียกชื่อไม่หัน สวัสดิ์ได้โดยใช้ท่าทางประกอบคำสั่ง

ขณะฝึกเด็กมีความสนใจในการทำกิจกรรมได้เป็นช่วง ๆ เลียนแบบในการทำกิจกรรมได้แต่ความสนใจหรือความตั้งใจน้อย วอกแวกง่าย แต่จะชี้ชวนให้พ่อทำเลียนแบบ เมื่อฝึกไปสักระยะเด็กเริ่มมีช่วงความสนใจได้ยาวขึ้น มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมได้ดี เลียนแบบและ

เข้าใจคำสั่งได้ดีมากขึ้น แต่จะเรียนรู้ได้ช้าเพราะเด็กจะสนใจของเล่นมากกว่าที่จะฟังคำสั่งหรือการสังเกต แต่เมื่อเด็กเข้าใจเงื่อนไข เด็กก็ให้ความร่วมมือฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ดีขึ้น

หลังฝึกเด็กมีการรับรู้ทางภาษาสูงขึ้น ซึ่งก่อนฝึกเด็กมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 0 หลังฝึกเด็ก มีคะแนนเท่ากับ 13 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65 ของคะแนนหลังฝึก

ภาพประกอบ 7 แสดงผลการรับรู้ทางภาษาโดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนก่อนและหลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงภาษา (The Auditory – Verbal Approach) ของกลุ่มตัวอย่างรายที่ 6

2) การเปรียบเทียบการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2-3 ปี ก่อนและหลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ก่อนและหลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา

คนที่	คะแนนการรับรู้ทางภาษา		ผลต่างของคะแนน	อันดับที่ของความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย		T
	ก่อน	หลัง	di = (y – x)		บวก	ลบ	
	X	Y					
1	0	11	11	1	+1	-	0*
2	4	18	14	5	+5	-	
3	4	16	12	2	+2	-	
4	5	20	15	6	+6	-	
5	7	20	13	3.5	+3.5	-	
6	0	13	13	3.5	+3.5	-	
Mdn	4	17		รวม	19		
IQR	5	7					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T_{.05;6} = 2$)

จากตาราง 3 แสดงว่าการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2 – 3 ปี ก่อนและหลังจากฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแล และช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการรับรู้ทางภาษา

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ที่มีระดับการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล โดยการตรวจด้วยระบบการได้ยินระดับก้านสมอง(Auditory brainstem response(ABR) audiometry) มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ในเดือนพฤษภาคม 2545 มีระดับการสูญเสียการได้ยิน ตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป แต่ไม่เกิน 90 เดซิเบล ที่มารับการตรวจวัดระดับการได้ยินที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา จำนวน 36 แผน และแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา จำนวน 20 ข้อ

วิธีดำเนินการทดลอง

ก่อนดำเนินการทดลองได้ทำความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างและทำการประเมินก่อนการฝึกโดยใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษาและฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษากับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 – 45 นาที รวมทั้งสิ้น 36 ครั้ง และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการประเมินการรับรู้ทางภาษาโดยใช้แบบประเมิน วิธีการประเมิน เช่นเดียวกับการประเมินก่อนการทดลอง จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ และสถิติการทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Singed – Ranks Test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาอยู่ในระดับดี
2. การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี หลังจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) พบว่าเด็กมีการรับรู้ทางภาษาดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เดนิส เวย์ และคณะ ซึ่งได้ทำการศึกษาความสามารถทางภาษาในห้องเรียนของเด็กหูหนวก หูตึง โดยวิธีฟังเสียงของภาษาเช่นกัน เขายังพบอีกว่าเด็กมีระดับความสามารถด้านภาษาและระดับความสามารถด้านการอ่านสูงขึ้น ทำนองเดียวกัน ริชาร์ด ไทเลอร์ (1999 : 99) ได้ศึกษาความเข้าใจคำพูดในเด็กที่ใส่ประสาทหูเทียมและได้รับการฝึกฟัง ฝึกพูดโดยวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach) เด็กมีความสามารถทางภาษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาเหตุที่ทำให้การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ได้รับการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้น ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้ คือ

1. การรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี ที่ได้รับการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษานี้มีหลักการและขั้นตอนที่สอดคล้องกับการส่งเสริมและการพัฒนาทางด้านภาษา ซึ่งน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา
2. กิจกรรมทุกกิจกรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันและสามารถสอนได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งเด็กได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ และต่อเนื่องที่บ้าน เด็กจะมีทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น

3. กิจกรรมการฝึกจะมีความหลากหลายในด้านการใช้อุปกรณ์การฝึก วิธีการเงื่อนไข ขณะฝึกเด็กสามารถเชื่อมโยงและเกิดความเข้าใจจากการใช้สีหน้าท่าทางและการกระทำประกอบกับคำพูด ซึ่งผู้ฝึกจะปฏิบัติให้เด็กดูและเด็กได้ปฏิบัติด้วยตนเองซึ่งเด็กจะเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
4. ในการฝึกเด็กสามารถใช้ท่าทางในการสื่อสาร เล่นโต้ตอบ เด็กมีความสนใจและตั้งใจฟังคำสั่งขณะทำกิจกรรม เนื่องจากการฝึกจะใช้วิธีการเล่นซึ่งเด็กจะเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น และสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมทำให้เกิดทักษะด้านความเข้าใจมากขึ้น
5. การฝึกตัวต่อตัวผู้ฝึกสามารถปรับพฤติกรรม ให้เด็กอยู่ในเงื่อนไขขณะทำกิจกรรมได้ตามเป้าหมายได้ดี
6. การที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูพยายามพูดหรือสื่อสารกับลูก กระตุ้นให้ลูกพูดโต้ตอบหรือพูดตาม ทำให้เด็กมีทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

- ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัยการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี จากการฝึกโดยวิธีฟังเสียงของภาษา มีข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้
1. จากการทดลองในครั้งนี้ ในด้านพฤติกรรม เด็กมีช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมได้ต่อเนื่องและนั่งทำกิจกรรมได้นานมากขึ้นหลังจากการฝึก
 2. จากการสังเกตในระหว่างการฝึก เด็กสามารถตอบสนองด้านการฟังเสียงโดยมีเงื่อนไขการกระทำได้ดี เด็กจะตั้งใจฟังและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่วางไว้ และหลังจากนั้นเด็กจะมีความสนใจต่อเสียงพูดมากขึ้น
 3. เด็กมีความสนใจในกิจกรรมที่ใช้ของเล่นเป็นอุปกรณ์การฝึก ซึ่งเด็กจะแสดงความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรม มีการสังเกต และเลียนแบบได้เป็นอย่างดี
 4. ขณะทำกิจกรรมเด็กพยายามใช้ท่าทางในการสื่อสารและพูดตามได้มากขึ้น และถ้าตอบสนองได้ถูกต้องโดยการพูดและปฏิบัติให้เด็กดูเด็กจะสามารถเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
 5. เด็กสามารถเข้าใจคำสั่งจากการเชื่อมโยงการกระทำกับคำพูดได้จากการทำกิจกรรมและถ้าใช้คำนั้นซ้ำ ๆ ประกอบการกระทำ เด็กก็จะเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้โดยไม่ต้องใช้ท่าทางประกอบ
 6. ถ้าพ่อแม่ขยันพูดหรือพยายามใช้คำพูด เพื่อสื่อสารกับเด็กทุกครั้ง เด็กจะมีทักษะทางภาษาดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กจะพยายามออกเสียงพูดตามเมื่อต้องการสิ่งของ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรได้รับความรู้ ข้อเสนอแนะ พฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพื่อพ่อแม่จะได้สังเกตความผิดปกติของลูกได้เร็วที่สุด เพื่อจะได้รับการช่วยเหลือได้เสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา พฤติกรรม และอารมณ์ ให้มีความเหมาะสม

2. พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กควรจะต้องเรียนรู้วิธีการฝึกเพื่อจะได้นำวิธีการฝึกไปปฏิบัติให้สม่ำเสมอและต่อเนื่องที่บ้านเพื่อเด็กจะได้มีพัฒนาการด้านภาษาได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าด้านภาษาของเด็กที่ใส่ประสาทหูเทียมโดยการฝึกวิธีฟังเสียงของภาษา (The Auditory – Verbal Approach)

2. ควรมีการสำรวจปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน : 3 – 5 ขวบ*. กรุงเทพฯ :
โชติสุขการพิมพ์.
- กองบรรณาธิการรักลูก. (2532). *เติบโตใหญ่วัยเยาว์ เล่ม 2 สู้ขวบปีที่สอง (1 – 2 ปี)*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- . (2532). *เติบโตใหญ่วัยเยาว์ เล่ม 3 ก้าวเข้าสู่ปีที่สาม (25 – 36 เดือน (2 – 3 ปี)* พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- จันทร์ชิตา พฤษพานานนท์. (2542). *เอกสารประกอบการสอนเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจียมจิต ถวิล. (2528). *เมื่อลูกหุฬิการจะอย่างไร*. ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ :
เรือนแก้วการพิมพ์.
- ชนัดถ์ อาคมานนท์. (2528). *เมื่อลูกหุฬิการจะอย่างไร*. ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ :
เรือนแก้วการพิมพ์.
- ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2525). *กุมารเวชศาสตร์ก้าวหน้า : กลยุทธ์ในการรักษา*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์และการศึกษาต่อเนื่อง คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2524). *สถิติประยุกต์ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- . (2533). *สถิตินอนพาราเมตริก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ ; แนวคิดและวิธี*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- เบญจมาศ พระธานี. (2540). *การสอนพูดเด็กหูหนวกหูตึง*. ขอนแก่น : ภาควิชาโสต นาสิก
ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- . (2543) *เอกสารโครงการสัมมนาวิชาการ หัวข้อเรื่อง กลยุทธ์ในการสอนพูดแก่เด็กที่มีความ
บกพร่องทางการได้ยิน โดยวิธี Auditory – Verbal Approach*. ขอนแก่น : ภาควิชาโสต
นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2539). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2531). *หูตึงกับเครื่องช่วยฟัง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- รจนา ทรรทรานนท์ และคณะ. (2528). *เมื่อลูกหูพิการจะทำอย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รัชศิลป์.
- วันทนีย์ ผลสมบุรณ์. (2541). *การเปรียบเทียบความพร้อมความเข้าใจภาษาและความคงทนในการจำของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยก่อนเรียน อายุ 3 – 6 ปี ระหว่างการฝึกความพร้อมเป็นรายกลุ่มกับการฝึกความพร้อมเป็นรายบุคคล*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- วิจิตรา อุดมมุขลิษฐ์. (2543). *การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ระดับก่อนประถมศึกษา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- วิไล ทรงกิจเจริญผล. (2538). *การทดลองใช้ชุดการสอนฝึกฟังสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- ศรียา นิยมธรรม. (2538). *ความบกพร่องทางการได้ยิน ผลกระทบทางจิตวิทยา การศึกษาและสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทชาวไทยเพลส จำกัด.
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสร์ นิยมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชา จันท์เอม. (2525). *จิตวิทยาเด็กพิเศษ*. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุธินี จิตราพิทักษ์กุล. (2540). *การศึกษาความสามารถในการพูดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ฝึกทักษะการพูดโดยวิธีสอนพูดแบบสนทนาร่วมกับเกม*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- Denise Wray, Carol Flexer & Vanessa Vaccaro. (1997). "Classroom Performance of Children Who Are Deaf or Hard of Hearing and Who Learned Spoken Communication Through The Auditory – Verbal Approach : An Evaluation of Treatment Efficacy," *The Volta Review*. 99(2) : 107 – 119.
- Lyn Robertson & Carol Flexer. (1993). "Reading Development : A Parent Survey of Children with Hearing Impairment who Developed Speech and Language Through the Auditory – Verbal Method," *The Volta Review*. 95 : 253 – 261.

- Marion P. Downs & Christine Yoshinaga – Itano. (1999, February). "The Efficacy of Early Identification and Intervention for Children with Hearing Impairment," *The Pediatric Clinics of North America*. 46(1) : 79 – 87.
- Richard S. Tyler. (1990, March). "Speech Perception with the Nucleus Cochlear Implant in Children Trained with the Auditory/Verbal Approach," *The American Journal of Otology*. 11(2) : 99 – 106.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการฝึก คู่มือการใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา และแบบประเมินการรับรู้ทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุ 2 – 3 ปี

1. อาจารย์ปรียา หล่อวัฒนาพงษา
นักอรรถบำบัด อาจารย์ประจำภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟูและออร์โธปิดิกส์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้เชี่ยวชาญด้านการพูดและการสื่อความหมาย
2. อาจารย์โสภา ถิ่นถนอม
ครูการศึกษาพิเศษ โครงการสอนเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สังกัดกรมสามัญศึกษา กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กระทรวงศึกษาธิการ
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. อาจารย์ประภาศรี นันทน์นฤมิต
นักจิตวิทยาพัฒนาการ ประจำหน่วยพัฒนาการและการเจริญเติบโต
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้เชี่ยวชาญด้านการกระตุ้นพัฒนาการและปรับพฤติกรรม

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา IOC

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิง
พฤติกรรม IOC ของแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

ตาราง 4 คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	คะแนนที่ได้	ข้อที่เลือก
1	+1	+1	+1	1	✓
2	+1	+1	+1	1	✓
3	+1	+1	+1	1	✓
4	+1	+1	+1	1	✓
5	+1	+1	+1	1	✓
6	+1	+1	+1	1	✓
7	+1	+1	+1	1	✓
8	+1	+1	+1	1	✓
9	+1	+1	+1	1	–
10	+1	+1	+1	1	✓
11	+1	+1	+1	1	✓
12	+1	+1	+1	1	✓
13	+1	+1	+1	1	✓
14	+1	+1	+1	1	–
15	+1	+1	+1	1	–
16	+1	+1	+1	1	✓
17	+1	+1	+1	1	✓
18	+1	+1	+1	1	✓
19	+1	+1	+1	1	–
20	+1	+1	+1	1	✓
21	+1	+1	+1	1	✓
22	+1	+1	+1	1	✓
23	+1	0	+1	0.67	–
24	+1	+1	+1	1	–
25	+1	+1	+1	1	–
26	+1	+1	0	0.67	–
27	+1	+1	+1	1	–
28	+1	+1	+1	1	✓

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	คะแนนที่ได้	ข้อที่เลือก
29	0	+1	+1	0.67	–
30	+1	0	0	0.67	–
31	+1	+1	+1	1	–
32	+1	+1	0	0.67	–
33	+1	+1	+1	1	✓
34	+1	+1	+1	1	–
35	-1	-1	0	-0.66	–
36	0	-1	0	-0.33	–

ภาคผนวก ค

- แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา
- คู่มือการใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา
- แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 1

เรื่อง	การปฏิบัติตามคำสั่ง “สวัสดี”
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถ “สวัสดี” ได้ตามคำสั่ง
เนื้อหา	การปฏิบัติตามคำสั่ง “สวัสดี”
อุปกรณ์	ของเล่นจับคู่อักษร 0 – 9, ภาพเด็กสวัสดี, ตุ๊กตา

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ / สวัสดีครับ ถ้าเด็กไม่แสดงท่าสวัสดีตอบ
ผู้ฝึกพูดสวัสดีอีกครั้งพร้อมแสดงท่าสวัสดี

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกแสดงท่าสวัสดีพร้อมพูดว่า สวัสดีค่ะ / สวัสดีครับ
2. ผู้ฝึกทำท่าสวัสดีและพูดว่าสวัสดี และให้เด็กทำตามท่าสวัสดีตอบ
3. ผู้ฝึกบอกให้เด็กสวัสดีพร้อมแบมือให้ ถ้าเด็กไม่สวัสดี จับมือเด็กสวัสดีพร้อมพูดว่า

สวัสดี

4. ผู้ฝึกนำรูปภาพเด็กสวัสดี ให้เด็กดูและเลียนแบบท่าสวัสดีตามภาพ
5. ผู้ฝึกนำตุ๊กตาแสดงท่าสวัสดีและพูดว่าสวัสดี.....(ชื่อเด็ก) และเล่นโต้ตอบกับเด็ก
6. ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่อักษรขึ้นมาและบอกให้เด็กสวัสดีตามคำสั่งเมื่อเด็กสวัสดีได้ให้เด็ก

เล่นจับคู่อักษร ถ้าเด็กทำไม่ได้หรือไม่ยอมปฏิบัติตามผู้ฝึกทำให้เด็กดูและจับมือเด็กทำ

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกบอกให้เด็กสวัสดีตามคำสั่งและสังเกตพฤติกรรมว่าเด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง
โดยไม่ใช้ท่าทางประกอบ

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง “สวัสดี” ได้ตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 2

เรื่อง	การตอบสนองต่อเสียงพูด (การเรียกชื่อ)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงพูดโดยการหันหาเสียง
เนื้อหา	ฝึกการตอบสนองต่อเสียงพูดโดยการเรียกชื่อ
อุปกรณ์	ของเล่น Pop up รูปสัตว์, ของเล่นจับคู่รูปสัตว์, ภาพจิ๊กซอรูปหมู

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยการเรียกชื่อ และกล่าวคำว่าสวัสดีค่ะ / สวัสดีครับ

ขั้นฝึก

1. เรียกชื่อเด็กขณะที่เล่นหรือพูดกับเด็กทุกครั้ง ดึงความสนใจเด็กมาที่ผู้ฝึก เรียกชื่อเด็ก ถ้าเด็กแสดงความสนใจหันมามองหน้าผู้ฝึก ชม สัมผัสเด็กเบา ๆ หรือยื่นของให้เด็ก
2. ขณะเรียกชื่อเด็กหรือพูดกับเด็กถ้าเด็กไม่หันมามองให้ใช้มือจับคางเด็กเบา ๆ ให้เด็กหันมามองหน้าผู้ฝึกขณะพูด
3. ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กถ้าเด็กไม่หันมามองให้ใช้มือจับคางเด็กเบา ๆ ให้เด็กหันมามองและนำของเล่น Pop up รูปสัตว์ขึ้นมาและยื่นของเล่นให้เด็กเล่น เมื่อเล่นเสร็จผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กและให้เด็กส่งของเล่นให้โดยพูดว่า “ส่งให้ครู”
4. ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่รูปสัตว์ขึ้นมาให้เด็กหยิบรูปสัตว์ใส่ตะกร้า และผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กและส่งรูปสัตว์ให้เด็กทีละรูปนำไปวางจับคู่

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็ก ถ้าเด็กหันหาเสียงเรียกได้ถูกต้องผู้ฝึกส่งชิ้นส่วนภาพจิ๊กซอรูปหมูให้เด็กและนำไปต่อภาพ

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงพูดโดยการหันหาเสียงจากการเรียกชื่อได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 3

เรื่อง	การรู้ทิศทางของเสียงโดยการเรียกชื่อ
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถค้นหาเสียงโดยการเรียกชื่อได้ถูกต้อง
เนื้อหา	ฝึกฟังทิศทางของเสียง
อุปกรณ์	รูปทรงเรขาคณิตสีแดง, ลูกปัดวงกลม

วิธีการฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายโดยการเรียกชื่อ และพูด สวัสดีค่ะ / ครับ (ชื่อเด็ก)

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กด้านหน้า ถ้าเด็กไม่หันผู้ฝึกจับหน้าเด็กพร้อมเรียกชื่อเด็กทุกครั้งและยื่นรูปทรงเรขาคณิตสีแดงให้เด็กและนำไปใส่ช่องตามรูปทรงให้ถูกต้อง
2. ผู้ฝึกให้เด็กนั่งและคอยฟังเสียงเรียกด้านข้างซ้าย – ขวา โดยผู้ฝึกจะอยู่ด้านข้างเยื้องไปด้านหลังไม่ให้เด็กเห็น ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กและถ้าเด็กหันได้ถูกต้อง ผู้ฝึกส่งลูกปัดวงกลมให้เด็กนำไปใส่หลัก
3. ผู้ฝึกใช้เสียงเรียกพร้อมทำเสียงโดยการเขย่าลูกปัดในช่วงแรก ๆ เพื่อให้เด็กสนใจ จากนั้นผู้ฝึกจะใช้เสียงเรียกอย่างเดียว

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กด้านข้าง ซ้าย – ขวา และให้เด็กร้อยลูกปัดเมื่อหันได้ถูกต้อง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถค้นหาเสียงตามทิศทางได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 4

เรื่อง การตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ (รถไฟ = ปู๊น – ปู๊น)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ โดยการใส่หมุดลงแป้นไม้เมื่อได้ยินเสียง

เนื้อหา ฝึกฟังเสียงยานพาหนะ (รถไฟ = ปู๊น – ปู๊น)

อุปกรณ์ รถไฟ, หนังสือนิทานเรื่องยานพาหนะ

วิธีการฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายโดยการพูด “สวัสดีค่ะ / สวัสดีครับ” และสนทนาเกี่ยวกับยานพาหนะต่าง ๆ โดยการนำหนังสือนิทานเรื่องยานพาหนะมาเปิดให้เด็กดู และบอกชื่อพร้อมทำเสียงยานพาหนะให้เด็กฟัง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกทำเสียงรถไฟ (ปู๊น – ปู๊น) ถ้าเด็กไม่หันมามองหรือหันหาแหล่งที่มาของเสียง ผู้ฝึกพยายามเรียกชื่อและดึงความสนใจมาที่ผู้ฝึกโดยผู้ฝึกทำเสียงรถไฟซ้ำพร้อมนำรถไฟขึ้นมาให้เด็กดู
2. ผู้ฝึกนำของเล่นที่จับคู่รูปร่างที่เป็นยานพาหนะขึ้นมาและทำเสียงยานพาหนะต่าง ๆ ตามรูปให้เด็กฟังเสียงโดยให้เด็กเห็นปากผู้ฝึกขณะทำเสียง และให้เด็กเล่นจับคู่รูปร่างยานพาหนะ
3. ผู้ฝึกนำชิ้นส่วนรถไฟขึ้นมา และพูดว่า รถไฟ (ปู๊น – ปู๊น) และให้เด็กนำชิ้นส่วนรถไฟไปใส่ลงรูปร่างรถไฟ
4. ผู้ฝึกส่งชิ้นส่วนรถไฟให้เด็ก พร้อมบอกชื่อว่า “รถไฟ” และให้เด็กนำไปแนบที่หูรอฟังเสียงรถไฟที่ผู้ฝึกทำเสียง “ปู๊น – ปู๊น” เมื่อเด็กได้ยินเสียงให้นำชิ้นส่วนใส่ในช่องที่เป็นรถไฟให้ถูกต้อง

5. ฝึกให้เด็กฟังเสียงรถไฟโดยให้เด็กใส่หมุดลงบนไม้เมื่อได้ยินเสียง โดยให้เด็กหยิบหมุดและนำไปแนบหูของตัวเอง เมื่อได้ยินเสียง (ปึน – ปึน) ให้นำหมุดไปเสียบบน โดยผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้หรือไม่ทำให้จับมือทำ โดยครั้งแรกผู้ฝึกทำเสียงพร้อมนำชิ้นส่วนรถไฟขึ้นมาไว้ใกล้ปากและให้เด็กเห็นปากขณะมีเสียง และเมื่อเด็กสามารถทำได้ ผู้ฝึกจะทำเสียงโดยใช้กระดาษปิดปากไม่ให้เด็กเห็นปาก

6. ผู้ฝึกออกเสียงเว้นช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อให้เด็กรอฟังเสียง

ขั้นสรุป

ให้เด็กฟังเสียงรถไฟ (ปึน – ปึน) และให้เด็กใส่หมุดลงบนไม้เมื่อได้ยินเสียง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงโดยการใส่หมุดลงบนไม้เมื่อได้ยินเสียงได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 5

เรื่อง การตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ (รถยนต์ = บรีน – บรีน)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ โดยการใส่หมุดลงแผ่นกระดาน เมื่อได้ยินเสียง

เนื้อหา ฝึกฟังเสียงยานพาหนะ (รถยนต์ = บรีน – บรีน)

อุปกรณ์ รถยนต์, ของเล่นรูปทรงเรขาคณิต, แป้นหมุด

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทำเสียงรถยนต์ (บรีน – บรีน) และสังเกตพฤติกรรมเด็กว่าสนใจต่อเสียงหรือไม่ จากนั้นผู้ฝึกนำรถยนต์ขึ้นมาและพูดว่ารถ (บรีน – บรีน)

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำรถยนต์ขึ้นมาถือไว้ใกล้ปากผู้ฝึก เรียกชื่อเด็กให้หันมามอง ผู้ฝึกพูดว่า รถ (บรีน – บรีน) และยื่นรถให้เด็ก ผู้ฝึกนำรถขึ้นมาอีกคันพูดว่ารถ (บรีน – บรีน)
2. ฝึกให้เด็กฟังเสียงรถ โดยผู้ฝึกนำรถมาไว้ใกล้ปากพร้อมออกเสียงโดยให้เด็กเห็นว่า มีเสียง และให้เด็กหยิบหมุดออกจากแป้นใส่ตะกร้า โดยผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดูและจับมือเด็กทำ
3. ฝึกให้เด็กฟังเสียงรถ (บรีน – บรีน) โดยให้เด็กถือหมุดและนำไปแนบที่หู เมื่อได้ยินเสียงให้เด็กนำหมุดเสียบลงแผ่นกระดาน ผู้ฝึกทำเสียงโดยใช้กระดาษแสดงท่าปิดปากขณะออกเสียง
4. ผู้ฝึกนำของเล่นกล่องใส่รูปทางต่าง ๆ ขึ้นมา และให้เด็กใส่รูปทรงตามช่องที่เหมือนกัน และผู้ฝึกนำชิ้นส่วนรูปทรงให้เด็กที่ละชิ้นและให้นำไปแนบที่หูเพื่อรอฟังเสียงจากผู้ฝึกทำเสียงรถ (บรีน – บรีน) เมื่อได้ยินเสียงให้ใส่รูปทรงลงในกล่อง
5. ผู้ฝึกออกเสียงแต่ละครั้งจะเว้นช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กระบายสีภาพรถ โดยผู้ฝึกหัดภาพให้เด็กดูพูดว่า รถ (บรีนน – บรีนน) และให้เด็กระบายสี
2. ให้เด็กฟังเสียงรถ โดยผู้ฝึกทำเสียงรถ (บรีนน – บรีนน) และให้เด็กเสียบหมุดลงแผ่นกระดาน เมื่อได้ยินเสียง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงรถยนต์โดยการเสียบหมุดลงแผ่นกระดานเมื่อได้ยินเสียงถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 6

เรื่อง	การจำแนกเสียงยานพาหนะ (รถไฟ – รถยนต์)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงยานพาหนะ (รถไฟ – รถยนต์) โดยการหยิบ / ชี้ ได้ถูกต้อง
เนื้อหา	ฝึกจำแนกความแตกต่างของเสียงยานพาหนะ (รถไฟ, รถยนต์)
อุปกรณ์	รถไฟ, รถยนต์, หนังสือนิทานเรื่องยานพาหนะ

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายโดยกล่าวคำว่า “สวัสดีค่ะ / สวัสดีครับ” และบอกเด็กว่าวันนี้เราจะมาเรียนเรื่องยานพาหนะกันและนำหนังสือเรื่องยานพาหนะให้เด็กดูพร้อมบอกชื่อยานพาหนะและทำเสียงยานพาหนะให้เด็กฟัง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำรถไฟขึ้นมาให้เด็กดูและบอกชื่อว่า “รถไฟ” และให้เด็กดูรถไฟวิ่งพร้อมทำเสียงรถไฟ “ป๊น – ป๊น” ให้เด็กฟัง
2. ผู้ฝึกนำรถยนต์ขึ้นมาพร้อมบอกว่า “รถ” บรีน – บรีน และให้เด็กเล่นรถ และผู้ฝึกนำรถที่มีลักษณะแตกต่างกันขึ้นมาและทำเสียงรถให้เด็กฟัง
3. ผู้ฝึกนำรถยนต์ และรถไฟ ขึ้นมาพร้อมทำเสียงรถยนต์และรถไฟ และนำมาวางบนโต๊ะ ผู้ฝึกทำเสียงรถไฟและให้เด็กหยิบรถไฟขึ้นมา ผู้ฝึกสลับที่และทำเสียงรถไฟซ้ำหลายครั้ง จนกว่าเด็กจะหยิบรถไฟได้ถูกต้อง จากนั้นผู้ฝึกเปลี่ยนเสียงทำเสียงรถยนต์และให้เด็กปฏิบัติเช่นเดียวกัน
4. ถ้าเด็กยังไม่สามารถปฏิบัติได้ผู้ฝึกปฏิบัติให้ดูจับมือเด็กไปหยิบรถที่ผู้ฝึกออกเสียง จนกว่าเด็กจะสามารถปฏิบัติได้จึงค่อยลดการช่วยเหลือ และปฏิบัติเช่นนี้จนกว่าเด็กจะสามารถแยกเสียงได้

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนารถยนต์ และรถไฟ วงบนโต๊ะ และทำเสียงยานพาหนะชนิดใดชนิดหนึ่ง และให้เด็กหยิบ / ชี้นยานพาหนะ ให้ถูกต้อง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถฟังและแยกเสียงยานพาหนะได้โดยการหยิบ / ชี้นยานพาหนะตามเสียง ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 7

เรื่อง	การตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (หมา = โอ้ง – โอ้ง)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงสัตว์ โดยการเลียนแบบ เมื่อได้ยินเสียง
เนื้อหา	ฝึกฟังเสียงสัตว์ (หมา = โอ้ง – โอ้ง)
อุปกรณ์	ตัวหมา, แป้นหมุดขนาดใหญ่, ของเล่นจับคู่รูปสัตว์

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำตัวหมาขึ้นมาพูดว่า “หมา” โอ้ง – โอ้ง และไขลานให้หมาเดิน และผู้ฝึกพูดว่า
หมาเห่า = โอ้ง - โอ้ง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกหยิบหมาขึ้นมา พูดว่า “หมา” โอ้ง – โอ้ง และเรียกชื่อเด็กให้ดูปากพร้อมชูตัว
หมาไว้ใกล้ปาก และพูดว่า หมา และให้เด็กพูดตาม
2. ให้เด็กฟังเสียงหมา โดยผู้ฝึกหยิบหมาขึ้นมาถือไว้ใกล้ปากและออกเสียง “โอ้ง – โอ้ง”
โดยให้เด็กเห็นปากขณะทำเสียง และผู้ฝึกทำปาก “โอ้ง – โอ้ง” โดยไม่มีเสียงให้เด็กแยกแยะระหว่าง
มีเสียงและไม่มีเสียง
3. ให้เด็กฟังและแยกเสียงระหว่างมีเสียงและไม่มีเสียง โดยผู้ฝึกทำเสียงหมา (โอ้ง –
โอ้ง) ให้เด็กเห็นปากผู้ฝึกและเมื่อมีเสียงให้เด็กหยิบหมุดออกจากแป้น
4. ฝึกให้เด็กฟังเสียงโดยไม่เห็นปากขณะออกเสียงโดยการใช้กระดาษปิดปากหรือผู้ฝึก
ทำเสียงด้านหลังเด็ก โดยให้เด็กถือหมุดและนำไปแนบหูเพื่อรอฟังเสียงเมื่อได้ยินเสียงให้เด็ก
เลียนแบบลงแผ่นกระดาน

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กระบายสีภาพหมา
2. ผู้ฝึกทำเสียงหมา “โอ้ง – โอ้ง” เมื่อได้ยินเสียงให้เด็กเลียนแบบลงแผ่นกระดาน

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงหมา = โอ้ง – โอ้ง ได้โดยการเสียบหมุดเมื่อได้ยินเสียง
ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 8

เรื่อง	การตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (เปิด = ก้าบ – ก้าบ)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (เปิด = ก้าบ – ก้าบ) โดยการต่อถ้วยวงกลม
เนื้อหา	ฝึกฟังเสียงสัตว์ (เปิด = ก้าบ – ก้าบ)
อุปกรณ์	ตัวเปิด, ภาพเปิด, แป้นหมุดขนาดใหญ่, ของเล่นจับคู่ขนาดเปิด, ถ้วยวงกลม

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำภาพเปิดให้เด็กดู บอกชื่อ “เปิด” พร้อมออกเสียง (ก้าบ – ก้าบ) และนำตัวเปิดขึ้นมา บอกชื่อว่า “เปิด” (ก้าบ – ก้าบ) และให้เด็กพูดตามคำว่า “เปิด”

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำตัวเปิดขึ้นมา พูดว่า “เปิด” ให้เด็กพูดตาม และผู้ฝึกบอกเด็กว่า เปิดร้อง “ก้าบ – ก้าบ”
2. ผู้ฝึกทำเสียง “ก้าบ – ก้าบ” ให้เด็กดูปากขณะออกเสียง และเปรียบเทียบกับผู้ฝึกทำปาก “ก้าบ – ก้าบ” ไม่มีเสียง และฝึกให้เด็กแยกเสียงระหว่างมีเสียงและไม่มีเสียง ถ้ามีเสียงให้เด็กวางถ้วยวงกลมซ้อนกัน
3. ผู้ฝึกนำรูปของเล่นจับคู่รูปร่างเป็นขนาดต่าง ๆ ให้เด็กดู พูดว่า “เปิด” ก้าบ – ก้าบ และผู้ฝึกพูดว่าเปิด พร้อมชี้ตัวเปิดที่ละตัว หรือชี้และให้เด็กพยายามพูดชื่อเอง และให้เด็กได้เล่นจับคู่ขนาดของเปิด
4. ฝึกให้เด็กฟังเสียงเปิด “ก้าบ – ก้าบ” โดยนำตัวเปิดไปแนบที่หู และบอกให้เด็กคอยฟัง เมื่อได้ยินเสียงให้นำเปิดไปใส่ที่รูปร่างเปิดให้ถูกต้อง ฝึกฟังเสียงโดยให้เด็กเห็นปากและไม่เห็นปากขณะออกเสียง

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กระบายสีภาพเปิด และพูดชื่อตาม และผู้ฝึกถามเด็กว่า เปิดอยู่ไหน ให้เด็กชี้ภาพเปิด
2. ให้เด็กฟังเสียงเปิด (ก้าบ – ก้าบ) ได้ยินเสียงให้นำถ้วยวงกลม

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงเปิด = ก้าบ ก้าบ โดยการต่อถ้วยวงกลมเมื่อได้ยินเสียงถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 9

เรื่อง	การตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (แมว = เหมียว – เหมียว)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงสัตว์ โดยการนำวงกลมใส่หลัก
เนื้อหา	ฝึกฟังเสียงสัตว์ (แมว = เหมียว – เหมียว)
อุปกรณ์	หนังสือภาพแมว, ของเล่นวงกลมใส่หลัก

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำหนังสือรูปแมวให้เด็กดู ผู้ฝึกบอกชื่อสัตว์ “แมว” และแมвр้อง “เหมียว – เหมียว” ให้เด็กดูปากและออกเสียงตาม

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำภาพแมวขึ้นมาบอกชื่อภาพ “แมว” และแมвр้อง “เหมียว – เหมียว” และให้เด็กทำเสียงตาม
2. ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่รูปร่างสัตว์ขึ้นมา ผู้ฝึกหยิบส่วนที่เป็นภาพแมวขึ้นมาบอกชื่อ และส่งให้เด็กนำไปแนบหูตัวเอง ผู้ฝึกทำเสียงแมว “เหมียว – เหมียว” ให้เด็กเห็นปาก โดยมีเสียงและไม่มีเสียง เมื่อได้ยินเสียงให้เด็กนำชิ้นส่วนรูปร่างแมวไปจับคู่รูปร่างแมวบนแผ่นกระดาน
3. ฝึกฟังเสียงแมวโดยผู้ฝึกทำเสียง “เหมียว – เหมียว” โดยที่เด็กไม่เห็นปากขณะออกเสียงโดยใช้กระดาษปิดปาก เมื่อมีเสียงให้เด็กนำวงกลมใส่หลัก
4. ระยะเวลาในการออกเสียงผู้ฝึกจะเว้นช่วงระยะที่แตกต่างกันและให้เด็กปฏิบัติ

ขั้นสรุป

1. ผู้ฝึกนำภาพแมวให้เด็กโยงภาพแมว และระบายสี
2. ผู้ฝึกทำเสียงเป็นเสียงแมว “เหมียว – เหมียว” และเมื่อมีเสียงให้เด็กนำวงกลมใส่หลัก

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถตอบสนองต่อเสียงโดยการนำวงกลมใส่หลักเมื่อได้ยินเสียงได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 10

เรื่อง	การจำเสียงสัตว์ (หมา – เป็ด)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถจำเสียงสัตว์โดยการหยิบตัวสัตว์ได้ถูกต้อง
เนื้อหา	ฝึกการจำเสียงสัตว์โดยการหยิบตัวสัตว์ได้ถูกต้องเมื่อได้ยินเสียง
อุปกรณ์	ตัวหมา, ตัวเป็ด, เลโก้

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำถุงผ้าใส่ตัวหมา, ตัวเป็ด, อย่างละ 2 ตัว ที่มีลักษณะแตกต่างกัน และให้เด็กหยิบจากถุงขึ้นมา ผู้ฝึกบอกชื่อสัตว์แต่ละตัว

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำหมาขึ้นมาบอกชื่อว่า “หมา” หมาเห่า โอ้ง – โอ้ง และวางบนโต๊ะ และหยิบเป็ดขึ้นมาบอกชื่อว่า “เป็ด” เป็ดร้อง ก้าบ - ก้าบ

2. ผู้ฝึกทำเสียงสัตว์ และให้เด็กหยิบตัวสัตว์ ถ้าเด็กไม่สามารถหยิบได้หรือไม่ทำให้จับมือเด็กทำ และถามซ้ำคำถามเดิมโดยการสลับที่วางตัวสัตว์ ถ้าเด็กหยิบไม่ถูกต้องให้วางตัวสัตว์ที่ทำเสียงไว้ใกล้มือและถ้าเด็กหยิบได้ถูกต้องให้ชมโดยการตบมือ

3. ฝึกฟังเสียง โดยการวางตัวหมาและเป็ดบนโต๊ะ ผู้ฝึกทำเสียงสัตว์และให้เด็กหยิบตัวสัตว์ ถ้าเด็กหยิบได้ถูกต้องให้รางวัลโดยการต่อ Lego

4. ผู้ฝึกนำภาพปั๊มรูปสัตว์หมาและเป็ดขึ้นมา ซึ่งภาพแต่ละภาพพร้อมบอกชื่อ หมา = โอ้ง – โอ้ง เป็ด = ก้าบ – ก้าบ และผู้ฝึกออกเสียงสัตว์และให้เด็กชี้ภาพ ถ้าเด็กชี้ได้ถูกต้องให้เด็กระบายภาพสัตว์

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกทำเสียงสัตว์และให้เด็กหยิบตัวสัตว์ตามเสียงให้ถูกต้อง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถจำเสียงสัตว์ได้โดยการหยิบตัวสัตว์ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 11

เรื่อง	ชื่อวัยวะ (ปาก)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถชื่อวัยวะ (ปาก) ได้ถูกต้องตามคำสั่ง
เนื้อหา	การรับรู้เกี่ยวกับคำสั่ง ชื่อวัยวะ (ปาก)
อุปกรณ์	รูปภาพ (ปาก)

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดี ผู้ฝึกบอกให้เด็กนั่งลงตรงเก้าอี้ตรงข้ามกับผู้ฝึกซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับผู้ฝึก ดึงความสนใจเด็กมาที่ผู้ฝึก และสนทนากับเด็กว่าวันนี้เราจะมารู้จักอวัยวะของร่างกายเราว่ามีอะไรบ้าง โดยการชื่อวัยวะ ผู้ฝึกแสดงท่าชี้ให้เด็กดูและให้เด็กเลียนแบบท่าชี้ จากนั้นผู้ฝึกชื่อวัยวะของร่างกายต่าง ๆ เช่น ปาก, หู, ตา, จมูก, ผม, มือ ฯลฯ ให้เด็กดู พร้อมบอกชื่ออวัยวะ

ขั้นฝึก

1. สอนให้เด็กรู้จักอวัยวะปาก โดยผู้ฝึกชื่อวัยวะปากของผู้ฝึก พร้อมพูดว่าปาก ผู้ฝึกชี้ปากเด็กพร้อมพูดว่าปาก
2. ผู้ฝึกนำเด็กไปหน้ากระจก จับมือเด็กชี้ปากตัวเองและผู้ฝึกบอกชื่ออวัยวะ “ปาก” ผู้ฝึกถามเด็กว่า ปากของหนูอยู่ไหน ? ให้เด็กชื่อวัยวะของตัวเอง ถ้าเด็กไม่ชี้ให้ผู้ฝึกจับมือเด็กไปชี้อวัยวะดังกล่าว
3. ผู้ฝึกนำตุ๊กตาขึ้นมาชี้ปากตุ๊กตาพร้อมพูดว่า ปาก และถามเด็กว่าปากอยู่ไหน? โดยให้เด็กชี้ ถ้าเด็กชี้ไม่ถูกหรือไม่ชี้ให้ผู้ฝึกชี้ให้เด็กดู หรือจับมือเด็กมาชี้
4. ผู้ฝึกให้เด็กชี้ปากตามคำสั่ง โดยถามว่า ปากอยู่ไหน? ถ้าเด็กไม่สามารถชี้ได้ถูกต้อง ผู้ฝึกชี้ให้เด็กดูและให้เด็กชี้ตาม ถ้าเด็กสามารถชี้ปากได้ให้เด็กได้จากการเลียนแบบหรือชี้ได้เองให้รางวัลโดยการเป่าฟองสบู่
5. ผู้ฝึกชูภาพปากพร้อมพูดว่าปาก และถามว่า ปากหนูอยู่ไหน? ให้เด็กชี้ปากตัวเอง

6. ผู้ฝึกนำภาพปากที่ป้อนสำหรับให้เด็กโยงภาพ ผู้ฝึกบอกชื่อว่า “ปาก” พร้อมชี้ให้เด็กดูที่ละภาพ และให้เด็กชี้ภาพปากตามคำสั่ง ถ้าเด็กชี้ถูกให้เด็กระบายปากเมื่อระบายภาพครบทุกภาพให้เด็กโยงภาพปาก

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกให้เด็กช้อวยะ (ปาก) ตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการช้อวยะปากได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 12

เรื่อง	ชื้อว๊วะ (หุ)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถชื้อว๊วะ (หุ) ได้ถูกต้องตามคำสั่ง
เนื้อหา	การรับรู้เกี่ยวกับคำสั่ง ชื้อว๊วะ (หุ)
อุปกรณ์	รูปภาพ (หุ), ถ้วยดนตรีเปิด

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ หรือสวัสดีครับ ทบทวนการชื้อว๊วะปาก โดยผู้ฝึกถามว่า ปากอยู่ไหน? ให้เด็กชี้

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำเด็กไปนั่งหน้ากระจก ผู้ฝึกชี้ หุ ตัวเองพร้อมพูดว่า หุ และชี้ที่หูของเด็ก พร้อมพูดว่า หุ ผู้ฝึกจับมือเด็กชี้ที่หูของเด็กพร้อม พูดว่า หุ และจับมือเด็กมาชี้ที่หูผู้ฝึกพร้อม พูดว่า หุ
2. ผู้ฝึกถามว่า หูอยู่ไหน / ชื้อหุชิ ? และผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดูโดยการชี้หูตัวเองและพูดว่า หูอยู่ที่นี่ และจากนั้นผู้ฝึกถามเด็กว่า หูของ...ชื่อเด็ก.....อยู่ไหน? ถ้าเด็กไม่ชี้หรือชี้ไม่ถูก ให้จับมือเด็กชี้ที่หูเด็กพร้อมพูดว่า "หูของ.....ชื่อเด็ก.....อยู่ที่นี่"
3. ผู้ฝึกถามเด็กว่า หูอยู่ไหนชิ / ชื้อหุชิ? ถ้าเด็กสามารถชี้หูได้ให้เด็กฟังเสียงเพลงจาก ถ้วยดนตรีเปิด และบอกให้เด็กฟังเสียงเมื่อเปิดมีเสียงผู้ฝึกบอกเด็กว่ามีเสียง และเมื่อปิดไม่มีเสียงผู้ฝึกบอกเด็กว่าไม่มีเสียง
4. ผู้ฝึกชูภาพ หุ พร้อมพูดว่า หุ และถามเด็กว่าหูของหนูอยู่ไหน ให้เด็กชื้อว๊วะหุ ของตัวเองให้ตรงตามภาพ

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กโยงภาพหุและระบายสี
2. ให้เด็กชื้อว๊วะ "หุ" ตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการชื้อว๊วะ (หุ) ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 13

เรื่อง	ชื้อว๊ยะ (ตา)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถชื้อว๊ยะ (ตา) ได้ถูกต้องตามคำสั่ง
เนื้อหา	การรับรู้เกี่ยวกับคำสั่ง ชื้อว๊ยะ
อุปกรณ์	รูปภาพ (ตา), จับคู่ร่างกาย

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดี ผู้ฝึกบอกให้เด็กนั่งลง และให้เด็กดูภาพจับคู่ร่างกาย แสดงอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย โดยผู้ฝึกชื้อว๊ยะต่าง ๆ พร้อมบอกชื่อ

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกชี้ ตา ผู้ฝึกพร้อมพูดว่า “ตา” และชี้ตาเด็กพร้อมพูดว่า “ตา” ผู้ฝึกนำเด็กไปนั่งหน้ากระจก จับมือเด็กชี้ที่ตาของเด็กพร้อมพูดว่าตา
2. ผู้ฝึกนำตุ๊กตาขึ้นมาชี้ตาพร้อมพูดว่า ตา และถามเด็กว่า ตาอยู่ไหน? โดยให้เด็กชี้ ถ้าเด็กชี้ไม่ถูก หรือไม่ชี้ให้ผู้ฝึกชี้ให้เด็กดู หรือจับมือเด็กมาชี้
3. ผู้ฝึกนำภาพตาขึ้นมาพูดว่า “ตา” และถามเด็กว่าตาของหนูอยู่ไหน ให้เด็กชี้ ถ้าเด็กไม่ชี้ให้จับมือเด็กไปชี้ที่ตา พร้อมพูดว่า “ตา”
4. ผู้ฝึกนำภาพตา และภาพหูขึ้นมาวางบนโต๊ะ บอกชื้อว๊ยะ ผู้ฝึกชี้ตาผู้ฝึกพร้อมพูดว่า ตา และให้เด็กหยิบภาพตา ฝึกจนกว่าเด็กจะสามารถหยิบภาพตาได้โดยใช้การฟังโดยไม่มีการแสดงท่าทาง

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กชี้ภาพตา ถ้าเด็กชี้ได้ถูกต้องให้ระบายสีภาพตา
2. ให้เด็กชื้อว๊ยะตาตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการชื้อว๊ยะ (ตา) ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 14

เรื่อง	ชื้อว๊ยะ (จุมก)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถชื้อว๊ยะ (จุมก) ได้ถูกต้องตามคำสั่ง
เนื้อหา	การรับรู้เกี่ยวกับคำสั่ง ชื้อว๊ยะ (จุมก)
อุปกรณ์	รูปภาพ (จุมก)

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดี และทบทวนให้เด็กชื้อว๊ยะ ปาก, หู, ตา, ตาม

ผู้ฝึก

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำเด็กไปนั่งหน้ากระดาน ผู้ฝึกชี้จุมกเด็กพร้อมพูดว่า จุมก และชี้จุมกผู้ฝึกพร้อมพูดว่า จุมก
2. ผู้ฝึกจับมือเด็กชี้จุมกของเด็กและพูดว่าจุมก และจับมือเด็กชี้จุมกผู้ฝึกพร้อมพูดว่า จุมก
3. ผู้ฝึกให้เด็กชี้จุมกตามคำสั่งโดยผู้ฝึกถามว่า จุมกอยู่ไหน ชื้อชื ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้หรือไม่ยอมทำให้จับมือเด็กชี้จุมก
4. ฝึกให้เด็กชี้จุมก ตามคำสั่ง โดยผู้ฝึกชูภาพจุมกให้เด็กดูพร้อมพูดว่า จุมก เมื่อเด็กสามารถชี้ได้ถูกต้อง ผู้ฝึกพูดโดยไม่มีภาพประกอบ และให้เด็กชื้อว๊ยะตามคำสั่ง

ขั้นสรุป

1. ผู้ฝึกนำภาพจุมกขึ้นมามอบชื่อภาพให้เด็กโยงภาพจุมกและระบายสี
2. ให้เด็กชี้จุมกตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการชื้อว๊ยะ (จุมก) ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 15

เรื่อง	ชื้อว๊วะ (ผม)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถชื้อว๊วะ (ผม) ได้ถูกต้องตามคำสั่ง
เนื้อหา	การรับรู้เกี่ยวกับคำสั่ง ชื้อว๊วะ (ผม)
อุปกรณ์	รูปภาพ (ผม)

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยการเรียกชื่อเด็ก และกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ / ครับ ผู้ฝึกหยิบหวีขึ้นมาบอกชื่อว่า “หวี” และหวีผมให้เด็กดูพร้อมพูดว่า “หวีผม” และชี้ไปที่ผมของเด็กพร้อมพูดว่า “ผม” และให้เด็กหวีผมตัวเอง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำเด็กไปนั่งหน้ากระจก ชี้ไปที่ผมเด็กพร้อมพูดว่า “ผม” และชี้ไปที่ผมผู้ฝึกพร้อมพูดว่า “ผม”
2. ผู้ฝึกนำภาพเด็กให้เด็กดูและชี้ไปที่ผมพร้อมพูดว่า “ผม” และถามเด็กว่าผมของหนูอยู่ไหนให้เด็กชี้ ถ้าเด็กไม่ชี้หรือชี้ไม่ถูกต้องให้จับมือเด็กไปชี้ผม
3. ให้เด็กฝึกชี้ผมโดยผู้ฝึกถาม ผมอยู่ไหน / ไหนผม? และให้เด็กชี้หรือจับผมของตัวเอง ถ้าเด็กสามารถทำได้ให้ชมหรือตบมือให้
4. ให้เด็กโยงภาพผม โดยผู้ฝึกบอกชื่อภาพแรกว่า “ผม” และให้เด็กชี้ภาพที่เหมือนกันและโยงภาพ

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกให้เด็กชื้อว๊วะผม โดยถามว่า ผมอยู่ไหน / ไหนผม?

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถชื้อว๊วะผมได้ถูกต้องตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 16

เรื่อง	จำแนกความแตกต่างของอวัยวะ
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถจำแนกความแตกต่างของอวัยวะ 2 ส่วน โดยการหยิบหรือชี้ภาพได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การจำแนกความแตกต่างของอวัยวะ 2 ส่วน (ปาก – หู)
อุปกรณ์	รูปภาพ ปาก, หู

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายโดยการสวัสดี และสนทนากับเด็กเรื่องอวัยวะของร่างกาย ว่ามีอะไรบ้าง โดยการนำหุ่นไม้ที่แสดงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เด็กดู บอกชื่อและชี้ส่วนต่าง ๆ ให้เด็กฟัง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกจับเด็กนั่งหน้ากระจก และจับมือเด็กชี้อวัยวะ ปาก และ หู ของเด็ก พร้อมบอกชื่ออวัยวะนั้น
2. ผู้ฝึกชูภาพปาก และหู ที่ละภาพ และถามว่า..... (ชื่ออวัยวะ) ของหนูอยู่ที่ไหน? และให้เด็กชี้อวัยวะของตัวเองให้ตรงตามภาพ
3. ผู้ฝึกให้เด็กชี้อวัยวะต่าง ๆ โดยการถามเด็กว่า..... ชื่ออวัยวะ..... อยู่ไหน? ให้เด็กชี้อวัยวะของตัวเอง และผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดู โดยการชี้ปากตัวเองพร้อมพูดว่า “ปาก” และให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง ถ้าเด็กไม่ทำหรือทำไม่ได้ให้จับมือเด็กชี้ / จับอวัยวะนั้น
4. นำรูปภาพอวัยวะ (หู, ปาก) ให้เด็กดูทีละภาพ พร้อมบอกชื่ออวัยวะนั้น และสั่งให้เด็กหยิบภาพอวัยวะตามคำสั่ง เช่น หู อยู่ที่ไหน? หรือ ไหน หู?
5. ผู้ฝึกนำภาพ หู ปาก วางบนโต๊ะทีละภาพพร้อมบอกชื่อ และนำภาพอวัยวะอีกชุดหนึ่งขึ้นมาชี้ให้เด็กดูพร้อมบอกชื่ออวัยวะนั้นทีละภาพ และแสดงการจับคู่ให้เด็กดู จากนั้นหยิบภาพอวัยวะขึ้นมาหนึ่งภาพ บอกชื่อภาพและให้เด็กนำไปวางคู่ภาพที่เหมือนกัน และให้เด็กหยิบภาพตามคำสั่ง

6. ผู้ฝึกนำภาพอวัยวะ ปาก และ หู วางบนโต๊ะบอกชื่ออวัยวะที่ละภาพ และสั่งให้เด็กหยิบภาพอวัยวะตามคำสั่ง ถ้าเด็กปฏิบัติไม่ได้หรือไม่ยอมทำให้ผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดู โดยการหยิบภาพอวัยวะนั้นขึ้นมา และจากนั้นถามเด็กและให้เด็กปฏิบัติ ถ้าเด็กไม่ทำให้จับมือเด็กทำ และทำเช่นนี้จนกว่าเด็กจะสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

7. ผู้ฝึกนำภาพอวัยวะปาก และหู ให้เด็กชี้ภาพตามคำสั่งและระบายสีที่ชี้ได้ถูกต้อง
ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำภาพอวัยวะปาก และหู ขึ้นมาให้เด็กชี้หรือหยิบภาพอวัยวะตามคำสั่ง ให้เด็กเลือกภาพอวัยวะตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถเลือกภาพโดยการหยิบ หรือชี้ภาพอวัยวะจากจำนวน 2 ส่วน ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 17

เรื่อง	รู้จักชื่อตัวเอง
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถรู้จักชื่อตัวเองโดยการชี้ตัวเอง, หรือยกมือ
เนื้อหา	ฝึกการรับรู้คำสั่งในการรู้จักชื่อตัวเอง โดยการชี้ตัวเอง, ยกมือ
อุปกรณ์	กระจก, แป้นหมุด, ต่อชิ้นส่วนภาพเปิด

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ / ครับน้อง.....ชื่อเด็ก และถามเด็กว่า ใครชื่อ..... (ชื่อเด็ก) ผู้ฝึกบอกชื่อเด็กและชี้ไปที่ตัวเด็ก

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำเด็กมานั่งหน้ากระจกบอกชื่อเด็กและชี้ไปที่ตัวเด็ก และผู้ฝึกจับมือเด็กชี้ตัวเอง พร้อมบอกชื่อ และถามว่าใครชื่อ.....ชื่อเด็ก และตอบแทนเด็กโดยการจับมือเด็กชี้ไปที่ตัวเด็กและบอกชื่อ

2. ขณะนั่งเล่นกับเด็กพยายามเรียกชื่อเด็กหรือถ้าเด็กไม่หันให้สัมผัสหน้าเด็กเบา ๆ หันมาขณะเรียกชื่อ และยื่นชิ้นส่วนเปิดให้เด็กนำไปต่อภาพเปิด

3. ผู้ฝึกนำของเล่นที่เป็นหมุดสีต่าง ๆ ขึ้นมา และบอกชื่อสีต่าง ๆ ให้เด็กฟัง และเล่นเสียบหมุดโดยผู้ฝึกถามเด็กใครชื่อ.....ยกมือ ผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดูหรือจับมือเด็กยกขึ้น เมื่อเด็กยกมือได้ให้หมุดเด็กไปเสียบแป้น

ขั้นสรุป

เรียกชื่อเด็กขณะที่เด็กกำลังนั่งเล่น หรือถามชื่อเด็กและให้เด็กชี้ตัวเองหรือยกมือ

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถรู้จักชื่อตัวเองโดยการชี้ตัวเอง หรือยกมือได้ถูกต้องตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 18

เรื่อง	เข้าใจความหมายของคำว่า ขอ
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง ขอ โดยการแบมือขอได้
เนื้อหา	การรับรู้เกี่ยวกับคำสั่งโดยการปฏิบัติได้ตามคำสั่ง ขอ
อุปกรณ์	ของเล่นจับคู่รูปร่างผลไม้ชนิด 8 รูป และ 4 รูป, จับคู่ขนาดผลไม้ (กล้วย)

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวสวัสดิ์ค่ะ / ครับชื่อเด็ก..... ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็ก พร้อมหยิบรถขึ้นมาถามเด็กว่าเอาไหม? และผู้ฝึกให้เด็กพูดเอาตามผู้ฝึก ผู้ฝึกส่งรถให้เด็กเล่น จากนั้นผู้ฝึกแบมือพร้อมพูดว่า “ขอรถ”

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่รูปร่างผลไม้ขึ้นมา และให้เด็กหยิบชิ้นส่วนรูปร่างผลไม้ออกจากแผ่นกระดาน โดยผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กและพูดว่า “ขอ” พร้อมแบมือขอ หรือถ้าเด็กไม่ยินยอมของเล่นให้จับมือเด็กทำ
2. ผู้ฝึกหยิบของเล่นจับคู่ขนาดผลไม้ (กล้วย) ขึ้นมา และถามเด็กว่า “เอาไหม” เมื่อเด็กยื่นมือมาหยิบ ผู้ฝึกให้เด็กขอโดยแสดงท่าแบมือขอ ถ้าเด็กไม่ทำหรือทำไม่ได้ให้ผู้ฝึกจับมือเด็ก แสดงท่าแบมือขอและให้ของเล่นเด็กพร้อมพูดว่า “ขอ” ฝึกให้เด็กขอโดยผู้ฝึกหยิบชิ้นส่วนผลไม้ขึ้นมาทีละชิ้นให้เด็กแบมือขอแล้วจึงให้เด็กนำไปจับคู่รูปร่างขนาดกล้วย
3. ผู้ฝึกหยิบของเล่นจับคู่เลข 0 – 9 ขึ้นมา ยื่นให้เด็กและบอกให้เด็กแสดงท่าแบมือขอ โดยผู้ฝึกพูดว่า ขอโดยไม่แสดงท่าแบมือขอให้เด็กดู และฝึกซ้ำจนกว่าเด็กจะสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง ขอ

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่ผลไม้ และถามเด็กว่า เอาไหม และให้เด็กแสดงท่าขอตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถทำตามคำสั่ง ขอ ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 19

เรื่อง	รู้จักชื่อสิ่งของ (ลูกบอล, รถยนต์)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถรู้จักชื่อสิ่งของโดยการหยิบสิ่งของได้ถูกต้อง
เนื้อหา	รู้จักชื่อสิ่งของโดยการหยิบสิ่งของได้ถูกต้องตามคำสั่ง
อุปกรณ์	ลูกบอล, รถยนต์

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยการกล่าว สวัสดีค่ะ / ครับ ผู้ฝึกนำลูกบอลขึ้นมา เรียกชื่อเด็กให้ดูลูกบอลและพูดว่าบอล และให้เด็กรับและส่งบอล

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำรูปภาพลูกบอล รถยนต์ให้เด็กดูพร้อมบอกชื่อสิ่งของตามรูปภาพ
2. ผู้ฝึกนำลูกบอลและรถยนต์ขึ้นมาทีละอย่างและบอกชื่อสิ่งของเหล่านั้น
3. ผู้ฝึกนำรูปภาพลูกบอลและรถยนต์วางบนโต๊ะ บอกชื่อสิ่งของที่อยู่ในรูปภาพและผู้ฝึกให้เด็กหยิบรูปภาพตามคำสั่ง โดยผู้ฝึกจะมีสิ่งของอยู่ในมือ พร้อมพูดชื่อและให้เด็กหยิบรูปภาพให้ตรงกับสิ่งของ

4. ผู้ฝึกให้เด็กหยิบสิ่งของตามคำสั่งและใส่ในตะกร้า ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ ผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดูโดยการจับมือเด็กทำและให้เด็กปฏิบัติเอง

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกให้เด็กหยิบของตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถหยิบสิ่งของได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 20

เรื่อง	ชื่อสิ่งของตามคำสั่ง (ลูกบอล, รถยนต์)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถฟังคำสั่งและชื่อสิ่งของได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การปฏิบัติตามคำสั่ง โดยการชื่อสิ่งของได้ตามคำสั่ง
อุปกรณ์	ลูกบอล, รถยนต์

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ / ครับ ผู้ฝึกสนทนากับเด็กว่าวันนี้เราจะมาใช้
นิ้วชี้กัน โดยผู้ฝึกชูนิ้วชี้ขึ้นมาและบอกให้เด็กชูนิ้วชี้ขึ้นมาชื่อสิ่งของต่าง ๆ ตามผู้ฝึก เช่น ลูกบอล,
รถ, ตุ๊กตา ฯลฯ โดยผู้ฝึกชื่อสิ่งของและบอกชื่อให้เด็กฟัง และให้เด็กชื่อสิ่งของตามผู้ฝึก

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำลูกบอลขึ้นมาและบอกชื่อว่า “ลูกบอล / บอล” ผู้ฝึกโยนบอลให้เด็กและ
เรียกชื่อเด็ก.....รับบอล” และส่งบอลให้ครู
2. ผู้ฝึกนำรถยนต์ขึ้นมา บอกว่า “รถ” (บรีน – บรีน) และถามเด็กว่าเอาไหมให้เด็กพูด
ว่า “เอา” และผู้ฝึกบอกให้เด็ก ขอก่อน เมื่อเด็กแบมือขอมือจึงให้รถเด็กเล่น
3. ผู้ฝึกนำลูกบอล และรถยนต์ ขึ้นมาบอกชื่อสิ่งของแต่ละอย่าง และนำมาวางบนโต๊ะ
อีกตัวซึ่งมีระยะห่างจากตัวเด็ก และวางคนละด้าน และถามว่า ลูกบอลอยู่ไหน / ชี้ชี้ ให้เด็กชี้
ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้หรือไม่ทำให้ผู้ฝึกปฏิบัติให้ดูหรือจับมือเด็กชี้
4. ฝึกชื่อสิ่งของตามคำสั่ง ถ้าเด็กสามารถชี้ได้ตามคำสั่งให้ชมหรือให้เด็กเล่นกดปุ่มเสียง
สัตว์
5. ผู้ฝึกนำภาพ ลูกบอล และรถยนต์ ให้เด็กดูบอกชื่อสิ่งของและให้เด็กระบายภาพ
เมื่อเด็กระบายภาพเสร็จให้เด็กชี้ภาพสิ่งของตามคำสั่ง

ขั้นสรุป

ให้เด็กชี้สิ่งของตามคำสั่งโดยผู้ฝึกนำลูกบอลและรถยนต์ขึ้นมาวางบนโต๊ะ ซึ่งห่างจากเด็ก
วางทางด้านซ้ายและขวาและสั่งให้เด็กชี้สิ่งของตามคำสั่ง ลูกบอลอยู่ไหน / ไหนบอล? ชี้ชี้ และ
เปลี่ยนคำถามเป็นรถ โดยใช้คำถามเดิม

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถชี้สิ่งของได้ตามตามคำสั่งถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 21

เรื่อง	ส่งสิ่งของให้ตามคำสั่ง (ลูกบอล, รถยนต์)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถส่งสิ่งของได้ตามคำสั่ง
เนื้อหา	การรับรู้คำสั่งโดยการส่งสิ่งของ (ลูกบอล, รถยนต์) ได้ตามคำสั่ง
อุปกรณ์	ลูกบอล, รถยนต์, ของเล่นจับคู่สิ่งของ, รูปทรงเรขาคณิต

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่สิ่งของมาวางตรงหน้าเด็กและให้เด็กหยิบออก ส่งให้ผู้ฝึก และให้เด็กเล่นจับคู่สิ่งของต่าง ๆ เมื่อเด็กเล่นเสร็จ ผู้ฝึกสั่งให้เด็กเก็บและส่งให้ ผู้ฝึกแสดงท่าแบมือรับ

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กให้เด็กมองหน้าแล้วจึงให้ดูลูกบอล พร้อมบอกชื่อว่า “ลูกบอล” และผู้ฝึกส่งบอลให้เด็กพร้อมพูดว่า “ส่งบอลให้.....ชื่อเด็ก” และสั่งให้เด็กส่งบอลให้ผู้ฝึก
2. ผู้ฝึกหยิบรถขึ้นมาพูดว่า รถ (บรีน – บรีน) และส่งให้เด็กเล่น ขณะผู้ฝึกนั่งเล่นกับเด็กพยายามสั่งให้เด็กส่งของให้ หรือพลัดกันส่งสิ่งของ
3. ผู้ฝึกนำของเล่นที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต นำมาฝึกหยิบใส่กล่องและฝึกใช้คำสั่งส่งให้ครู โดยผู้ฝึกจะออกคำสั่งให้เด็กทำและปฏิบัติให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้หรือไม่ทำ ให้จับมือเด็กทำและจึงค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลงโดยเหลือแต่คำสั่งอย่างเดียว
4. เมื่อเสร็จจากการเล่นของแต่ละชิ้นผู้ฝึกสั่งให้เด็กเก็บให้เรียบร้อยและนำมาส่งให้ผู้ฝึกทุกครั้ง

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำลูกบอล รถยนต์ ส่งให้เด็กเล่น ขณะที่เด็กถือของอยู่ในมือ ผู้ฝึกสั่งให้เด็กส่งให้ผู้ฝึก

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถส่งสิ่งของได้ตามคำสั่งถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 22

เรื่อง	เลือกสิ่งของจากจำนวน 2 สิ่ง (ลูกบอล – รถยนต์)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการเลือกสิ่งของได้ถูกต้องจากจำนวน 2 สิ่ง
เนื้อหา	การปฏิบัติตามคำสั่งในการเลือกสิ่งของได้ถูกต้องจากจำนวนของ 2 สิ่ง (ลูกบอล – รถยนต์)
อุปกรณ์	ลูกบอล - รถยนต์

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำสิ่งของ ลูกบอล, รถยนต์ ใส่ในถุงผ้าที่เด็กมองไม่เห็น มาชูให้เด็กดูและให้เด็กหยิบสิ่งของในถุงขึ้นมาทีละอย่าง ผู้ฝึกบอกชื่อสิ่งของนั้น

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำรถยนต์ขึ้นมาให้เด็กดูพูดว่า “รถ” รถ (บรีน – บรีน) และให้เด็กเล่นรถเมื่อเด็กเล่นเสร็จให้เด็กนำใส่ในตะกร้า
2. ผู้ฝึกนำลูกบอลขึ้นมา พูดว่า “บอล” เอาไวโยนเล่น / เอาไว้เตะ และผู้ฝึกโยนบอลและเตะบอลให้เด็กดู และให้เด็กเล่นรับบอลและโยนบอลใส่ตะกร้า โดยก่อนโยนบอลให้เด็กผู้ฝึกเรียกชื่อให้เด็กหันมามองและเตรียมตัวรับบอลทุกครั้ง
3. ผู้ฝึกนำลูกบอล 2 ลูก รถยนต์ 2 คัน วางบนโต๊ะบอกชื่อสิ่งของ และสั่งให้เด็กหยิบสิ่งของตามคำสั่ง เช่น หยิบบอลให้ครู ถ้าเด็กไม่ทำหรือทำไม่ได้ให้จับมือเด็กทำ และให้เด็กเล่นหยิบสิ่งของถ้าเด็กสามารถหยิบสิ่งของได้ถูกต้องให้เด็กตบมือสูง ๆ เท่าที่เด็กปฏิบัติได้ถูกต้อง
4. ฝึกเลือกสิ่งของจากของ 2 สิ่ง ลูกบอล 1 ลูก รถยนต์ 1 คัน โดยผู้ฝึกนำสิ่งของวางบนโต๊ะ และบอกว่า หยิบบอลให้ครู พร้อมแบมือ และให้เด็กหยิบบอลให้ ถ้าเด็กไม่สามารถหยิบได้ถูกต้องให้เปลี่ยนที่สิ่งของที่ผู้ฝึกต้องการไว้ให้ใกล้มือเด็ก และถ้าเด็กหยิบได้ถูกต้องให้ชมเชยหรือตบมือให้ และผู้ฝึกสลับที่สิ่งของและใช้คำสั่งเดิม

5. ถ้าเด็กสามารถปฏิบัติในการเลือกสิ่งของได้ถูกต้องติดต่อกัน 2 ครั้ง ผู้ฝึกให้รางวัลเป็นสติ๊กเกอร์

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกวาง ลูกบอล และรถยนต์ บนโต๊ะ และพูดว่า “หยิบบอลให้ครู” และเปลี่ยนคำถามเป็นรถยนต์ และสลับที่สิ่งของและใช้คำถามเดิม และสังเกตพฤติกรรมว่าเด็กสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำสั่งหรือไม่

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถสิ่งของตามตามคำสั่งได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 23

เรื่อง	เลือกภาพเด็กผู้หญิง, เด็กผู้ชาย
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถรู้จักเด็กผู้หญิง และเด็กผู้ชาย โดยการเลือกภาพได้ถูกต้อง
เนื้อหา	รู้จักเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย โดยการเลือกภาพเด็กผู้หญิง และเด็กผู้ชายได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	ภาพเด็กผู้หญิง และภาพเด็กผู้ชาย

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยการถามชื่อเด็กว่า “ใครชื่อ.....” และบอกเด็กว่าเป็น “ผู้หญิง หรือผู้ชาย” พร้อมชี้ไปที่ตัวเด็ก และพูดพร้อมชี้มาที่ตัวผู้ฝึก หรือบุคคลที่อยู่ด้วย ว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำภาพเด็กผู้หญิง / เด็กผู้ชายขึ้นมาและพูดว่าเด็กผู้หญิง / เด็กผู้ชาย และชี้ไปที่ตัวเด็กพร้อมพูดว่าเด็กผู้หญิง / เด็กผู้ชาย และชี้ไปที่ภาพเหมือนกับตัวเด็ก
2. ผู้ฝึกส่งภาพเด็กผู้หญิงให้เด็กพร้อมพูดว่าเด็กผู้หญิง และส่งภาพเด็กผู้ชายพร้อมพูดว่าเด็กผู้ชายและผู้ฝึกขอภาพเด็กผู้หญิง / เด็กผู้ชาย และให้เด็กส่งภาพตามคำสั่ง
3. ให้เด็กหยิบภาพเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายตามคำสั่ง
4. ให้เด็กโยนภาพเด็กผู้หญิง / เด็กผู้ชาย

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกให้เด็กเลือกภาพเด็กผู้หญิงและผู้ชายตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถเลือกภาพเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายได้ถูกต้องตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 24

เรื่อง	รู้จักชื่อสัตว์ (เปิด)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถหยิบตัวเปิดหรือชี้ภาพเปิดได้ถูกต้อง
เนื้อหา	รู้จักชื่อสัตว์ (เปิด) โดยการหยิบ / ชี้ ตัวเปิดหรือภาพเปิดได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	ตัวเปิด, ภาพเปิด, ของเล่นจับคู่รูปร่างเปิดขนาดต่าง ๆ

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่รูปร่างเปิดขนาดต่าง ๆ ขึ้นมา บอกชื่อสัตว์ว่า “เปิด” ผู้ฝึกส่งเปิดให้เด็กที่ละตัวพร้อมบอกชื่อและให้เด็กนำมาใส่ตามรูปร่างขนาดของเปิด

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำภาพเปิดให้เด็กดู พร้อมบอกชื่อว่า “เปิด” เปิดร้อง “ก๊าบ – ก๊าบ”
2. ผู้ฝึกนำตัวเปิดขึ้นมาบอกชื่อว่า “เปิด” และให้เด็กออกเสียงตามว่า “เปิด” ผู้ฝึกหยิบตัวเปิดขึ้นมาอีกตัว ถามเด็กว่าตัวอะไร ถ้าเด็กตอบไม่ได้ผู้ฝึกบอกชื่อให้เด็กฟัง
3. ผู้ฝึกนำภาพเปิด กับภาพหมา ขึ้นมาบอกชื่อสัตว์ทั้งสองตามภาพ และหยิบตัวเปิดขึ้นมาบอกชื่อว่า “เปิด” และให้เด็กนำไปวางคู่ภาพเปิด ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ผู้ฝึกช่วยจับมือเด็กไปวางตามภาพ และหยิบหมาขึ้นมาและให้เด็กปฏิบัติเช่นเดิม
4. ให้เด็กหยิบตัวเปิดหรือหมาตามคำสั่ง เช่น กรุขอเปิด? พร้อมแถมมือ และปฏิบัติโดยการวางสลับที่สัตว์ทั้งสองและใช้คำถามเดิม

ขั้นสรุป

1. ผู้ฝึกให้เด็กระบายภาพเปิด โดยผู้ฝึกนำภาพเปิดขึ้นมาจับมือเด็กลากตามจุดรูปเปิด และบอกชื่อภาพและให้เด็กระบายสีภาพเปิด
2. ให้เด็กหยิบตัวเปิดตามคำสั่ง กรุขอเปิด? โดยผู้ฝึกวางตัวเปิดกับตัวหมา และให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถหยิบตัวเปิดได้ถูกต้องตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 25

เรื่อง	รู้จักชื่อสัตว์ (หมา)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถหยิบตัวหมาหรือรูปภาพหมาได้ถูกต้อง
เนื้อหา	เด็กสามารถรู้จักชื่อสัตว์โดยการหยิบ ชื่อ สัตว์ (หมา) ได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	ตัวหมา, ภาพหมา

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำสมุดภาพหมาชนิดต่าง ๆ ให้เด็กดู บอกชื่อว่า “หมา” และหมาเห่า “โง้ง – โง้ง” และให้เด็กชี้ภาพและพูดตาม

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำถุงผ้าที่ใส่ตัวหมา 2 ตัว ที่มีลักษณะแตกต่างกัน และให้เด็กหยิบตัวหมาขึ้นมาทีละอย่าง ผู้ฝึกบอกชื่อสัตว์ และให้เด็กพูดตาม
2. ให้เด็กหยิบหมาตามคำสั่ง โดยผู้ฝึกวางตัวหมาและตัวเปิด และสั่งให้เด็กหยิบ เช่น หยิบหมาให้ครู? ถ้าเด็กไม่สามารถหยิบได้ถูก ผู้ฝึกชี้บอกหรือจับมือเด็กไปหยิบพร้อมบอกชื่อซ้ำอีกครั้ง ผู้ฝึกสลับที่ตัวสัตว์และใช้คำสั่งเดิม
3. ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่รูปร่างขนาดสัตว์ (หมา) ขึ้นมา หยิบรูปหมาขึ้นมาบอกชื่อ ให้เด็กพูดตาม และให้เด็กนำไปจับคู่ตามขนาดให้ถูกต้องปฏิบัติเช่นนี้จนครบ
4. ให้เด็กเล่นจับคู่ภาพกับตัวสัตว์ โดยผู้ฝึกนำภาพหมา และภาพเปิดวางบนโต๊ะ ผู้ฝึกหยิบตัวหมาให้เด็กไปวางคู่ภาพที่เป็นสัตว์ชนิดเดียวกัน
5. ให้เด็กหยิบตัวหมาหรือภาพหมาตามคำสั่ง โดยผู้ฝึกพูดว่า “หยิบ..ชื่อสัตว์...ให้ครู หรือขอ.....ชื่อสัตว์.....”

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กโยงภาพ (หมา) และระบายสี
2. ให้เด็กหยิบตัวหมาตามคำสั่ง โดยผู้ฝึกวางตัวหมาและตัวเปิด และใช้คำสั่ง “หยิบหมาให้ครู”

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถหยิบตัวหมาได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 26

เรื่อง	รู้จักของใช้ใกล้ตัว (เสื้อ, กางเกง)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถ ชี้หรือหยิบภาพ (เสื้อ, กางเกง) ได้ถูกต้อง
เนื้อหา	เด็กสามารถรู้จักชื่อสิ่งของ เช่น เสื้อ, กางเกง โดยการชี้หรือหยิบภาพได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	รูปภาพเสื้อ, กางเกง, ของเล่นจับคู่สิ่งของ
วิธีฝึก	ขั้นนำ ผู้ฝึกจับเสื้อเด็กพร้อมพูดว่า “เสื้อ” จับกางเกงของเด็กพร้อมพูดว่า “กางเกง” และจับเสื้อผู้ฝึกพร้อมพูดว่า “เสื้อ” ขั้นฝึก 1. ผู้ฝึกนำภาพเสื้อ และกางเกง ขึ้นมาทีละภาพให้เด็กดูพร้อมบอกชื่อ 2. ผู้ฝึกนำภาพเสื้อขึ้นมาบอกชื่อว่า “เสื้อ” และถามว่าเสื้อหนอยุ่ไหน? ให้เด็กชี้หรือจับเสื้อของตัวเอง และหยิบภาพกางเกงขึ้นมาบอกชื่อและถามว่ากางเกงของหนอยุ่ไหน ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ให้จับมือเด็กทำ 3. ผู้ฝึกจับเสื้อและกางเกงของเด็กทีละชิ้นพร้อมบอกชื่อ และให้เด็กชี้ตามคำสั่ง กางเกงอยู่ไหน? 4. ให้เด็กเล่นจับคู่สิ่งของโดยผู้ฝึกหยิบรูปสิ่งของใช้ต่าง ๆ ขึ้นมาทีละชิ้นบอกชื่อและให้เด็กนำไปจับคู่ให้ถูกต้อง และผู้ฝึกบอกชื่อซ้ำอีกครั้ง ขั้นสรุป ให้เด็กระบายภาพเสื้อ, กางเกง และให้เด็กชี้ภาพหรือชี้ไปยังเสื้อและกางเกงของตัวเองตามคำสั่ง เกณฑ์การประเมิน เด็กสามารถชี้หรือหยิบภาพ, เสื้อ, กางเกง ได้ถูกต้องตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 27

เรื่อง	การปฏิบัติตามคำสั่ง “หยิบ”
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถเข้าใจคำสั่งว่า “หยิบ” โดยการหยิบสิ่งของได้ตามคำสั่ง
เนื้อหา	การปฏิบัติตามคำสั่ง “หยิบ” โดยการหยิบสิ่งของได้ตามคำสั่ง
อุปกรณ์	ของเล่นรูปทรงเรขาคณิต, ของเล่นจับคู่รูปร่างสัตว์, ลูกบอล, แป้นหมุดใหญ่
วิธีฝึก	ขั้นนำ ผู้ฝึกนำแป้นหมุดขนาดใหญ่ขึ้นมาให้เด็กหยิบหมุดใส่ตะกร้า โดยผู้ฝึกจับมือเด็กปฏิบัติพร้อมพูดขณะปฏิบัติ เช่น หยิบ.....ใส่ในตะกร้า และให้เด็กปฏิบัติ ขั้นฝึก 1. ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กและชี้ไปที่ของเล่นที่วางอยู่บนโต๊ะ และบอกให้เด็ก “หยิบมาให้ครู” เมื่อเด็กหยิบมาผู้ฝึกบอกให้วางบนโต๊ะ ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ ผู้ฝึกจึงมือเด็กไปหยิบของเล่นและนำมาวางบนโต๊ะ โดยผู้ฝึกจะพูดขณะที่เด็กหยิบว่า “หยิบ” และพูดว่า “วางบนโต๊ะ” 2. ผู้ฝึกนำของเล่นกล่องรูปทรงเรขาคณิตมาวางบนโต๊ะ และสั่งให้เด็กหยิบออกจากกล่อง โดยผู้ฝึกสั่งให้หยิบให้ครู และเมื่อผู้ฝึกรับมาบอกชื่อรูปทรงให้เด็กฟัง และจากนั้นผู้ฝึกใช้คำสั่ง “หยิบ” และให้เด็กหยิบรูปทรงเรขาคณิตเมื่อได้ยินคำสั่ง และนำไปใส่ในกล่อง 3. ผู้ฝึกของเล่นจับคู่รูปร่างสัตว์ขึ้นมาบอกชื่อสัตว์แต่ละตัว และให้เด็กหยิบสัตว์ตามคำสั่ง ถ้าเด็กหยิบไม่ถูกผู้ฝึกชี้บอกและคอยลดการช่วยเหลือลง ขั้นสรุป ผู้ฝึกให้เด็กหยิบสิ่งของ (ลูกบอล, รูปทรงเรขาคณิต) ให้ตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง หยิบได้ 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 28

เรื่อง	รู้จักคำกริยา (นั่ง)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง นั่ง ได้
เนื้อหา	การรับรู้คำสั่งโดยการปฏิบัติตามคำสั่ง นั่ง ได้
อุปกรณ์	ตุ๊กตา, รูปภาพ คนนั่ง, ห่วงเชือก
วิธีฝึก	ขั้นนำ ผู้ฝึกทักทายเด็กโดยกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ / ครับ ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็กและสั่งให้เด็กนั่งลงบนเก้าอี้ ขั้นฝึก 1. ผู้ฝึกนำภาพคนนั่ง ภาพคนยืน ให้เด็กดูทีละภาพพร้อมบอกชื่อภาพกริยาต่าง ๆ 2. ผู้ฝึกนำภาพคนนั่ง ภาพคนยืน มาให้เด็กดูบอกชื่อภาพ และให้เด็กปฏิบัติตามภาพ โดยผู้ฝึกชูภาพให้เด็กดูพร้อมพูดและให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง ถ้าเด็กทำไม่ได้หรือไม่ทำให้ผู้ฝึกทำเป็นตัวอย่างจากนั้นผู้ฝึกให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง โดยไม่มีภาพประกอบ 3. ผู้ฝึกนำตุ๊กตารับมา ผู้ฝึกจับตุ๊กตานั่ง และบอกว่า “น้องนั่ง” และผู้ฝึกจับตุ๊กตาในท่ายืน ให้เด็กดูพร้อมบอกชื่อกริยานั้น 4. ผู้ฝึกสั่งให้เด็กจับตุ๊กตาแสดงท่ากริยาตามคำสั่ง นั่ง และยืน และผู้ฝึกช่วยเด็ก ในขณะทำ ถ้าเด็กยังไม่สามารถทำได้ 5. ผู้ฝึกเล่นลูกนั่งกับเด็ก โดยการออกคำสั่ง ยืน, นั่ง โดยทำให้เด็กดูและทำไปพร้อมกับเด็ก และผู้ฝึกออกคำสั่งพร้อมแสดงท่าทางโดยการใช้นิ้วชี้ที่เก้าอี้พร้อมพูดว่า นั่ง และให้เด็กปฏิบัติ ถ้าเด็กสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ชมพร้อมตบมือให้ และให้เด็กโยนห่วงใส่หลัก ขั้นสรุป ผู้ฝึกสั่งให้เด็กนั่งขณะที่เด็กยืนหรือให้เด็กไปหยิบของเล่นและสั่งให้เด็กมานั่งเก้าอี้ทุกครั้ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง นั่ง ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 29

เรื่อง	รู้จักคำกริยา “เปิด / ปิด”
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถเข้าใจคำว่า เปิด / ปิด โดยสามารถปฏิบัติได้ตามคำสั่ง
เนื้อหา	การปฏิบัติตามคำสั่ง “เปิด / ปิด” ได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	กล่องของเล่นรูปทรงเรขาคณิต

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำหนังสือนิทานเรื่องยานพาหนะขึ้นมาเปิดหนังสือไปที่ละหน้าพร้อมพูดว่า เปิดทุกครั้งที่เปิดหนังสือและบอกชื่อยานพาหนะต่าง ๆ ให้เด็กฟัง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำเด็กมาหน้าห้องฝึกเจาะประตูให้เด็กดู และให้เด็กปฏิบัติตาม ผู้ฝึกพูดว่าเปิด พร้อมเปิดประตูเข้าห้อง ผู้ฝึกเปิดประตูทิ้งไว้และสั่งให้เด็กไปปิดประตูพร้อมชี้ไปที่ประตู
2. ผู้ฝึกนำของเล่นที่เปิด – ปิด ที่เป็นรูปสัตว์ขึ้นมา กดปุ่มให้เด็กดูเมื่อฝาเปิดผู้ฝึกพูดว่าเปิด และผู้ฝึกพูดว่าปิดเมื่อนำมือไปปิด
3. ผู้ฝึกเล่นเปิด – ปิด รูปสัตว์ กับเด็ก และให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง เปิด – ปิด โดย ผู้ฝึกกดปุ่มเปิด และสั่งให้เด็กปิด และสลับคำถามเปิด – ปิด และให้เด็กปฏิบัติ
4. ผู้ฝึกนำกล่องปิดฝาสี่เหลี่ยมใสรถไฟขบวนในเขย่าให้เด็กฟังเสียง และให้เด็กเปิดฝา และหยิบรถไฟขึ้นมา ผู้ฝึกบอกชื่อสิ่งของ (รถไฟ) และให้เด็กปิดฝา

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำกล่องขึ้นมาสองกล่อง กล่องหนึ่งเปิดฝา และอีกกล่องปิดฝา และให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง เปิด และ ปิด ปฏิบัติจนครบตามกำหนด

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่ง เปิด / ปิด ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 30

เรื่อง	รู้จักคำกริยา “แปร่งพัง”
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถเข้าใจคำว่า แปร่งพัง โดยสามารถหยาบภาพได้ถูกต้อง
เนื้อหา	เข้าใจคำกริยา “แปร่งพัง” โดยการหยาบภาพได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	แปร่งสีฟัน, ภาพเด็กแปร่งฟัน, ภาพฟัน, ยาสีฟัน

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำภาพฟันให้เด็กดู บอกชื่อภาพว่า “ฟัน” ผู้ฝึกชี้ฟันผู้ฝึกให้เด็กดู และให้เด็กชี้ฟันของตัวเอง

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำแปร่งสีฟันขึ้นมา บอกชื่อว่า “แปร่งสีฟัน” และนำยาสีฟันขึ้นมาพูดว่า “ยาสีฟัน”
2. ผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดูโดยการบีบยาสีฟันลงบนแปร่งสีฟัน และทำท่าแปร่งฟันให้เด็กดู พร้อมพูดว่า แปร่งฟัน
3. ผู้ฝึกนำภาพเด็กกำลังแปร่งฟันให้เด็กดู พร้อมพูดว่า “เด็กแปร่งฟัน” และให้เด็กทำท่าแปร่งฟันตามภาพ
4. ผู้ฝึกนำภาพเด็กแปร่งฟันกับภาพแปร่งสีฟันให้เด็กดู และบอกชื่อภาพให้เด็กฟัง “เด็กแปร่งฟัน” กับ “แปร่งสีฟัน” และให้เด็กหยาบภาพตามคำสั่ง
5. ผู้ฝึกนำภาพเด็กแปร่งฟันให้เด็กดู พูดว่า “แปร่งฟัน” และนำภาพเด็กอาบน้ำขึ้นมาให้เด็กดูบอกชื่อภาพว่า “อาบน้ำ” และให้เด็กฝึกหยาบภาพตามคำสั่ง เด็ก.....แปร่งฟัน? หรือเด็ก.....อาบน้ำ?

ขั้นสรุป

ให้เด็กหยาบภาพกริยาแปร่งฟันตามคำสั่ง โดยวางภาพเด็กแปร่งฟันกับเด็กอาบน้ำบนโต๊ะ และให้เด็กหยาบภาพตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถหยิบภาพเด็กแปรงฟันได้ถูกต้องตามคำสั่งถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 31

เรื่อง	เข้าใจคำว่า “เหมือน”
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถเลือกภาพที่เหมือนกับตัวอย่างได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การเลือกภาพที่เหมือนกับตัวอย่างได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	ของเล่นจับคู่ภาพ, รูปทรงเรขาคณิต

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำรูปทรงเรขาคณิตขึ้นมาสองอันบอกว่าเหมือนกัน เช่น วงกลมเหมือนกัน และนำรูปทรงอื่น และปฏิบัติเช่นเดิม

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำภาพเสื้อ กางเกง รองเท้า หมวก และแปรงสีฟัน ให้เด็กดูทีละภาพพร้อมบอกชื่อ
2. ผู้ฝึกนำภาพเสื้อขึ้นมาพูดว่า “เสื้อ” และหยิบภาพเสื้ออีกภาพขึ้นมาพูดว่า “เสื้อเหมือนกัน”
3. ผู้ฝึกนำภาพกางเกง รองเท้า หมวก และแปรงสีฟัน วางบนโต๊ะ 1 ชุด ผู้ฝึกนำภาพกางเกงชูขึ้น พร้อมพูดว่า “กางเกง” และผู้ฝึกให้เด็กหยิบภาพที่เหมือนกันขึ้นมา ผู้ฝึกนำมาวางคู่กันพูดว่า “เหมือนกัน” และปฏิบัติจนครบทุกภาพ
4. ผู้ฝึกนำภาพเสื้อ 2 ภาพ ชูขึ้นมาให้เด็กดูและถามเด็กว่า เหมือนกันหรือไม่เหมือนกัน โดยให้เด็กพูดหรือแสดงท่าทางโดยการพยักหน้าหรือส่ายหน้า โดยผู้ฝึกปฏิบัติให้เด็กดู จากนั้นผู้ฝึกให้เด็กแยกความแตกต่างของภาพว่าเหมือนหรือไม่เหมือน

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกหยิบภาพขึ้นมาทีละภาพและให้เด็กหยิบภาพที่เหมือนกับตัวอย่าง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถเลือกภาพที่เหมือนกับตัวอย่างได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 32

เรื่อง	รู้จักประโยชน์ของสิ่งของ (ลูกบอล, ช้อน)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถหยิบสิ่งของได้ถูกต้องจากการบอกประโยชน์ของสิ่งของนั้น
เนื้อหา	เด็กสามารถรู้จักประโยชน์ของสิ่งของโดยการหยิบสิ่งของได้ถูกต้องตามคำสั่ง
อุปกรณ์	ลูกบอล, ช้อน, ตะกร้า

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำลูกบอลขึ้นมาบอกชื่อว่า “บอล” เอาไว้โยนเล่น และโยนบอลให้เด็กดู และบอกว่า “บอลเอาไว้เตะ” และเตะบอลให้เด็กดู และผู้ฝึกหยิบช้อนขึ้นมา บอกชื่อว่า “ช้อน” เอาไว้ตักอาหาร

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกหยิบลูกบอลขึ้นมาบอกชื่อว่า “บอล” เอาไว้โยนเล่น และโยนบอลให้เด็กดู
2. ให้เด็กเล่นโยนบอลใส่ตะกร้า โดยให้เด็กยืนห่างจากตะกร้าพอสมควรและให้ฟังผู้ฝึกจะนับ 1 – 3 และโยนบอล
3. ผู้ฝึกนำลูกบอลขึ้นมาบอกชื่อว่า “บอล” เอาไว้เตะ และผู้ฝึกเตะบอลให้เด็กดู และให้เด็กเตะบอล
4. ผู้ฝึกนำช้อนขึ้นมาบอกชื่อว่า “ช้อน” เอาไว้ตักอาหาร และหยิบช้อนขึ้นมาอีกคัน บอกชื่อว่า “ช้อน” เอาไว้ตักอาหาร
5. ผู้ฝึกนำขนมใส่ถ้วยขึ้นมาและถามเด็กว่าอันไหนเอาไว้ตักอาหาร ให้เด็กหยิบถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ให้จับมือไปหยิบพร้อมบอกว่า ช้อนเอาไว้ตักอาหาร และให้เด็กตักขนมกิน
6. ผู้ฝึกนำลูกบอลและช้อนวางบนโต๊ะ ผู้ฝึกบอกประโยชน์ของสิ่งของและให้เด็กหยิบ ถ้าเด็กไม่สามารถหยิบได้ถูกต้องให้วางสิ่งของที่ต้องการไว้ใกล้มือเด็ก และให้เด็กสามารถหยิบได้ถูกต้องให้ชมโดยการตบมือให้

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกวางลูกบอลและซ่อนไว้บนโต๊ะและให้เด็กหยิบของโดยการบอกประโยชน์ เช่น อันไหนเอาไว้เตะ ถ้าเด็กหยิบได้ถูกต้องให้เด็กได้เตะบอล หรือถามอันไหนเอาไว้โยนเล่น ถ้าเด็กหยิบได้ถูกต้องให้เด็กโยนบอลใส่ตะกร้า และอันไหนเอาไว้ตักอาหาร

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถหยิบสิ่งของได้ถูกต้องจากการบอกประโยชน์ของสิ่งของได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 33

เรื่อง	รู้จักคำบุพบท “ใน”
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถเข้าใจคำบุพบท “ใน” และปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การปฏิบัติตามคำสั่ง “ข้างใน” โดยการวางสิ่งของไว้ข้างในตะกร้าได้ถูกต้อง
อุปกรณ์	ลูกบอล, ตะกร้า, ของเล่นจับคู่สัตว์

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำกล่องที่มีฝาปิดใส่รถหรือลูกบอลไว้ข้างในกล่อง นำมาเขย่าให้เด็กดูและบอกเด็กว่ามีอะไรอยู่ข้างใน และให้เด็กเขย่า และใช้มือหมุนเพื่อเปิดฝาและหยิบของเล่นขึ้นมาวางข้างนอกกล่อง ผู้ฝึกบอกชื่อสิ่งของนั้น และให้เด็กนำสิ่งของนั้นใส่ในกล่องและปิดฝา และให้เด็กปฏิบัติเช่นนี้ในกล่องอื่น ๆ

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำตะกร้าวางบนโต๊ะ และยื่นลูกบอลให้เด็กเล่น เมื่อเด็กเล่นสักระยะหนึ่ง ผู้ฝึกเรียกชื่อเด็ก
2. ผู้ฝึกนำตะกร้าวางบนโต๊ะ และหยิบบอลขึ้นมาและนำไปวางนอกตะกร้าพร้อมพูดว่า “วางข้างนอก” และนำลูกบอลอีกลูกใส่ข้างในพร้อมพูดว่า “วางในตะกร้า” และพูดซ้ำพร้อมชี้ลูกบอลว่า “ข้างใน” “ข้างนอก” และให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง “ข้างนอก” และ “ข้างใน” โดยการนำบอลวางตามคำสั่ง ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ให้จับมือเด็กทำ
3. ผู้ฝึกให้เด็กเล่นโยนบอลใส่ตะกร้า โดยผู้ฝึกนับ 1 – 3 และให้เด็กโยน และพูดซ้ำและชี้ให้เด็กเห็นว่าบอลอยู่ในตะกร้า และลูกบอลที่อยู่นอกตะกร้า และเล่นนับบอล
4. ผู้ฝึกนำของเล่นจับคู่รูปร่างสัตว์ให้เด็กเล่น โดยผู้ฝึกบอกชื่อสัตว์ทีละตัว และให้เด็กหยิบออกใส่ในตะกร้า และเล่นจับคู่สัตว์ เมื่อเล่นเสร็จผู้ฝึกสั่งให้เด็กส่งของเล่นคืนให้ครู

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำตะกร้าวางบนโต๊ะและส่งลูกบอลให้เด็ก สั่งให้เด็กวางในตะกร้า หรือวางนอกตะกร้า ทำจนครบตามที่กำหนด

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยนำบอลไปวางในตะกร้าได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 34

เรื่อง	รู้จักคำบุพพท (บน, ใต้)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถรู้จักข้างบน และข้างใต้ โดยสามารถวางสิ่งของได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การรู้จักข้างบน และข้างใต้
อุปกรณ์	ลูกบอล, ของเล่นจับคู่ผิวสัมผัส

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกส่งของเล่นจับคู่ผิวสัมผัสให้เด็กและบอกให้เด็กนำไปวางบนโต๊ะ และให้เด็กเล่นจับคู่ผิวสัมผัสที่เหมือนเมื่อเล่นเสร็จผู้ฝึกสั่งให้เด็กส่งให้ผู้ฝึก

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำภาพลูกบอลอยู่บนโต๊ะให้เด็กดูและพูดว่า “ลูกบอลอยู่บนโต๊ะ” ผู้ฝึกหยิบบอลขึ้นมาวางบนโต๊ะพร้อมพูดว่า “วางบนโต๊ะ” และผู้ฝึกส่งบอลให้เด็กและสั่งให้เด็กวางบนโต๊ะ ตามภาพ

2. ผู้ฝึกนำภาพลูกบอลอยู่ใต้โต๊ะให้เด็กดูและพูดว่า “ลูกบอลอยู่ใต้โต๊ะ” ผู้ฝึกนำลูกบอลไปวางใต้โต๊ะ พร้อมพูดว่า “วางใต้โต๊ะ” และผู้ฝึกส่งบอลให้เด็กและสั่งให้เด็กไปวางใต้โต๊ะตามภาพ

3. ฝึกให้เด็กวางลูกบอลตามคำสั่ง “วางบนโต๊ะ และวางใต้โต๊ะ” ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ ผู้ฝึกจะชี้บอกและปฏิบัติจนกว่าเด็กจะสามารถทำได้ตามคำสั่ง

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำลูกบอลส่งให้เด็กและสั่งให้เด็กวางตามคำสั่ง “วางบนโต๊ะ หรือวางใต้โต๊ะ”

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการนำสิ่งของไปวางได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 35

เรื่อง	รู้จักสีจำนวน 2 สี (สีแดง, สีเขียว)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถรู้จักสีโดยการหยิบสิ่งของที่มีสีแดงและเขียวได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การรู้จักสีแดง และสีเขียว
อุปกรณ์	ของเล่นห่วงวงกลม, รูปทรงเรขาคณิต

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำของเล่นห่วงวงกลม 3 สี (สีแดง, สีเขียว, สีเหลือง) ขึ้นมาบอกชื่อสีแต่ละสีให้เด็กฟัง และผู้ฝึกส่งห่วงวงกลมให้เด็กที่ละชิ้นบอกชื่อและให้เด็กนำไปใส่หลักสีที่เหมือนกัน

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกนำรูปทรงเรขาคณิตสีแดง และสีเขียวขึ้นมา บอกชื่อสีและให้เด็กจัดกลุ่มสีแดงและสีเขียวจากนั้น ผู้ฝึกสั่งให้เด็กหยิบสีตามคำสั่ง ถ้าเด็กหยิบได้ถูกต้องให้นำไปใส่กล่องตามรูปร่างที่เหมือนกัน ถ้าเด็กไม่สามารถหยิบได้ถูกต้อง ผู้ฝึกจับมือเด็กหยิบและนำไปใส่กล่อง และจึงค่อยลดการช่วยเหลือลง

2. ผู้ฝึกนำของเล่นห่วงวงกลมขึ้นมาและหยิบห่วงวงกลมสีแดงขึ้นมาบอกชื่อสีและให้เด็กนำไปใส่หลักสีแดง และผู้ฝึกหยิบห่วงสีเขียวขึ้นมาบอกชื่อสีและให้เด็กนำไปใส่หลักสีเขียว จากนั้นผู้ฝึกนำห่วงที่เหลือสีแดงและสีเขียวมาวางบนโต๊ะและสั่งให้เด็กหยิบสีตามคำสั่ง

3. ให้เด็กระบายภาพแดงโมที่เป็นสีแดง และระบายภาพต้นไม้สีเขียว

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำรูปทรงเรขาคณิตสีแดง และสีเขียววางบนโต๊ะและให้เด็กหยิบสีตามคำสั่ง

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถรู้จักสีโดยการหยิบรูปทรงเรขาคณิตสีแดงและสีเขียวได้ถูกต้องตามคำสั่ง 4 ใน 5 ครั้ง

แผนการฝึกการรับรู้ทางภาษา

แผนที่ 36

เรื่อง	รู้จักขนาด (ใหญ่, เล็ก)
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เด็กสามารถรู้จักขนาดใหญ่และเล็กโดยการหยิบลูกบอล ขนาดใหญ่และเล็กได้ถูกต้อง
เนื้อหา	การรู้จักขนาดใหญ่และเล็ก
อุปกรณ์	รูปภาพช้าง และหนู, ลูกบอล, แป้นบาส

วิธีฝึก

ขั้นนำ

ผู้ฝึกนำภาพช้างกับหนูให้เด็กดู บอกชื่อสัตว์ตามภาพโดยพูดว่า “ช้างตัวใหญ่ หนูตัวเล็ก” พร้อมชี้ภาพให้เด็กดูและพูดส่วนต่าง ๆ สัตว์ทั้งสองให้เด็กฟัง เช่น หูช้าง ตาช้าง ฯลฯ

ขั้นฝึก

1. ผู้ฝึกวาดวงกลมใหญ่ และวงกลมเล็กให้เด็กดู พูดว่า “วงกลม.....ใหญ่” “วงกลม.....เล็ก” พร้อมชี้ภาพให้เด็กดู
2. ผู้ฝึกนำห่วงกลมขนาดต่าง ๆ ให้เด็กฝึกหยิบตามคำสั่ง และนำไปใส่หลัก โดยผู้ฝึกจะวางวงกลมไว้สองขนาด ใหญ่กับเล็ก และให้เด็กหยิบตามคำสั่ง
3. ผู้ฝึกนำลูกบอลใหญ่ขึ้นมา พูดว่า “ลูกบอลใหญ่” และนำลูกบอลเล็กขึ้นมาวางคู่ลูกบอลใหญ่และพูดว่า “ลูกบอลเล็ก”
4. ให้เด็กหยิบบอลตามคำสั่ง “บอลใหญ่” ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง โดยผู้ฝึกนำลูกบอลใหญ่และเล็กวางบนโต๊ะ และให้เด็กหยิบตามคำสั่ง ถ้าเด็กไม่สามารถหยิบได้ถูกต้องให้จับมือหรือชี้ให้เด็กดู หรือนำบอลใหญ่วางไว้ใกล้มือเด็กเพื่อเด็กจะได้หยิบได้ถูกต้องและผู้ฝึกตบมือเพื่อชมเด็กจากนั้นสลับที่ และถามเด็กซ้ำจนกว่าจะสามารถหยิบได้ถูกต้อง
5. ผู้ฝึกนำลูกบอลเล็กขึ้นมาให้เด็กดูที่ละลูกบอล ชื่อและขนาด “บอลเล็ก” และผู้ฝึกหยิบลูกบอลใหญ่ขึ้นมาวางบนโต๊ะ พูดว่า “บอลใหญ่” และสั่งให้เด็กหยิบบอลเล็ก จนกว่าเด็กจะสามารถหยิบได้ถูกต้อง

6. ฝึกคำสั่งทั้งสองคำสั่ง โดยการสลับคำถาม “บอลใหญ่ และบอลเล็ก” และให้เด็กหยิบตามคำสั่ง โดยผู้ฝึกนำลูกบอลใหญ่และเล็กวางบนโต๊ะ และให้เด็กหยิบตามคำสั่ง เมื่อสามารถหยิบได้ถูกต้องให้เด็กโยนบอลใส่แป้นบาส

ขั้นสรุป

ผู้ฝึกนำลูกบอลขนาดใหญ่และเล็กวางบนโต๊ะ และให้เด็กหยิบตามคำสั่ง “บอลใหญ่ หรือ บอลเล็ก”

เกณฑ์การประเมิน

เด็กสามารถหยิบลูกบอลตามคำสั่งขนาดใหญ่และเล็ก ได้ถูกต้อง 4 ใน 5 ครั้ง

คู่มือการใช้แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

ลักษณะทั่วไปของแบบประเมิน

เป็นแบบประเมินการรับรู้ทางภาษาที่แสดงออกถึงการตอบสนองต่อเสียงโดยรู้ว่ามีเสียง หรือไม่มีเสียง รู้ทิศทางของเสียง จำแนกความแตกต่างของเสียง การจำเสียง และการแสดงออก ถึงความเข้าใจโดยสามารถทำตามคำสั่งได้

เวลาที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินการรับรู้ทางภาษาเป็นการประเมินในภาคปฏิบัติใช้เวลาประมาณ 50 นาที

การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนมี 2 ระดับ

ทำได้ให้ 1 คะแนน

ทำไม่ได้ให้ 0 คะแนน

การเตรียมการประเมิน

1. ผู้ดำเนินการประเมินต้องศึกษาแบบประเมินให้เข้าใจกระบวนการและขั้นตอนทั้งหมด เพื่อให้ดำเนินการได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมิน

2.1 แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

2.2 อุปกรณ์ที่กำหนดในแบบประเมินแต่ละข้อ

3. การเตรียมสถานที่

3.1 ห้องสำหรับการประเมินควรมีบริเวณกว้างพอสมควร ไม่มีเสียงรบกวน

3.2 โต๊ะเก้าอี้ที่ใช้ในการประเมินมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก จัดวางเก้าอี้หนึ่งสำหรับผู้ทำ

การประเมินใกล้กับเด็กและโต๊ะสำหรับวางอุปกรณ์

3.3 จัดเก้าอี้สำหรับผู้ปกครองใกล้กับเด็ก

4. การเตรียมก่อนการประเมิน

4.1 ให้เด็กดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย

4.2 ผู้ดำเนินการประเมินนำเด็กมายังห้องที่ประเมินพร้อมผู้ปกครอง

4.3 ผู้ดำเนินการประเมินสนทนากับเด็กเพื่อสร้างความคุ้นเคย

เกณฑ์การตัดสินการประเมิน

ทำได้ตามเกณฑ์การตัดสินที่กำหนดให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องบันทึกคะแนน
ของแบบประเมินว่าทำได้

ทำไม่ได้ตามเกณฑ์การตัดสินที่กำหนดให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องบันทึกคะแนน
ของแบบประเมินว่าทำไม่ได้

แบบประเมินการรับรู้ทางภาษา

ชื่อ – สกุล.....

วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
1.	การปฏิบัติตามคำสั่ง “สวัสดี”		- ผู้ประเมินทักทายโดยการกล่าวคำว่า สวัสดีค่ะ/สวัสดีครับ - และบอกให้เด็กสวัสดี เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถสวัสดีตามคำสั่งได้ 2 ใน 3 ครั้ง		
2.	การปฏิบัติตามคำสั่งชื่อวัยวะ (หนู)		- สั่งให้เด็กชื่อวัยวะ (หนู) โดยพูดว่า หนู อยู่ไหน ? / ชี้นูชี ? เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถชี้ หนู ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
3.	การปฏิบัติตามคำสั่งชื่อวัยวะ (ตา)		- สั่งให้เด็กชื่อวัยวะ (ตา) โดยพูดว่า ตา อยู่ไหน ? / ชี้นาชี? เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถชี้ ตา ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
4.	การปฏิบัติตามคำสั่งชื่อวัยวะ(ปาก)		- สั่งให้เด็กชื่อวัยวะ (ปาก)โดยพูดว่า ปาก อยู่ไหน? / ชี้นากชี? เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถชี้ ปาก ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
5.	การจำแนกอวัยวะ (ปาก – หู)	รูปภาพปาก, หู	- ผู้ประเมินนำรูปภาพปากและหูให้เด็กดูทีละรูป บอกชื่ออวัยวะ - ผู้ประเมินให้เด็กหยิบรูปภาพอวัยวะปากตามคำสั่ง “หยิบรูปปาก” - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดูหรือจับมือเด็กทำ 2 ครั้ง - ผู้ประเมินสลับที่ภาพและใช้คำสั่งเดิมจนครบตามเกณฑ์ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถหยิบรูปภาพอวัยวะปากได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
6.	การตอบสนองเสียงยานพาหนะ (รถไฟ)	ของเล่นห้วงวงกลมใส่หลัก	- ผู้ประเมินหยิบห้วงวงกลมให้เด็กนำไปถือและแนบไว้ที่หู - ผู้ประเมินทำเสียงรถไฟ (ปิ๊น – ปิ๊น) 1 ครั้ง และให้เด็กนำห้วงใส่หลัก - ผู้ประเมินปฏิบัติให้ดูโดยการจับมือเด็กทำ 2 ครั้ง และให้เด็กปฏิบัติ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถแสดงการรับรู้ต่อเสียงโดยการนำห้วงวงกลมใส่หลักเมื่อมีเสียงได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
7.	การตอบสนองต่อเสียงยานพาหนะ (รถยนต์ = บรีน – บรีน)	ของเล่น ห้วงวงกลม ใส่หลัก	- ผู้ประเมินหยิบห้วงวงกลมให้เด็กนำไปแนบไว้ที่หู - ผู้ประเมินทำเสียงรถยนต์ (บรีน – บรีน) 1 ครั้ง ให้เด็กนำห้วงวงกลมใส่หลัก - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดูโดยการจับมือเด็กทำ 2 ครั้ง และให้เด็กปฏิบัติ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถแสดงการรับรู้ต่อเสียงโดยการนำห้วงวงกลมใส่หลักเมื่อมีเสียงได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
8.	การจำแนกเสียงยานพาหนะ (รถไฟ – รถยนต์)	รถไฟ, รถยนต์	- ผู้ประเมินนำรถไฟ และ รถยนต์ให้เด็กดู บอกชื่อยานพาหนะ - ผู้ประเมินทำเสียงรถไฟ (ปิ๊น – ปิ๊น) 1 ครั้ง ถามเด็กว่าเสียงอะไร และปฏิบัติให้เด็กดูโดยการหยิบรถไฟขึ้นมาหรือจับมือเด็กทำ 2 ครั้ง - ผู้ประเมินสลับที่การวางยานพาหนะและใช้คำสั่งเดิมจนครบ 3 ครั้ง เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถหยิบรถไฟ ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
9.	การตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (หมา = โอ้ง – โอ้ง)	ของเล่น ห้วงวงกลม ใส่หลัก	- ผู้ประเมินหยิบห้วงวงกลมให้เด็กนำไปแนบไว้ที่หู - ผู้ประเมินทำเสียงหมา (โอ้ง – โอ้ง) 1 ครั้งและให้เด็กนำห้วงวงกลมใส่หลัก - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดูโดยการจับมือ เด็กทำ 2 ครั้ง และให้เด็กปฏิบัติเอง เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถแสดงการรับรู้ต่อเสียงโดยการนำห้วงวงกลมใส่หลัก เมื่อได้ยินเสียงถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
10.	การตอบสนองต่อเสียงสัตว์ (เป็ด = ก๊าบ – ก๊าบ)	ของเล่น ห้วง วงกลม ใส่หลัก	- ผู้ประเมินหยิบห้วงวงกลมให้เด็กนำไปแนบไว้ที่หู - ผู้ประเมินทำเสียงเป็ด (ก๊าบ – ก๊าบ) 1 ครั้ง และให้เด็กนำห้วงวงกลมใส่หลัก - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดูโดยการจับมือเด็กทำ 2 ครั้ง และให้เด็กปฏิบัติ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถแสดงการรับรู้ต่อเสียงโดยการนำห้วงวงกลมใส่หลักเมื่อได้ยินเสียงถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
11.	การตอบสนองต่อเสียงพูด (โดยการเรียกชื่อ)		- ผู้ประเมินเรียกชื่อเด็ก เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถแสดงการรับรู้ต่อเสียงโดยการหันหาเสียงได้ ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
12.	การเข้าใจความหมายของคำว่า ขอ	ของเล่น กล่อง รูปทรง เรขาคณิต	- ผู้ประเมินนำของเล่นกล่องรูปทรงเรขาคณิตขึ้นมาวางบนโต๊ะ - ผู้ประเมินหยิบชิ้นส่วนรูปทรงเรขาคณิตขึ้นมาหนึ่งชิ้นบอกชื่อลักษณะของรูปทรง และถามเด็กว่าเอาไหม และผู้ประเมินพูดว่า “ขอ” เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถแสดงท่าแบมือขอได้ตามคำสั่งถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
13.	การชี้สิ่งของตามคำสั่ง	ลูกบอล ช้อน	- ผู้ประเมินนำลูกบอลและช้อนขึ้นมาให้เด็กดูทีละอย่างพร้อมบอกชื่อ - วางสิ่งของทั้งสองอย่างไว้บนโต๊ะแล้วสั่งให้เด็กชี้ตามคำสั่งโดยสั่งว่า “ชี้บอล” - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดูโดยการชี้ไปที่ลูกบอลหรือจับมือเด็กชี้ลูกบอล - ผู้ประเมินสลับที่สิ่งของและใช้คำสั่งเดิมและให้เด็กปฏิบัติ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถชี้ลูกบอลได้ ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
14.	การส่งสิ่งของตามคำสั่ง	ลูกบอล	- ผู้ประเมินส่งบอลให้เด็กนำไปเล่น ขณะที่เด็กถือบอลไว้ในมือ - ผู้ประเมินสั่งให้เด็กส่งลูกบอลให้ โดยใช้คำสั่ง ส่งบอลให้ครู? เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งส่งลูกบอลได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
15.	การรู้จักชื่อตัวเอง		- ผู้ประเมินถาม ใครชื่อ... (ชื่อเด็ก) เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งโดยการชี้ตัวเองหรือยกมือได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
16.	การรู้จักคำกริยานั่ง		- ขณะที่เด็กยืนผู้ประเมินเรียกชื่อเด็กและใช้คำสั่ง "นั่ง" เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
17.	การรับรู้ทิศทางของเสียงด้านข้าง (ซ้าย – ขวา) - โดยการเรียกชื่อ		- ขณะที่เด็กนั่งผู้ประเมินเรียกชื่อเด็กด้านข้างตัวเด็กซ้ายและขวา เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถหันหาเสียงด้านซ้ายและขวาได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

รายชื่อ	รายการประเมิน	อุปกรณ์	วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน	บันทึกคะแนน	
				ทำได้	ทำไม่ได้
18.	การจำเสียงสัตว์ เปิด = ก้าบ – ก้าบ หมา = โฮ้ง – โฮ้ง	ตัวเปิด ตัวหมา	- ผู้ประเมินนำตัวเปิดและตัวหมาให้เด็กดูพร้อมกับทำเสียงให้เด็กฟังและวางสัตว์ไว้บนโต๊ะ - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดูโดยการทำเสียงเปิดให้เด็กฟัง 1 ครั้งและจับมือเด็กหยิบตัวเปิด - ผู้ประเมินสลับที่สัตว์และทำเสียงเปิดซ้ำจนครบตามเกณฑ์ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถหยิบตัวเปิดได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		
19.	การเลือกสิ่งของตามคำสั่งได้ถูกต้องจากจำนวน 2 สิ่ง (ลูกบอล – รถยนต์)	ลูกบอล รถยนต์	- ผู้ประเมินวางลูกบอล และรถยนต์ไว้ตรงหน้าเด็ก บอกให้เด็กดูและบอกชื่อสิ่งของที่ละอย่าง - ผู้ประเมินปฏิบัติให้เด็กดู 2 ครั้งโดยใช้ คำสั่ง “หยิบบอลให้ครู” และจับมือเด็กหยิบลูกบอลให้ผู้ประเมิน - ผู้ประเมินสลับที่สิ่งของและให้เด็กปฏิบัติโดยใช้คำสั่งเดิมจนครบตามเกณฑ์ เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถเลือกสิ่งของได้ถูกต้องตามคำสั่ง 2 ใน 3 ครั้ง		
20.	การรู้จักคำบุพบทใน	ลูกบอล ตะกร้า	- ผู้ประเมินส่งลูกบอลให้เด็กและบอกชื่อว่า “ลูกบอล” หรือ “บอล” - สั่งให้เด็กเอาลูกบอลวาง...ใน...ตะกร้า เกณฑ์การตัดสิน เด็กสามารถทำตามคำสั่งได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวลำเพย กองทิพย์
 สถานที่เกิด จังหวัดลพบุรี
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 39 / 164 หมู่ 4 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน
 กรุงเทพมหานคร 10150 โทร. 02-8966916

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 มัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง
 พ.ศ. 2529 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาการบัญชี
 โรงเรียนเทคโนโลยีละโว้ ลพบุรี
 พ.ศ. 2535 ศศ.บ. (วิชาเอกการจัดการทั่วไป) จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
 พ.ศ. 2546 กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาพิเศษ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

หน่วยพัฒนาการและการเจริญเติบโต ฝ่ายกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์